

Чеслав Ришка

Винниця падре Піо

Переклад з польської Марії Квас

ЗМІСТ

Винниця падре Піо	1
Замість вступу.....	3
Частина перша	6
Стигматик.....	6
Перше враження	6
Перш ніж це почалося.....	10
Рядовий Форджоне.....	12
Двадцять вересня 1918.....	14
Безпорадність лікарів.....	15
Розпорядження святого офіціуму	19
В тіні Хреста!.....	22
Частина друга.....	25
Мученик сповідальниці	25
Дошка порятунку.....	26
„Спеціаліст» від великих наvernень.....	30
Як побороти противників?	35
Таємнича переміна	38

Частина 3	43
Священик	43
В обіймах улюбленого	44
За престолом	46
По плодах пізнаєте їх	48
Четверта частина	52
Містик.....	52
Жити серед ночі.....	54
Ворог сатана.....	56
Брат, котрий молиться.....	59
Усміх крізь сльози.....	61
Подякуй Мадонні	64
П'ята частина.....	66
Харизматик	66
Переносити гори.....	68
Брат Ангела Хоронителя	71
„Подорожі” по світі.....	74
Шоста частина.....	78
Лікар душ і тіл	78
Духовний провідник	79
Молитовні групи	82
Дім пільги в терпінні.....	83
Сьома частина.....	85
Божий слуга	85
Останні роки, дні, години.....	86
В дорозі на престоли.....	89
Сан Джованні Ротондо сьогодні	91
Без епілогу.....	94
Хронологія беатифікаційного процесу падре Піо.....	97

Замість вступу

Хто ж не чув про о. Пію, монаха із Сан – Джованні Ротондо в Італії, котрий був першим і єдиним, в історії християнства, священиком, що носив на своєму тілі стигми Муки Ісуса Христа: рани на руках, стопах і в боці. Завдяки їм впродовж 50-років притягав він до себе тисячі людей з усього світу: віруючих і атеїстів, побожних і недовірків, відданих йому з цілого серця духовних синів і дочок, а також тих, котрі висміювали його або критикували. Не знати, котрих було більше, однак можна відразу додати, що цей монах капуцин майже через ціле своє життя мав ворогів: його висміювали недовірки, фотографували й досліджували як „зоологічний прояв”, - а занадто побожні прочани ледь його „не зацілювали”, відрізали ножицями кусочки з його габіту, віддали б все, щоб тільки заволодіти шматочком полотна, просякненого кров'ю з його ран.

Це не дивно, бо в лоні церковної влади, світської і монашої, не було єдності думок стосовно його особи. Підозрювали, що в о. Пію невротичний ексгібіціонізм, майже богохульне прагнення ототожнювати себе з Ісусом Христом, диявольські чари... Довго не було пояснень цьому „випадку”. І тому „для обережності” краще було покритикувати, ніж похвалити. Все це переносив о. Пію спокійно й терпеливо. Можливо в душі кепкував собі з них, бо, знаючи майбутнє інших, міг також знати й про свою долю. Бачення майбутнього – одне з багатьох обдарувань, якими він був наділений. Таємничі явища, різного роду чудесні випадки визначають його життя немов середньовічна гагіографія якогось святого.

Важко навіть перерахувати, які дари й харизми о. Пій посідав. В тому, що він оздоровляє хворих наочно переконалося багато тисяч людей. Навертати грішників „з-поза ґрат сповідальниці” – це була його стихія. Крім того, він відгадував думки незнайомих людей, дізнавався екстаз і візії, переходив невидимо через брами, розсівав предивний запах фіалок у місцях, де невидимо з'являвся. Він не знав інших мов, крім італійської і латинської та декілька слів по-французьки, але досконало порозумівався з каляльниками з усього світу. Вмів блискавично розв'язувати важкі проблеми монастиря, кожному міг вичислити, скільки разів не був на Службі Божій і в яких гріхах не признався. Він прочитував нерозпечатані листи, викидав до кошика такі, котрі, на його думку, не заслуговували, щоб над ними застановлялися.

Поки хтось вимовив слово, о. Пій уже знав, що ним керує – щирість чи цікавість, тому реагував добродушно або гостро, залежно від потреби. Скільки-то разів передбачив він факти, в правдивості яких переконувалися пізніше. Як усе це пояснити?

Стільки надзвичайних проявів не можна було окреслити словом „шарлатанство”, а водночас так важко зачислити о. Пію до святих, так важко погодитися з виразним даром ласки!

У ХІХ ст. все це викликало б скептицизм, сумніви й висміювання. В епоху розквіту раціоналізму, як окреслюємо минулу епоху, стигми і чуда виглядали б, як „жарт” відносно Бога. У нашому ж столітті розкидаються епітетами психопат, невротик, істерик, симулянт, шарлатан і т.п. Наука багато разів бувала безпорадною перед такими випадками. Вважається, що т.зв. чудотворні явища є чимось поза наукою. Це означає, що наука не має відповіді на цю тему. Так є обережніше, краще й певніше. У цьому ж випадку однак маємо стільки документальних фактів, що не слід ні на мить допускати сумніву.

Протягом 50-ти років, тисячі людей, котрі прибували до Сан Джованні Ротондо, мали одне бажання: побачити о. Пію, одержати за його посередництвом ласку. Щодня від п'ятої години ранку церква Покрови Матері Божої Ласкавої наповнялася по береги. Багато людей чекало перед брамами вже від півночі. Після відчинення мужчини заповняли захристію, де для них стояла сповідальниця, а жінки – церкву. Кожен із номером у руках чекав, занурений у молитві, на свою чергу. До 10-ї години, а то і довше тривала сповідь. Насамперед була Служба

Божа, яку відправляв о. Піо. Нерідко освячення тривало кільканадцять хвилин. Найдовше молились на благодаренні. Не один залишив тут своє грішне життя і від'їхав внутрішньо перемінений. Ласка розливалась, як приплив моря. Престол і сповідальниця в Сан Джованні Ротондо притягали, немов магніт. Кожний хотів побачити зранене тіло монаха і переконатися, чи те, про що всі говорять, є правдою. По-різному пробували все це пояснити. Дехто вважає, що всі обдарування й феномени о. Піо належать до царини парапсихології. „Чого не можна пояснити, треба відкинути” – кажуть. А отже, джерелом усіх його переживань і дій мала би бути істерія і невроз. Багато наукових симпозіумів відбулося на тему о. Піо. Закиди проти нього ставив, навіть лікар і монах професор Антоні Джемеллі Офм. Полемізував з ним багаторазово др. Феста. Найбільш дивним в устах о. Джемеллі було твердження, що все в о. Піо нормальне. Це мало означати, що кожна людина може мати подібні дари, творити подібні речі, якщо цього міцно зажагне. В якому місці закінчується нормальність, а починається надзвичайність? Один із славних учнів Фрейда сказав, що в кожній людині є невротичний підклад і Бог може вирізьбити собі святого з цього матеріалу в людині. Отже чи не треба б звести всі ці проблеми і питання до одного: віри в існування Бога?

У 1967 р., коли ще жив о. Піо, я належав до тих, котрі кепкували з нього. У 1961 р. я мав нагоду побувати в Сан Джованні Ротондо. Після повернення я розповідав про враження і один з моїх старих друзів сказав: „Нещасний, тебе теж перемиг цей монах.” Та сам я усвідомив це тільки після п'яти років, тоді коли вирішив написати цю книжку. Це було, як повернення давнього морального боргу. Мене відразу закидали питаннями: „Чи я насправду вірю в те, про що пишу? Чи не краще було б при написанні цієї книжки коментувати неправдоподібні випадки посиланнями на документи і свідчення? Та кожна тверезомисляча людина, осудить мене, як релігійного дивака!”

Подібні сумніви й питання були небезпідставні. Багато разів я ставив їх собі сам, відчуваючи своєрідний протест проти тих таємничих фактів, джерелом котрих була одна людина. Я думав, що потрібно розрізнити дві сторони справи: існування явищ, котрих не можна пояснити і про які говорять як про чуда, і поєднання їх із надприродними явищами.

Якщо йдеться про першу справу, то не можливо витерти цих неправдоподібних історій із біографії отця Піо. Ніхто не в силі заперечити свідчень і твердити, що капуцин із Сан Джованні Ротондо не мав дару ясновидіння, пророцтва і біолокації (одночасне перебування в двох місцях), оздоровлення, що має стигми і т. д. Усе це мусимо прийняти і зовсім не потрібна для цього віра. Існує стільки документів і треба бути останнім неуком, щоб їх заперечувати. Якщо дехто сумнівається про їх правдивість, то тільки тому, що вони граничать з чудовими легендами, мають більше спільного із середньовічною гагіографією, ніж з історією. Крім того, люди сьогодні відчувають деяке знеохочення до чудес. Вірять, що врешті Бог може чуда творити, але сумніваються, чи хоче. Адже чудо є самовільним, тим, що нагадує театральний ефект а не розумний факт. Запитують: чи ми дикуни, щоб він нас переконував таким провінційним способом?

І тут приходимо до залежності цих явищ від надприродної сфери. Бо, якщо хтось має віру, втеча в метафізику, а для не віруючих – в парапсихологію й інші псевдотеорії. Метафізика по суті не ставить проблеми, чи якесь чудо є можливе, адже доказує існування надприродних сил. Якщо, отже, Бог існує, то признання його втручання в життя людини не повинно створювати проблеми із розумінням чуда. Бо форми цих чудотворних втручань можуть бути різноманітні. Такими, якими відзначався о. Піо.

Інша ситуація в невіруючого, котрий не може байдуже перейти повз такі явища і ставить собі завданням за всяку ціну їх в'яснити. Це прагнув вчинити відомий швейцарський журналіст Еріх фон Денікен. Дослідження „чудотворних” явищ, він зробив майже головною метою свого життя, прагнучи пояснити їх науково. Його книжка т.з. „Об'явлення” розправляє із християнським об'явленням, із Старим і Новим Завітами, а також із приватними об'явленнями в

Люрді, Фатімі, Ля Салет та пов'язаними з о. Піо. Денікен не є настільки простодушний, щоб заперечувати випадки в Сан Джованні Ротондо, бо забагато є свідків і документів. Вони признають, що о. Пій був всесторонньо обдарованим, володів властивостями, котрі сучасна наука назвала б „явищами парапсихологічними”. Як пише Денікен, о. Пій був у одній особі візіонером і пророком, практикував телекінезію й телепатію, був чудотворцем та мав уміння оздоровлювати на віддалі.

Отець Пій носив рани Христа. Про це Денікен пише як про щось незаперечне, чого не можливо виразити словом абсурд. Денікен питає: „Чи, стоїмо перед чудом – неприступною твердиною? Відразу треба сказати, – пояснює він, - що нема ще однозначного в'яснення явищ стигматизму; їх бо оточує дуже густа та добре стережена окультична вуаль.(с.186)

Денікен вважає, що стигматизм є наслідком „святої хвороби”, як називали в багатьох релігіях падачку. „Епілептики в стані хвилевого затемнення свідомості мають омани часто релігійного характеру. Виявляють схильність до екстази, а завдяки відповідній техніці дихання вміють викликати демонічні напади”. Інші „святі хвороби”, на думку Денікена, це шизофренія, а також гістерія. Наприклад, гістерики, як пише він, особливо вразливі на вияв до них пошани й признання. Із задоволенням вони притягують до себе людей і узалежнюють їх від себе. Тим також можна пояснити факт, що релігійні мученики не лише переносять завдані їм гонителями терпіння, а навіть „радісно виходять їм назустріч”. Крім того, доказано, що гістерики майже цілковито відпорні на біль (с.187)

Денікен двоїться і троїться, щоб продовжити цей медичний виклад, розглядає деякі оздоровлення, приписуючи їх гіпнозові, вмовлянню чи іншим властивостями людської психіки. Кружляє навколо, намагаючись пояснити те, чого в такий спосіб неможливо пояснити і вимагає від читача повірити йому на слово. Невже дійсно можна було вмовити собі стигми, викликати їх автосугестією, підпорядкувати собі фізичні й психічні функції організму? Актуальний рівень знання не вистачає, щоб пояснити ті надзвичайні дари в осіб, подібних до о. Піо. Можна, звичайно, писати про це, недобачаючи цілої надприродної сфери, котра відбивається в тих особах. Не треба однак забувати, що потрясіння, яке зазнали тисячі людей в Сан Джованні Ротондо, вело в одному напрямі: до Бога, до надприродності, до переміни сердець. Тут переставали діяти закони природи, і перед ученими поставала бентежна загадка. А все це діялося через того, котрий через деяких недовіряючих йому єпископів був названий обманцем. Хвилини зустрічі з отцем Піо викликали незабутні враження. Скільки в них було вогню, ентузіазму, прямо непритомної радості. На монаха чигали у різних місцях, найчастіше в коридорі між церквою, а захристією. Люди оточували його, як молодь „зірку” (в розумінні героя фільму), пробували доторкнутись, почути, отримати благословення. А отець Пій не вмів боронитися, хоч сердився, ховав руки під габіт, старався не помічати натовпу, який тиснувся до нього. Можна б гіршитися впертою товпою, жадібною знаків, слід однак пам'ятати, що ця непогамована цікавість у одній хвилині могла перетворитися в гарячу молитву... і так було. Як, отже, пояснити цей загальний екстаз віри, вплив якого сягав на все життя. То не тільки не екзальтація, і не фанатизм, а треба виключити й будь-яке толкування за допомогою „святих хвороб”.

Якщо б прийняти твердження Денікена, що стигмати, як і інші дари о. Піо були наслідком автосугестії (самовмовляння), то йому можна відповісти словами капуцина. Колись один із славних лікарів охарактеризував отця як істерика. „Так інтенсивно думав він про розп'ятого Ісуса, аж дістав стигми”, - сказав цей лікар. Це твердження дійшло до о. Піо. Порадив він відповісти цьому лікареві, щоб інтенсивно думав, що є волон, а побачимо, чи виростуть йому роги.

Найбільш фантастичний здогад Денікена – його версія про космітів (інопланетян). Це вони помістили людей на землі, та розумні істоти з інших планетах, і постійно на них діють через об'явлення. Перестерігають їх перед небезпеками, війнами й хворобами, які їм грозять.

Отець Піо був людиною, котра мала з ними зв'язок, або й сам міг бути інопланетянином. Отаке найсучасніше пояснення феномену капуцина із Сан Джованні Ротондо.

Про благодійного монаха написано багато книжок, але його особа чекає ще на відкриття, а також на остаточне слово Церкви. Його особистість і життя, повне не вияснених випадків у загубленому кутку Італії, становить для багатьох людей ХХ ст. наглядний доказ втручання Бога, об'явленого в Ісусі, в життя людини. Ця книжка, котра в більшості опирається на працях польських, а також інших авторів, є спробою показати в діяльності монаха Того, котрий був її джерелом і головною причиною, справжнім виконавцем, а також найвищим Добром і Любов'ю.

Частина перша

Стигматик

Св. Отець Павло VI, говорячи про о. Піо, висловився, що «через стигми Господа нашого Ісуса Христа, які він носив на своєму тілі, о. Піо згуртував навколо себе людей з цілого світу». Слова святого Отця виражають загальну думку, що найбільшим «магнітом», притягуючим людей до Сан Джованні Ротондо, монастиря, в котрому майже все своє життя провів отець Піо, були надзвичайні знаки на його долонях, стопах і боці. Можна б зробити закид усім прочанам, що ними керувала звичайна цікавість. Так, очевидно, в першому пориві, - але пізніше багато людей дізнавали глибокі духовні переживання. Інакше кажучи, сентиментальне релігійне почуття, котре спочатку було найважливішим мотивом подорожі, уступало місце дозрілій молитві, було піддане вогняній пробі в сповідальниці, щоб після цього внутрішньо перемінитися, зміцнювати віру.

Не буду скривати, що й я належав до цих цікавих прочан, хоч подорожував до Сан Джованні Ротондо щойно тринадцять років після смерті о. Піо.

Перше враження

З Фоджджі (південно-східна Італія) до Сан Джованні автобусом їхати приблизно 40 км. Гірський краєвид перетинають тіщини й балки, стирчать навколо поодинокі скали, щойно перед містечком можна побачити дві вершини: Монте Неро (1011 м.) і Монте Кальво (1056 м.). Суворий, майже пустинний краєвид стає більш «зелений» коло Сан Джованні Ротондо, над ним царює покрита лісом вершина гори Гаргано. Як Асиж під Субасіо, так Сан Джованні Ротондо розташувалося під Гаргано із видними здалека ясними мурами монастиря з церквою Отців Капуцинів і комплексом лікарні «Дому допомоги в Терпінні». Простори ці заселили люди вже в римських часах. Перші оселі скупчилися навколо святині Януса, римського божка, з головою, що мала два обличчя, які гляділи в минуле й майбутнє. У християнських часах поганську святиню перетворили на церкву «Під покровом св. Івана Хрестителя», побожність до якого розносили монахи з ближнього монастиря «Сан Джованні ін Ляміс». Від церкви містечко прийняло назву Сан Джованні, а додаток Ротондо (круглий) нагадує характерну форму святині Януса, котру церква зберегла до сьогодні.

Монастир оо. Капуцинів в Сан Джованні Ротондо колись був за два кілометри від

містечка в напрямі до гори Гаргано. Місце було відлюдне й нагадувало пустиню. Воно досконало надавалося до життя в тиші й спокою. Мала церковця, прибудована до монастиря, посвячена була «Матері Божій Ласкавій». Архітектура монастиря нічим не вирізняється. Будували його самі монахи. Хто ж міг припускати, що колись все зміниться, що пустинний монастир наповниться людьми – прочанами, обросте дивною й надзвичайною історією, повною величавих подій.

Тоді, у XVI ст. містечко було знане як місце торгівлі, що для людей, котрі жили в околиці гори Гаргано, мало велике значення. Якраз тоді душпастирську опіку над людьми довірили отцям Капуцинам. Так і починається історія монастиря «Матері Божої Ласкавої». Капуцини поселилися тут завдяки кардиналові Джіаммарії з Монте Санто Сабіно, пізнішому Папі Римському Юлію III. Землю під будову монастиря подарував один із мешканців. У 1540 р. поставили хрест, а згодом побудували церковцю й монастир під «Покровом Матері Божої Ласкавої».

Уже в 1548 р. монастирські хроніки записали такий випадок: зимою того року монастир був засипаний снігом і зовсім відтятий від світу. Коли вичерпані були запаси харчів і нізвідки було очікувати допомоги, монахи в гарячій молитві звернулися до Бога. Цього ж вечора при фірті появилися чотири молодці з хлібом та іншою поживою. На питання монахів, хто вони, почули відповідь: «Дякуйте Богові, котрий ніколи не забуває про тих, що в потребі». Коли через деякий час кілька відважніших жителів перебрели через сніги, щоб побачити, що сталося з монахами то почули розповідь про чудесне їх спасіння. Вістка про цей випадок блискавично поширилася серед мешканців. Почали шукати невідомих добродіїв. Очевидно безрезультатно. А, отже, приписано цей факт Божому Провидінню, вважаючи його нагадуванням для всіх, щоб більше дбати про монастир.

У 1575 р. в монастирі трапився інший випадок, який є доказом Божого Милосердя. Це було навернення Каміля з Лелліс, легковажного молодика, жовніра і забіяки, пізнішого святого, котрий тут пережив Павлову зустріч з Ісусом під Дамаском. У січні 1575 р. Каміля з Лелліс, котрий був тоді в монастирі капуцинів в Манфредонії, післали по вино до Сан Джованні Ротондо. Користаючи з нагоди він почав розмову з настоятелем монастиря Матері Божої Ласкавої. Під враженням від цієї розмови Каміль з Лелліс залишив вранці монастир, повертаючись до Мафредонії. Якраз тоді припадало свято Матері Божої Громничної. Їдучи самотньо, він мав незвичне об'явлення, після котрого вирішив негайно змінити своє життя. Відомо, що Каміль з Лелліс створив товариство по догляду за хворими, з якого виросло монарше згромадження, що називалось Регулярні Каноніки допомагаючі хворим. Яке було предтечею Червоного Хреста – такий знак побачив у видінні Каміль з Лелліс, і символ червоного хреста носять ці монахи на сутанах.

На початку XVII ст. монастир у Сан Джованні Ротондо капітально перебудували. Церковцю збільшили й відновили. Навколишні жителі громадами приходили до монастиря на щорічні Марійські свята. У XIX ст. монахи змушені були покинути це місце. Місцева влада надала монастир під будинок для пристарілих. Не маючи однак належної опіки, будинок почав руйнуватися. Щойно в 1909 р. капуцини змогли повернутися. Коли в 1916 р. в монастирі поселився о. Піо, то монастир вимагав ще багато праці і ремонтів. Відтоді життя в цьому монашому домі стало повністю підпорядковане особі й душпастирству отця Пія. Результатом його зовнішньої діяльності була розбудова монастиря й церкви, щоб тисячі прибуваючих сюди прочан могли спокійно молитись. Між іншим, 5 травня 1956 р. кардинал Леркаро з Болоньї посвятив і відкрив у Сан Джованні Ротондо лікарню отця Пія, названу «Домом допомоги в Терпінні». Три роки пізніше посвячено нову величаву церкву «Під покровом Матері Божої Ласкавої», котру збудували поруч старої церковці з 1616 р.

Як я вже зазначав, монастир знаходився за декілька кілометрів від поселення. Вважали його як місцем «висилки» і мало хто витримував у ньому довго. Тепер від міста до монастиря

веде широка дорога густо забудована будинками й невеликими готелями.

Власники їх – це в більшості особи, котрі дізнали ласки через посередництво отця Пія. Майже всі вони належать до духовних синів і дочок монаха. Однією з них була, відома американка Марія Пиле, котра поселилася тут у 1922 р., жертвуючи одночасно цілий свій маєток на побудову монастиря в родинній місцевості отця Пія в Петрельчіні, що в одному із своїх пророцтв отець Пій передбачив.

Багато осіб, що мешкають поблизу монастиря, це люди навернені з «подорожі до пекла», чи «зловлені» отцем Піо грішники, а також агностики, котрим і на думку не спадало, що вони стануть гарячими прихильниками Христа.

Одним із них був власник невеликої книгарні й магазину з релігійними предметами, Фредерик Абреш з Болоньї. Після навернення він захотів мешкати якнайближче до о. Піо. Історію його навернення знаходимо в книжці Альберта дель Фанте, журналіста, також наверненого в Сан Джованні Ротондо. Дель Фанте на протязі багатьох років збирав усі факти оздоровлень і навернень, записував їх від свідків, підтверджував висновками лікарів та юристів. Його книжка «Per la Storia- Для історії. Отець Піо - перший священик-стигматик») є найвизначнішою працею про життя й діяльність надзвичайного капуцина. Свідчення власника книгарні Фредерика Абреша є в кожній книжці про о. Піо.

У виданій французькою мовою книжці Марії Віновської «Правдиве обличчя отця Піо» (переклад польською мовою, Лондон, 1967) в розділі про навернення є фрагмент, що стосується Абреша. Він говорить: « Коли я вперше, в листопаді 1928 р приїхав до о. Піо, то був невірним. Я народився в протестантській і ворожій римській церкві сім'ї. На католицизм перейшов з огляду на деяку вигоду, що була з цим пов'язана. Догми не промовляли до мене, але нестримно притягав мене до себе окультизм. Один товариш познайомив мене із спиритизмом. «Позагробові» вістки однак не задовольняли мене. Тоді я звернувся до магії, а відтак до теософії. Весь час витрачав на читання книжок із цієї ділянки. Моя книгозбірня аж тріщала від них. Час від часу, щоб не тривожити дружини, я приступав до сповіді і св. Причастя, але без переконання.

Одного дня почув про капуцина-стигматика, про котрого говорили, що творить чуда. Я вирішив ризикнути, частково з цікавості, а частково з огляду на тяжко хвору дружину, на котру чекала операція, яка мала її назавжди позбавити радості материнства. Зайве казати, що моє недовір'я збільшувало те, що факти, походили з лона католицької церкви, котру я вважав колискою забобонів.

Після першої зустрічі з о. Піо я залишився незворушним. Він сказав мені кілька слів, котрі мені здалися сухими. Після довгої й важкої подорожі я сподівався на щиріше прийняття. Врешті, вирішив, незважаючи на все, приступити до сповіді.

Тільки я приклякнув, як о. Піо сказав мені, про те, що в попередніх сповідях я затаїв тяжкі гріхи і запитав, чи приходжу з доброю вірою. Я відповів, що вважаю сповідь за звичай, і не маю повної віри в надприродні властивості Тайни. Щось однак надихнуло мене, щоб додати: «Але тепер вірю». Після хвилини мовчання отець Піо із виразом невимовного болю сказав: «Але ж це ересь! Всі твої св. Причастя були святотатські! Ти зобов'язаний зробити загальну сповідь, мусиш пройти докладний Іспит совісті і пригадати собі, коли ти відбув останню правдиву сповідь. Ісус має більше милосердя до тебе, ніж до Юди». Поглянув на мене суворо, сказавши: «Слава Ісусу й Марії», і пішов до церкви, щоб сповідати жінок.

Я залишився в захристії зворушений до глибини. Слова отця звучали мені в вухах безнастанно: «Пригадай собі, коли ти відбув останню правдиву сповідь». Правда, переходячи на католицизм, я прийняв умовне хрещення, котре витерло гріхи з цілого мого життя. Справді зараз після цього приступив я до правдивої сповіді, але для власного спокою постановив визнати всі гріхи, починаючи з дитинства.

В голові мені шуміло, коли отець Піо повернувся до захристії.

– Отже,- запитав – коли в останній раз ти сповідався чесно?

Я почав щось бурмотіти, але він зупинив мене на півслові: – Досить. Остання важна сповідь була під час весільної подорожі. Облишимо це і зачнем від сьогодні.

Я остовпів, але о. Піо не залишив мені часу на роздуми. Виразно, стисло в чітко окреслених питаннях почав він мені вичисляти провини, накопичені мною за багато літ. Почислив навіть докладно всі пропущенні мною Служби Божі. Після нагадування від початку до кінця моїх смертельних гріхів, отець Піо пояснив мені їх величезну важливість і додав незабутнім тоном: «Ти виспівував гімни на честь сатани, тоді коли Ісус поклав Свою голову через невечерпну любов до тебе». Після розршення я відчув себе таким щасливим і легким, неначе мені виростили крила. Повертаючись до села з іншими прочанами, я поведився, як свавільний підліток.

Не можна знайти пояснення того, з чим я зіткнувся. Отець Піо бачив мене вперше. Під час сповіді він пригадав мені випадки, про які я сам зовсім забув. Він підкреслював різні подробиці, наскільки цього вимагала сповідь. Це не можна пояснити читанням думок, оскільки я постановив сповідатися з цілого мого життя, почавши від дитинства.

Відразу після навернення Абреш привіз до Сан Джованні Ротондо свою хвору дружину, котру незабаром мали оперувати. На її запитання, чи має слухати лікарів, отець Піо відповів ствердно. Вона розплакалась, бо операція грозила їй безплідністю. «Припертий до муру» її благаннями, монах сказав: «Ну, добре. Обійдеться без ножа, щоб ваше, пані, життя не було до кінця змарноване».

Абреші повернулися до Болоньї. У пані Абреш припинилися кровотечі, а також інші хвороби зникли безслідно. Коли після двох років Абреш приїхав до Сан Джованні Ротондо, отець Піо передрік йому, що в них народиться син. І дійсно, через рік пані Абреш без жодних ускладнень породила сина. Радість була безмежна. Але це ще не вся історія. Отець Піо передвістив теж, що їхній син стане священиком. І це теж сповнилось. Дім Абреша в Сан Джованні Ротондо знаходиться при головній вулиці, яка веде до монастиря. Здалеку видно фасад нової церкви й велику площу. За нею дорога пнеться вгору аж на скелясту вершину Гаргано. На узбіччях гори побудовано каплиці хресної дороги, котра починається статуєю Страждальної Матері Божої, а закінчується каплицею Воскресіння. З правої сторони площі веде дорога до прекрасних об'єктів лікарні – «Дому Допомоги в Терпінні», збудованої за старанням отця Пія. Ця лікарня, обладнана найсучаснішою медичною апаратурою, постала тільки із пожертв, які надходили з цілого світу.

Йдучи головною вулицею, яка веде до монастиря, минаю десятки магазинів із релігійними пам'ятками. В кожному кіоску чи вітрині фотографія або статуетка о. Піо. Це невід'ємний атрибут цих місць. Торговельні інтереси можуть когось обурювати, але сьогодні вже нема кому червоніти. Справа в тому, що протягом багатьох літ отця Піо не можна було фотографувати. Але людська винахідливість знайшла й на це спосіб. Переконали монаха, щоб дозволив людям носити його фотографії, оскільки він не мав права прилюдно появлятися.

Уже здалека кожного прочанина вітає статуя Матері Божої на фасаді церкви. Також і в середині старої й нової церкви є образи Матері Божої Ласкавої. До церкви примикає монастир, невеликий, з малими вікнами келій. Колись сюди присилали монахів на відпочинок. Але відтоді, коли прибув сюди о. Піо, кожний з монахів мусив мати сталеві нерви, щоб витримати облогу монастиря прочанами.

У старій церковці збережено все, що нагадує про о. Піо, який провів тут довгі роки життя. В невеликому хорі, зараз за престолом, під хрестом на стіні, знаходиться лавка, в котрій він клячав і молився в день одержання стигм, - 20 вересня 1918 р. Тут завжди багато прочан. Клячуть задумані і ... заклопотані! Задумуються, як це можливо, щоб хтось на протязі 50-ти літ свого життя носив на руках, ногах і в боці криваві рани. Для недовірків сьогодні виставлені збережені бинти і закривавлення сорочка, котрі є в келії – музею отця Піо. Свідчать про те й

лікарські висновки.

Навіщо однак шукати доказів? Чи не вистачить зійти до крипти під новою церквою, де спочиває тіло отця Піо? Тисячі прочан, що прибувають щоденно, підтверджують правдивість подій, які тут трапилися. Вважається, що отець Піо протягом свого життя висповідав мільйон мужчин і жінок. Серед тієї, майже, армії - тисячі осіб одержали ласку навернення. Багато з них стали його духовними синами й дочками й належать до молитовних груп, які він створив. В присмерку церковці стоїть під стіною сповідальниця, в котрій творилися ті нерідко предивні діла єднання людей з Богом. Сповідальницю тепер оточили залізними ґратами, щоб прочани не розібрали її як реліквії. Також саркофаг із тілом о. Піо знаходиться за високими залізними ґратами. Він увесь потопає в квітах. Тут якраз найбільше ласк спливає на людей за посередництвом о. Піо. Повне терпіння і молитви життя цього монаха приносить плоди й тепер. Вистачить заглянути до свідчень, які старанно збираються.

Перш ніж це почалося

Отець Піо народився в містечку П'єтрельчіно (по-італійськи: малий камінь), яке розташоване в провінції Беневенто на півдні Італії, 25 травня 1887 року. На другий день його охрестили, надаючи ім'я Франциск. Гориста місцевість лежала далеко від великого світу. Жилося в ній дуже вбого. Доказом цього були виїзди мужчин за хлібом до Америки. Батько малого Франциска, Ораціо Форджоне, також два рази виїжджав працювати за океан, але майна не доробився. Вихованням малого займався переважно мати, Джузеппіна Форджоне.

Із скупих відомостей про о. Піо є тільки позитивні й шляхетні. Як згадувала його мати, малий Франциск випасав кільканадцять овець, і замість бавитися з іншими хлопцями, вишукував собі безлюдні місця, де молився, встромивши в землю хрест із двох гілочок.

Пізніше, коли вже став прислуговувати у церкві, годинами клячав перед Найсвятішими Тайнами. Траплялося, що церкву замикали, нехотячи в ній замикали і малого Форджоне. Хлопець був несміливий й мовчазний. Коли виросте, скаже про своє дитинство, що був недотепою. Однак, що любив самоту. Важко, отже, дивуватися, що коли він підріс, запрагнув стати священиком. Пов'язана з цим дотепна історія. В селі, звичайно, знали, що малий Форджоне хоче стати монахом. Ніхто не чинив йому в цьому перешкод. Але питали, куди поступить. Дядько розповідає:

- Хочеш стати монахом, добре, але яким?
- Хочу бути в монастирі св. Франциска й носити бороду, - відповідає хлопець.
- Але ж вони занадто суворі – каже вуйко. – Чи не краще, щоб ти пішов до тих, що в Беневенто?
- Але вони не носять бороди!
- Борода? – думав вуйко. Чого цей малий хоче?
- То йди до Бенедиктів – пропонує.
- Вони теж не носять бороди.

На його хлоп'ячу завзятість не було ради. У його молодечій уяві монах із бородою був образом дороги, яку Бог вибрав для нього. І так сталося. 29 січня 1903 року Форджоне вступив до новіціату в Марцоне під Беневенту. Після реколекцій він приймає капуцинський габіт та монаше ім'я брата Піо (Піюса) з П'єтрельчіне. Поселився він у келії №78. Над дверима до неї можна і зараз відчитати речення з «Наслідування Христа» Томи Кемпійського: «Без старання й труду ніколи не здобудеш чесноти». Заміна імені не була випадкова. Тим він прагнув виявити пошану до св. Папи Пія X, котрого названо папою Євхаристії. Звідси ім'я Франциск єднало його з духовним серафимським отцем, а Піо – з головою католицької церкви.

Про час його перебування в новіціаті збереглося мало спогадів. Але один з них заслуговує на увагу. Цей епізод, про який розповідає брат Жерард торкається сповіді. Кожної суботи новики сповідалися у визначеного отця. Брати ставали в чергу перед келією, в котрій перебував сповідник і по одному входили. Коли прийшла черга на брата Піо, він увійшов до середини, опустил очі, й почав сповідатися із своїх провин. Мабуть тривало це досить довго, бо коли перестав говорити, побачив, що старенький отець заснув. Що робити? Чекав навколішки й молився, аж поки отець збудився. Таким чином перебув у келії майже годину. Коли він вийшов, брати обсипали його словами обурення й нетерпеливості. Кричали: дивак, скільки ж то ропух скрив ти в собі... і т. п. Брату Піо мусило бути прикро з цього приводу, але він не сказав нічого, на оправдання.

Після року, відзначаючись побожністю й дисциплінованістю, він зложив перші монаші обіти, а потім поступив до капуцинської семінарії у Сан Еліа а Піанісі, щоб студіювати філософію, а потім до Монтефуско, де вивчав теологію. 27 січня 1907 р. молодий монах складає вічні обіти, а через рік отримує нижчі свячення. Знову через рік приймає діаконат, щоб нарешті 10 серпня бути висвяченим на священника в катедрі в Беневенто. Через чотири дні, коли відправив першу Службу Божу в П'єстрельчіні, о, Піо записав у своїм щоденнику: «О Ісусе, натхнення мого життя! Сьогодні, тремтячи, підніс я Тебе вгору й держав у моїх руках. Містеріє любові! Прагну бути з Тобою для світу Дорогою, Правдою і Життям! Прагну стати святим священником, досконалою жертвою милою Тобі!»

Здавалося, однак, що молитви й прагнення молодого священника не будуть сповнені. Ще того самого місяця церковна влада відіслала його додому до батьків. Причиною була невідома хвороба, яка мучила монаха вже в семінарії, а тепер посилилась настільки, що Пії часто втрачав свідомість. Провидіння Боже мало в цьому свою мету. Бо в П'єстрельчіні пережив о. Піо вперше в житті об'явлення стигм.

Можна вважати, що він свідомий був того, що в його житті твориться щось надзвичайного, зрештою о. Піо хотів того, щоб співтерпіти з Ісусом, стати подібно як Він, жертвою за інших. Писав: «Відчуваю сильне прагнення терпінь і рівночасно безупинну потребу говорити до Господа,»: «Або терпіти, або вмерти,» або навіть: «Завжди терпіти, а ніколи не вмерти».

Перебуваючи в родинному П'єстрельчіні, о. Піо поставив собі за господаркою батьків невеликій курінь, в котрому проводив цілі дні в молитві й пості. Про згадувану вище в о. Піо появу стигмів маємо свідчення його матері, котра одного дня, занепокоєна тим, що син не прийшов на сніданок, пішла до його куреня й побачила, що він бігає, стріпуючи руками. Це мабуть смішно виглядало, бо запитала його жартома: « Чи ти граєш на невидимій гітарі». Він, усміхаючись, відповів, що не про гру тут йде, а про проймаючий біль у долонях, котрий раптово появився й не уступає. Треба додати, що на той день припадала п'ятниця, а в парафії відзначали річницю стигмів св. Франціска з Асичу.

Під час об'явлення він побачив о. Піо Ісуса й Марію. Схвильований побіг він до пароха в Сальваторе Паннуля і розповів про все, закінчивши словами: «Благаю, просім Ісуса, щоб звільнив мене від цих знаків. Бажаю терпіти, навіть померти з терпіння, але хочу, щоб це відбулося в тайні».

Після спільних молитов стигми зникли. Але страшний біль залишився. Наступного дня о. Піо написав листа до свого духовного провідника. Почав від слів: «Вчора ввечері (17. IX. 1911) трапився зі мною випадок, котрого не можу збагнути. На моїх долонях появилася кривава червоність, творячи форму великої монети й спричиняючи одночасно проймаючий біль сконцентрований навколо червоності. Цей біль є більшим на лівій долоні. Триває він ще й дотепер. Також і під стопами я відчув сильний біль.

Це дивне явище повторювалося протягом цілого року. Пізніше ніби зникло, але молодому священникові з трудом вдавалось запанувати «над тим проклятим встидом». У листі до

сповідника писав він: «О, коли б ти знав, скільки мене це коштує, щоб тобі це розповісти!».

Разом з цим новим, болісним випробуванням розвивалася далі в його організмі невідома хвороба. Завезли його на обслідування до Неаполя, але нічого конкретного там не знайшли. А він тим часом перестав їсти, не міг ходити, не відправляв Службу Божу але жодного дня не пропустив св. Причастя.

До всього додалися йому ще й душевні терпіння. Він переживав крайні стани екстазу й розпачу. Як він писав: «сатана хоче мене здобути для себе(...). Не дає мені спокою навіть при престолі. Чи, однак, могу я боятися, будучи разом з Ісусом?»

Болі голови, задуха, стискання в легенях, хвилини духовного пригнічення... тривало це на протязі 5 років, котрі він провів у П'єстрельчіні. Монаша влада застановлялась над тим, чи не повинен о. Піо повернутись до світського стану. Коли він про це дізнався, перелякався. Почав молитися до св. Франціска: «О мій серафимський отче! Хочуть мене видалити з Твого монастиря. Не маю бути Твоїм сином. Ніколи. Чи не Ти прийняв мене до Свого монастиря! Отче мій, краще про смерть Тебе прошу, ніж я мав би залишити монастир і священство. Чи не Ти ж запевнив мене, що буду носити габіт доти, доки це подобається Господеві?(...) Нехай, отже, діється, що хоче».

Наступна замітка про появу стигм була 21 березня 1912 р. Отець Піо записав: «Від четверга - вечорами, а також у вівторки, переживаю болючу драму. Чую, що моє серце, руки й ноги прошиваються якоюсь шпагою. Страшний біль і тільки біль».

Через кілька років, «припертий до муру» о. Августином, своїм духовним керівником, визнав 10 жовтня 1915 року, що отримав стигми на одній руці, але просив Господа, щоб скрив їх, а залишив тільки почуття болю. Також признався, що майже кожного тижня і то вже кілька років, переживає «вінчання терням» і «бичування». Від цього часу він жив наче під тягарем важких терпінь, подібних до тих, які переживав Спаситель на Хресті. Багато разів говорив о. Піо, що старається зглибити тайну любові Божої, виражену в муках і смерті Ісуса Христа. Таємниця та лякала його і притягала.

Між 5 і 7 серпня 1918 р. він пережив ще один незвичайний випадок. Під час молитви на своїм постійнім місці в монастирському хорі побачив перед собою якусь дивну постать. У руках тримала вона два залізні палаючі, як смолоскип, списи. Йому здавалося, що зараз отримає удар, переживав тягар, відчував, наче його нутро вже було прошите й пошарпане тією зброєю. Хоч на тілі не спостеріг жодних поранень, його душа була, мов відкрита рана. Отець Піо записав у щоденнику: «занурений в океан вогню, ціле нутро плаче кров'ю», і не залишається йому нічого іншого, як тільки піддатися в усьому Провидінню Божому. Було це, зрештою, вже останнє досвідчення, перед повною стигматизацією, котра наступила через місяць.

Рядовий Форджоне

Поки перейдемо до більш послідовного опису стигм отця Піо, я хочу згадати про його службу в армії, що, як мені здається, була важливим етапом в його житті.

Коли настала I світова війна, молодого священика не врятував монаший одяг від служби в армії. 6 листопада 1913 р. він слухняно з'явився до військового уряду в Беневенто. Його призначили до 10-ї санітарної компанії в Неаполі. Військова служба о. Піо тривала кілька літ, але в казармах Форджоне був заледве кілька тижнів, а в сумі назбиралося би з півроку. Заміна габіту на мундир не відбулася без проблем, а навіть комізму. Щойно тепер виявилось, який цей монах худий, слабкий, незграбний, а також занадто лагідний і покірний, як для життя в казармах. Відразу було видно як закінчиться його військова кар'єра. За свою простоту і повільність він став попихачем і офірним козлом, тим, хто мусить за інших виконувати найгірші роботи.

Яку ж мету мало Боже Провидіння, накладаючи на бідного монаха такий твердий обов'язок? Здається, що йшлося про щось інше. Бо не так мучили його військові обов'язки, як гріх, якого тепер він був безсильним свідком. Прокльони, грубіянство, розпуста – оце, з чим не міг собі порадити молодий священик, кинений у вир казарменого життя. Це було немов перенесення з раю до дверей пекла, в котел несправедливості, про існування котрого він і не підозрював. Його оточували грішники, але одночасно це були його товариші й знайомі, молоді люди зі спутаною волею, слабкі супроти нападів зла, бідні люди, котрим треба було допомогти. Було це для о. Піо важке випробування, але, однак, плідне. Найбільш він терпів через образи Бога, а одночасно болів над людською згубою. Чи ж у тих місцях болючих випробувань не слід шукати пояснення для пізнішої непоступливості супроти гріха, надзвичайної витривалості в сповідальниці, в справі безнастанного розрішування! Що ж значили для нього в такій ситуації насмішки товаришів з казарми з його незручності й незарадності? Виконуючи з трудом військові обов'язки, думками він блукав де-інде. Нікому й на думку не спадало, що цей нездара безнастанно молиться за ближніх, а сам мав свої невидимі «ордени» на руках і ногах, які спричиняли йому великий біль, а рідше – невимовну, як писав, насолоду.

Його муки в армії віддзеркалюються в листах, котрі писав до монастирських приятелів, духовного провідника, а також до однієї шляхетної жінки, Рафаеліни Кераси, котра кілька днів опікувалась хворим о. Піо. Може здаватися дивним, що цей маломовний монах у листах стає надзвичайно ширий і вимовний. Одиноким його проханням, котре постійно повторює, це прагнення відійти з цього світу. Благає він адресатку, щоб не ухилялася від молитви до Отця Небесного про його смерть.

Мусив терпіти, оскільки просить про цей один «милосердний вчинок», щоб «міг покинути неволю тіла» і «з'єднатися з Христом». Він не знайшов, мабуть, зрозуміння в Рафаеліни, бо вона відмовила йому такої молитовної допомоги. О. Піо пише до неї: «Чому відмовляєш мені цього милосердного вчинку? Чи маю я сам молитися про кінець для себе? В ім'я найглибшого Божого Милосердя старайся чинити те саме, інакше станешся моїм катом».

Чия молитва переможе: отця Пія про смерть, чи сестри Рафаеліни про його здоров'я? Така молитовна «боротьба», напевно, відбувалася, тому що просив її кілька разів, щоб припинила молитви за його здоров'я, оскільки не молиться про смерть. Зі смутком пояснював їй свою постанову, виявляв муку, що не може виконувати своїх священичих обов'язків, чувся також принижений через безсильність супроти зла. Чи не краще, отже, жертвувати своє життя, щоб могло зійти добро!

На щастя, рядового Франціска Форджоне постійно мучила невиявлена хвороба, якої не міг зміряти жодний термометр, крім купального, і тому звільняли його на оздоровчі відпустки. Перебував він тоді або в П'єстрельціні, або в одному з монастирів у Фоджджі чи в Сан Джованні Ротондо. В останній рік його служби трапилася забавна історія, у котрій, напевно, «мочив пальці» Ангел Хоронитель отця Піо. На початку 1917 року після перебування у військовій лікарні в Неаполі о. Піо звільнили на 6 місяців, після чого мав чекати на дальші накази. Коли минув цей час, жандармерія в П'єстрельціні одержала наказ шукати дезертира Франціска Форджоне. Яке ж одначе було замішання коменданта жандармерії, котрий не знав мужчини з таким іменем й прізвищем в своїм містечку. Щойно, випадково зустрівши Феліцію Форджоне, сестру о. Піо, запитав її, чи не знає, може, Франціска Форджоне. «Але ж це мій брат» – відповіла вона. – «Отець Піо перебуває тепер у монастирі в Сан Джованні Ротондо.

Не до смаку було комендантові доносити владі на загально улюбленого монаха. Але ж що міг порадити. Написав до Сан Джованні Ротондо, рекомендуючи відправити дезертира до Неаполя. Відповідь прийшла швидко. У Сан Джованні Ротондо, не перебуває ніхто з прізвищем Форджоне. Справжній анекдот. З військової частини в Неаполі розіслали всюди розшукуючи листи, і щойно черговий випадок – розмова жандарма з монастирським придверним в Сан Джованні Ротондо вияснила, що Франціск Форджоне, то все-таки отець Піо. Коли його привели

нарешті до начальника військової частини, той, грізно викрикуючи, хотів покарати дезертира. Тоді о. Піо витягнув із кишені посвідчення, в котрому було написано, що після використання шестимісячної відпустки він повинен чекати на подальші накази. «І я поступив згідно цього, - відповів о. Піо. – Тільки вчора вручили мені наказ, щоб негайно з'явився в частину. Ось я й прийшов».

Звільнений з військової служби через поганий стан здоров'я (хоч ніхто не встановив, що це за хвороба), він перебував деякий час у монастирі в Сан Джованні Ротондо, де був духовним провідником у невеликій семінарії для хлопців, котрі готувалися до новіціату. Один із хлопців, пізніший біограф о. Піо, отець Альберт де Аполіто, так пригадує ті часи: «Я мав щастя й радість, що в серафимському колегіумі в Сан Джованні по кілька раз протягом дня зустрічався з о. Піо, виконував його доручення, цілував долоні. Не раз, коли о. Піо тиснула якась таємнича хвороба, я прибирав в його келії, розмовляв з ним. Я був свідком, як отець-директор перевіряв в о. Піо температуру. Висота стовпчика ртуті була неправдоподібна: 46-47 гр. Ц!

Коли після закінчення року новіціату шість хлопців відіжджали, хтось запитав о. Піо : «Чи всі стануть монахами й священниками?» Обличчя в о. Піо стало сумним і з гіркотою відповів: «Ні, тільки два». І згодом так сталося.

Двадцять вересня 1918

Стигми в о. Піо появились так як у св. Франциска, всі одночасно, а не по черзі, як це було в німецької стигматички Тереси Нейман. У неї долоні кривавили тільки у п'ятницю в часі великого посту, а в інші п'ятниці року вона плакала кривавими сльозами й обливалася кривавим потом, немов бичована. Отець Піо носив стигмати протягом 50 років, найдовше з усіх стигматиків, кривавили вони рясно й спричиняли йому дошкульний біль і ніколи не гоїлися. Ті рани, не могли бути зовнішнього походження, тобто не стали через поранення, чи внаслідок подразнень хімічними речовинами. Як же це, власне, почалося?

Думаю, що найбільш правдиве свідчення дає сам о. Піо, який у листі до свого сповідника докладно написав про все, що з ним сталося. Лист, однак, не виявляє зовнішніх обставин, в яких наступила стигматизація, але подає її духовний, візіонерський процес. О. Піо писав: « Був ранок 20 вересня, а отже, це було минулого місяця. Я немов спав. Усі мої помисли, як зовнішні так і ціла моя душа відпочивали, що неможливо пояснити ні описати. У цьому всьому була якась велика й загальна тиша як у мені, так і навколо мене. Я відчував, що мене огортає якийсь дивний і великий спокій, що все (що тільки могло мене непокоїти) віддалилось. Я піддався цьому. Все це тривало дуже коротко, одну мить.

І тоді я побачив якусь дивну появу, котра йшла до мене. Ця дивна постать була схожа на ту, яку я бачив увечері 5 серпня. Відрізнялась вона, від попередньої тим, що з її рук, стіп і грудей спливала кров.

Ця поява перелякала мене. Те, що я відчував і пережив в цю хвилину, не зумію ніколи розказати. Я відчував, що вмираю і був би й помер, коли б Господь не поспішив мені з допомогою й не підтримав моє серця, котре, як здавалось, тріпотіло, наче хотіло вискочити з грудей.

Потім ця постать відступила, а я зауважив, що мої руки, ноги й бік стали пробиті й почала спливати кров. Уявіть собі, дошкульний біль, який я відчув і тепер відчуваю майже кожного дня.

З рани серця безнастанно виливає кров. Особливо це відчувається від четверга вечором до суботи. Отче мій, я вмираю з болю, а неспокій і тривога, які потім приходять, огортають душу. Боюся померти від кровотечі, якщо Господь не вислухає благань мого вбогого серця і не

віддалить це від мене.

Чи Ісус уділить мені цієї ласки. Він, котрий є такий добрий? А, може, хоч віддалить від мене цей неспокій і встид, який відчуваю через ці знаки? Буду його благати ще настирливіше й ніколи не перестану взивати до Нього про допомогу, щоб врешті Своїм милосердям звільнив мене - не від болю, бо здається мені, що це неможливе, а я хочу бути наповнений болем, але щоб забрав від мене ті зовнішні знаки, за котрі я соромлюся й переживаю величезне упокорення.

Із свідчень співбратів о. Піо про його стигматизацію є два записи, які відрізняються між собою. В одному з них зазначено, що 20 вересня в п'ятницю після свята стигматів св. Франціска (17 вересня) перед полуднем почувся крик монахів на хорах. Знайшли вони о. Піо лежачого на землі, цілого в крові. Обережно піднесли, щоб перенести до келії. І завважили, що великий хрест, перед котрим молився монах, немов би прислонив собою весь простір вгорі. Рівночасно вони побачили, що кров і рани о. Піо точно відтворюють сліди ран на хресті. Монахи, вражені цим відкриттям, чували при своїм співбратові в його келії. Коли він відкрив очі, першими словами його була просьба, щоб нікому про це не розповідали.

Згідно з другим записом, о. Піо молився того дня до полудня на своїм постійнім місці на хорах в останньому ряді, маючи прямо перед очима велику статую Хреста на хресті, вирізьблену з кипарисового дерева. Поруч нього клячав також о. Арханджельо. Коли пролунав голос дзвону, який кликав на обід, монахи встали, і тут о. Арханджельо спостеріг, на руках о. Піо кров. На питання, звідки ця кров, почув різку відповідь: «Займайтеся, отче, своїми справами». Але о. Арханджельо не заспокоївся, а пішов із цією новиною до настоятеля. Коли разом прийшли до келії о. Піо, побачили потрясаючи видовище: рани на стопах, руках і в боці кривавили. Все навкруги було сплямоване кров'ю. О. Піо дуже терпів. Вістка про цей випадок швидко розійшлася по монастирі й парафії. Повідомлений отець-провінціал прибув негайно і, не знаючи, що робити, написав до генерального настоятеля до Рима. Його лист – це перший документ про таємничі рани о. Піо, з котрих безупинно спливала кров чи кривава рідина.

Генерал хотів усе втримати в таємниці, але вірні вже прибули до монастиря, щоб на власні очі переконатись і побачити монаха із стигмами. Під час Служби Божої всі могли оглядати його долоні, перев'язані бинтами, які швидко просякали кров'ю. Італійська преса рясніла текстами про капуцина, розпочалася кампанія насмішок з цілого монастиря. Одні звинувачували монахів у шарлатанстві й використанні людської наївності, інші навпаки, розголошували, що бачили святого.

В такій ситуації почалися лікарські обслідування, щоб пояснити науково цей дивний випадок.

Безпорадність лікарів.

Першим лікарем покликаним з Мілану, був проф. Луїджі Романеллі. З його рапорту випикуємо найважливіше: «Пораження на руках о. Піо покриті тонкою оболонкою рожевого кольору. Нема в них щілин, ні набряку. Нема запалення шкіри. Коли притискати пальцем рану долоні, відчувається порожнеча, отже рани не поверхневі. Я не міг, в'яснити чи рана наскрізна, тому що сильніший дотик спричиняє пацієнтові великий біль. Пораження ніг є того ж характеру, що й рук, хоч по причині товщини стопи важче провести дослідження. Зате рана на боці є рівним розрізом, паралельним до ребер, 7-8 см. довжини, кривавить досить сильно, з того можна зробити висновок, що мусить бути досить глибока. Кров має пульсуючий характер. Шкіра на берегах ран не показує запального стану, але доторкання до неї спричиняє біль».

Кінцевий текст рапорту стверджує, що проф. Романеллі протягом 2-ох років п'ять раз

обслідував о. Піо, і, якщо бачив у ранах якісь зміни, не міг їх зарахувати до жодних клінічних об'яв. Медичні знання не допомагали.

Другим лікарем, який обслідував о. Піо, був проф. Аміко Бігнані, керуючий кафедрою патології римського університету. У липні 1919 р. проф. Бігнані приїхав до Сан Джованні Ротондо з наміром науково пояснити небуденний випадок. Його звіт від 20-го липня, вказує на невротичне походження ран, підкріплене якимсь хімічним засобом, наприклад йодом.

Цей висновок викликав заперечення в інших лікарів. Проф. Романеллі, полемізуючи з такими висновками, писав, що пробував мити руки о. Піо в не стерилізованій воді, накривав їх звичайними вовняними рукавицями або хустками без попередньої дезинфекції. Рани, однак, не змінилися. Не наступило зараження крові, ані теж, навпаки, жодної поправи. Змазували руки монаха лікувальною маззю, накладали бинти без йоду, на котрі проф. Бігнані особисто ставив печатки, але ніщо не привело до покращення, рани кровоточили, як і раніш.

Наступним лікарем, котрий ще більш докладно, приступив до обслідування, був др. Джордж Феста, пізніший приятель о. Піо, автором книжки «Тайни знання і світло віри». Докладний звіт др. Фести наводжу тут ширше, щоб вказати на важливість проведених досліджень. Звіт у скороченні:

« а) Система віддиху. Видих повітря з грудної клітки наближений до нормального, регулярний, хоч несистематичний. Під час вдиху ребра підносяться менше з лівого боку, що, правдоподібно, є підсвідомою обороною перед болем, який спричинив би глибокий віддих, розширяючи рану на боці. Обслідування легенів виявило нормальне функціонування обох сторін. Нема зростків, ані поразення тертям. Нема також яких-небудь паталогічних змін у праці легенів, а слабо відчутні шуми можуть походити зі скривлення грудної клітки, що може бути внаслідок проведення довгого часу в сидячій позиції під час сповідання. Нема також слідів туберкульозу, котрий виявив рентген в 1916 р. в Неаполі, через що о. Піо звільнений з війська за станом здоров'я.

б) Система кровообігу. Серце в найкращому стані, також його положення, величина, ритм і клапани. Пульс нормальний, 70-90 ударів на хвилину, залежно від поведінки пацієнта. Жодних ознак перенаповнення кровоносних судин, що могло би бути причиною зовнішнього кривавлення. Артеріальний тиск нормальний, не виявлено жодних відхилень в різну пору дня.

в) Система травлення. Обслідування шлунка не виявило жодних відхилень. Також і інші внутрішні органи, як підшлункова залоза, нирки, печінка, кишки – в без змін. Єдине, - це сліди білка в сечовині.

г) Нервова система. Тут др. Феста дозволяє собі на обширний опис своїх вражень, твердячи, що важко повірити, щоб така сильна й здорова нервова система була схильна до істерії або інших психічних аномалій. Усі відрухи й рухи м'язів діють нормально. Шкіра навколо стигм на руках, стопах і в боці надзвичайно вразлива на дотик. О. Піо ніколи не виявив навіть тіні нервового неспокою чи психічної депресії, нічого, що можна б вважати, як нервовість або психоз. Прекрасною рівновагою нервової системи о. Піо та його душпастирською діяльністю можна захоплюватися «. Так закінчує свій звіт др. Феста.

Завдяки детальним обстеженням др. Феста, маємо також його звіт відносно стигм, у котрому, між іншим, читаємо, що «в лівій долоні, в місці, де кість долоні з'єднується з кістями пальців, знаходиться анатомічне поразення тканини круглої форми, виразних берегів, двосантиметрового діаметра».

Перше обстеження др. Феста провів у жовтні 1919 р., відтак у липні 1920 р. та жодних змін не знайшов. Отець Піо розповів тоді лікареві, що час від часу струп, який утворюється навколо рани, поволі відпадає. Тоді рану видно виразніше. Вона темно-червона й постійно кривавить. Через те, що утворюється струп, важко дослідити глибину рани, хоч отець провінціал, коли вперше відвідав о. Піо після стигматизування, був переконаний, що рани в долонях наскрізні. Сказав він потім у розмові: «Якби мене влада допитувала, я міг би зізнати під

присягою, що через рани в тих долонях можна побачити який - небуть предмет».

Др. Феста пише далі, що краї ран і шкіра навколо них були настільки чисті й виразні, що оглянуті під мікроскопом не виявляли слідів почервоніння чи спухнення. Також рана на поверхні лівої руки, біля суглоба третього пальця, покрита ніжним струпом, подібно як і всередині долоні. Аналогічно є з правою рукою. Коли др. Феста обстежував долоні о. Піо, на краях ран утворилися крапельки крові. Коли попросив монаха, щоб затиснув долоні, цей не зумів цього вчинити, зігнув лише пальці.

Під час обстеження ніг отця Пія, др. Феста допоміг йому зняти панчохи, котрі були дуже поплямовані кривавою рідиною. На обох стопах, між великим пальцем і підбиттям, побачив він рани подібні до тих, що були на руках, хоч трошки менші й більш поверхневі. Кості не були ушкодженні. Не знайшов др. Феста також слідів опухлості чи запалення шкіри, що повинно б наступити при цього типу поразеннях. Знизу рана була ідентична верхній і кривавила безперервно. Притискання пальцями будь-якої рани спричиняло сильний біль. Через стигми на ногах о. Піо рухався повільно й ніби непевно. Часто спирався на рамено котрогось із братів.

Залишилось ще описати рану під серцем, яка знаходиться в долішній частині лівого боку. Др. Феста обстежив її докладно. Ця рана довжиною 7-8 см покрита була тонким струпом, подібним, як на руках і стопах. На шкірі навколо рани не знайшов лікар жодного почервоніння. Однак біль спричинений найменшим дотиком, був сильніший. Рана здавалася більш поверховна, але кривавила сильніше. О. Піо твердив, що кожного дня з рани витікає чашка крові. Річ нечувана.

Нагодою для нового обстеження стигм після кількох літ була операція грижі, якій о. Піо піддався 1925 р. У цей час др. Феста приїхав до монастиря й зустрівся з о. Піо у його келії. Отець Піо жартував, був лагідний і в доброму настрою. Нараз перервав розмову й з зміненним виразом обличчя прошепотів: - Хотів би я вас, пане, запитати про одну річ, але в даний момент вилетіло мені з пам'яті. Зараз собі пригадаю.

Розмовляли далі, як раніше, коли ж знову о. Піо перервав розмову й сказав:

– Ах, уже знаю, про що хотів би я вас, пане, запитати. Чи не оглянули би ви мене добре, тому що вже від довшого часу я не зовсім добре себе почуваю.

Затривожений його словами, лікар почав його випитувати про причини недомагання. Монах коротко розповів:

– Уже від кількох днів відчуваю сильні болі в ділянці живота. Останнім часом приступи трапляються частіше, а біль сильніший. Особливо, коли піднімаюся сходишками до престолу, мушу стискати зуби, щоб не зімліти. Прошу мене оглянути і приписати якесь лікарство, щоб я міг виконувати свої священничі обов'язки.

Під час обстеження др. Феста легко виявив в правому паху досить велику грижу. Її можна було усунути тільки операційно. Коли лікар заявив о. Піо про необхідність операції, той зовсім не зажурився, а спокійно зауважив:

– Жаль, пане лікарю, що я не звернувся до вас раніше, щоб ви мене оглянули, хочу просити прооперувати мене.

Вирішено якнайшвидше зробити операцію. Др. Феста, немов страхуючись, сказав наступного дня до о. Піо:

– Отче, кажу вам зовсім прямо і щиро. Ви умієте про все розмовляти з Богом, прошу Його запитати, чи я маю оперувати, чи, може, знайдемо когось більш компетентного.

– Ні, - відповів о. Піо без надуми, - ніколи такої просьби не представлю Богові. Мені би здавалось, що ображаю Бога.

– Як же так, - закликав Феста, - чи просити Бога в такому випадку про допомогу рівняється Його ображенню.

– Напевно, - всміхаючись відповів о. Піо. – Чи Ісус не навчав нас, щоб ми одні одних любили і взаємно собі допомагали? Чи не додав, що тоді буде благословити наші вчинки.

Навіщо Йому повторювати те, що вже сказав. Це, що ви, пане, хочете вчинити для мене, є роботою доброю, з любові. Виконуйте, отже, своє намірння, а Бог поблагословить ваші руки.

Ще того самого вечора послали до Риму по хірургічні інструменти. На операційний зал вибрали одну з монастирських розмовниць, якраз свіжо вимиту й побілену. Було це зрештою єдине місце в старому монастирі, яке надавалось до операційної.

5 жовтня хірургічні інструменти були вже на місці. За асистентів вибрали др. Анджело Мерля із Сан Джованні Ротондо й отця Фортуната, котрий під час війни був санітаром. День, коли мала відбутися операція, був для отця Пія важким. Він відправляв заупокійну Службу Божу за померлих членів свого монастиря. Разом із благодаренням це тривало ціле передполудне. Коли прийшов, був блідий і змучений. Докучав йому біль, спричинений грижею, а також стигмами. Незважаючи на те, коли побачив др. Фесту, сказав:

– Дорогий докторе, відаюся в ваші руки, але прошу про одне: жодного наркозу.

Лікар енергійно заперечив, однак ніщо не переконало о. Пію. Залишився він незворушний у своїй постанові, а також обіцяв, що під час операції не зробить жодного руху. І додав:

– Але коли б ви мене приспали, напевно нічого вас би не стримало, щоб дослідити мою рану в боці.

– Отець має рацію – відповів лікар.

– А отже, бачите, які причини схиляють мене до такого рішення. Хочу бути вірним розпорядженням Ватикану, щоб ніхто більше не обстежував моїх ран. Слушно, отже, що хочу під час операції розпоряджатися своєю волею і своїми вчинками.

Дійсно, Свята Столиця видала таке розпорядження на початку 20-х років, щоб запобігти напливу дальших сенсацій. О. Пію міг би, звичайно, про це й не думати, але був він, однак, дуже послушний і покірний.

Операція пройшла добре. тільки один раз, коли лікар відтинав мішок грижі і відділяв зрости на черевині, дві великі сльози потекли по обличчі о. Пію. Застогнав: «Ісусе, пробач мені, що не вмію терпіти так, як повинен би».

Через кілька годин все закінчилось. При кінці операції о. Пію втратив притомність, тому др. Феста міг докладніше оглянути рану в боці. Він переконався, що за 5 літ, які минули від попереднього обстеження, не було що додати до свого звіту. Цього разу рана виглядала свіжою, була легко заклеплена, а шкіра на її берегах, як здавалося йому, випромінювала світляні блиски, що спостерігалось і в інших стигматиків.

Шостого дня після операції зняли шви. Шрам після операції загоївся швидко, і після короткого виздоровлюючого періоду о. Пію з подвоєною енергією приступив до своїх обов'язків.

Два роки пізніше др. Феста ще раз оперував о. Пію. Цього разу вирізав йому гулю на шії. Знаючи постанову пацієнта, і не пропонував йому наркозу. Гуля мала величину голубиноного яйця й видалення її тривало понад півгодини. Під час цієї операції з уст о. Пію не видобулося жодне нарікання ані навіть зойк. Лікар не міг стриматися, щоб не запитати:

– Чи Ви Отче не відчували болю?

– Відчував.

– І нічого не сказали?

– А що то дало б, - відповів о. Пію. Я вам, пане, тільки перешкоджав би у праці, і операція тривала б довше. Я не жалівся, бо це не було мені на руку, - закінчив, усміхаючись.

Вже наступного дня о. Пію, немов би нічого не сталося, сидів у сповідальниці і сповідав. Коли після кількох днів зняли йому шви, рана загоїлася чудово, от тільки рани на руках, стопах і в боці не хотіли загоїтися на протязі 50 літ! Загадка для науки, тайна для віри.

Хочу пригадати кілька гумористичних випадків, що стосуються лікарів о. Пію. Один з них хотів несподівано заскочити монаха і задав йому хитре питання:

– Скажіть мені, отче, чому ті поранення виступили на тілі в тих, а не в інших місцях?

– То вже ви, пане лікарю, скажіть, чому я повинен мати їх в інших місцях, а не якраз у тих!

Гостра відповідь, була не єдиною зброєю о. Піо перед тими, котрі хотіли з нього покепкувати, або, навпаки, визнати його святим.

Інша історія пов'язана з перебуванням др. Романеллі в Сан Джованні Ротондо в 1919 р. Цей настирливий і невіруючий лікар згіршився не на жарт, стверджуючи одного разу, що о. Піо нібито вживає парфуми. Щось мусило за тим скриватися, тому він вирішив пильно стежити за монахом, щоб довідатись, для чого служили ті «коштовні» духи. Запах був надзвичайно приємний і, напевно, не походив від якоїсь святоші. Спало йому на думку скоріше те, що можливо це подарунок якоїсь аристократки. Не можучи розгадати загадку, др. Романеллі звирився зі своїх підозр на отцю Валенціано. Той розсміявся. Він знав про що йдеться, тому дивувався, що лікар цього досі не виявив. Сказав: «Це кров падре Піо виділяє такий приємний запах».

На цей раз др. Романеллі подумав, що монахи жартують з нього. Придумали історію зі стигмами, щоб притягнути натовп віруючих, а тепер хочуть вмовити медиків, що кров замість того, щоб смердіти, пахне.

Через дивний збіг обставин запах припинився. Тільки перед самим виїздом, коли др. Романеллі йшов по монастирських сходах, почув знову той самий запах парфумів. Подумав про автосугестію, але запах був настільки сильний, що не могло бути мови про помилку. Подумав, що хтось собі кепкує з нього і пробує обплести його таємничими, важкими до розуміння, явищами. Вирішив зараз повідомити про це отця провінціала. Написав лист про свої спостереження, не вірячи однак у можливість існування явищ, яких не можливо пояснити. Вивив справу так немов би сліпий говорив про кольори. Одного о. Піо бавила та ситуація, бо тішила його думка, що запускає сіть на чергового недовірка.

Подібна «забавна» пригода зустріла і др. Феста, котрий, вертаючись до Риму, забрав із собою для лабораторного дослідження кусок полотна, просякненого кров'ю отця Пія. Раптом у купе вагону дивно запахло, наче хтось розлив прекрасні духи. Лікар, від народження позбавлений нюху, нічого, очевидно, не чув, але пасажери запитали його, що такого везе з собою, бо запах походив з його торби. Вгадували, чи це рожі так пахнуть, фіалки, нарда, кадило, жасмин..? Дискусія відбувалася при відчиненому вікні вагона, а запах все-таки постійно тривав, через чверть години раптово припинився. Подорожні змінили тему розмови, але др. Феста був, однак, заклопотаний. Він догадувався про причину запаху, тому вирішив застосувати дальший експеримент. Кусок цього полотна він поклав до шухляди в своїй кабінеті. Наступного дня пацієнти, що відвідували його, звертали увагу на милий запах, поширений в кімнаті, і запитували про його походження. Хоч не всі. Висновок напрошувався один: приємний запах був тісно пов'язаний з невидимою присутністю о. Піо. Але детальніше про це на наступних сторінках книжки.

Розпорядження святого офіціуму

Дотепер широко коментуються несправедливі й надто суворі обмеження, які із-за сенсації, викликані стигмами, впали на о. Піо. Цю проблему треба розглядати ширше, пам'ятаючи, що преса того часу рясніла статтями, часто повними сенсацій, помилок і пліток. Чи можна, отже, дивуватися, що настоятелі о. Піо вирішили досить суворо поступати як із журналістами, так із самим «клопітливим монахом». Спочатку харизматичний капуцин міг сповідати, відписувати на листи, показуватися вірним. Людям, однак, цього було замало: вони поширювали думку, що о. Піо святий; як реліквії зберігали його бинти; відрізали габіт, цілували

стигми. Замішання із-за цього призвело в великій мірі до заходів, які вжили до благочестивого отця.

Коли в 1921 р. розійшлася серед людей чутка, що о. Піо буде переведений до іншого монастиря, люди почали пікетувати монастир, щоб цього не допустити. Провіряли кожного монаха, котрий входив і виходив, грозили насильством.

Такий стан справ занепокоїв Ватікан, і зокрема Конгрегацію Святого Офіціуму. 2-го червня 1922 р. вийшла постанова про необхідність обмежити діяльність о. Піо. Йому запропонували відправляти Службу Божу в різні години, бажано дуже рано й «приватно», щоб не уділяв благословення народів, не показував стигм, не говорив про них і не дозволяв їх цілувати.

Думали також вислати його до одного з монастирів у північній Італії. Тимчасово не дозволили вести листування навіть таке, яке торкалось тільки справ релігійних. Також о. Венедикт, сповідник отця Піа, одержав розпорядження подібного змісту.

Але «нездорове» зацікавлення людей отцем Піо зростало. Святий Офіціум був вимушений видати декрет: „після аналізу вибраних фактів із життя о. Піо і йому приписаних, не бачимо в них нічого надприродного». Одночасно закликав вірних, щоб не перешкождали духовній владі виконувати вище вказані розпорядження.

На монахів з монастиря в Сан Джованні Ротондо напав страх. Вони чекали, що із Риму надійдуть незабаром чергові, ще суворіші розпорядження. Писав про них до о. Піо провінціал: «приготуйся випити гірку чашу, котру мені дано скуштувати».

Що ще гіршого міг о. Піо сподіватися, коли його ізолювали від людей. Але розпорядження впроваджуються повільно. Їх швидко видають, зате довго відкликують. Отож 17 червня 1923 р. прийшов урядовий лист, короткий і сухий, з постановою, що о. Піо може відправляти Службу Божу тільки у внутрішній каплиці монастиря, та що нікому не дозволяється в ній брати участь. Відписувати на листи не дозволяється навіть через інші особи.

Як сьогодні пояснювати ті заборони? Твердиться, що видані вони не проти особи о. Піо, але через фанатичних вірних. Як там не було б, але вістря досягало безмежно послухного монаха. Нічого дивного, що люди довгий час не дозволяли на введення цих приказів, вдерлися навіть насильно до монастиря й домоглися, щоб о. Піо протягом якогось часу прилюдно відправляв Службу Божу в церкві.

Чому церковна влада боялась ентузіазму натовпу? Ніхто тут нічим не ризикував. Навпаки. Щедро розливалась ласка, тисячі людей відходили від решіток сповідальниці поєднані з Богом!

Та все ж вирішили перевести стигматика до іншого монастиря. Для цього вибрали конвент в Цінголі в анконській провінції. Повідомили, кого треба. Отець Пій готовий був послухати пропозицію генерала. Виконати розпорядження перешкоджало те, що ніхто не знав, як це зробити. Думали навіть вивезти о. Піо з монастиря в бочці з-під вина, бо всі знали, що все контролює сторожа парафіян, котра стояла навколо монастиря. Люди, озброєні палками й дрючками, готові були на все. Вони щодня перевіряли, чи о. Піо в монастирі. Кожну хвилину в місті міг вибухнути бунт, світська преса підбурювала людей проти монахів, «заступалася» за ув'язненого і переслідуваного капучина. А він сам, не раз заявляв про свій послух своїм настоятелям, говорячи, що «їх голос для мене – це голос самого Бога і хочу бути їм вірний аж до самої смерті. З Божою поміччю буду послухний і підпорядкуюся кожному розпорядженню, хоч би й найважчому».

Готовність до послуху підтверджує між іншим лист, написаний о. Піо до бургомистра Сан Джованні Ротондо п. Морцальді з просьбою, щоб заспокоїв людей і переконав їх, не бунтуватися проти розпоряджень настоятелів монастиря. Натомість заявив про своє бажання, що де б він не помер, щоб його тіло було похоронене в Сан Джованні Ротондо, в цьому «дорогому закутку землі». Коли о. Антоній сказав йому, що мабуть не переведуть його до

Анкони, бо може дійти до проливу крові, о. Піо сказав: «Якщо то через мене, виїдем звідси вночі». Яка ж покора й воля послуху! Але тільки з його сторони. Настоятелі як здавалось не звертали уваги на цю покору.

Ватікан домагався конкретних рішень. Посланці римської курії й отця генерала регулярно проводили візитації монастиря. Проходили вони по різному. Наприклад, перший із візитаторів о. Целестин з Десіо визнав, що всякі закиди супроти о. Піо й монастирської спільноти безпідставні, а навіть більше, бо монахи відзначаються винятковою побожністю й дисциплінованістю.

Інший візитатор, цим разом папський, не доїхав до Сан Джованні Ротондо. З цим пов'язаний забавний випадок. Того дня, коли посланець з Риму наближався до Фоджджі, о. Піо вислав йому назустріч монахів, щоб привітали його на залізничній станції й допомогли спокійно добратися на місце. Якже здивувався достойник, коли на його запитання, чого хочуть, монахи відповіли покійно: «Прислав нас о. Піо, щоб ексцеленцію привітати й завезти до монастиря». Збентежений візитатор, котрий хотів суворо скартати монахів за недотримання розпоряджень Ватікану, замість прямувати до монастиря, сів у зворотній поїзд до Риму. Він добре знав, що про його місію був повідомлений тільки папа. Звідки ж мав відомості цей монах про дату й мету його приїзду?

Акти візитаторів, недоступні тепер через беатифікаційний процес, напевно вміщують багато суперечностей. Різні «монсеньйори», котрі прибували, щоб осудити о. Піо зустрічалися з настільки будуючою його поставою, що не знали потім, що думати про всю цю справу.

Мабуть їхня реакція не задовільняла св. Офіціуму, бо час від часу монахи отримували суворі прикази. Наприклад 9 червня 1931 р. один з листів до монахів нагадував про беззастережне підпорядкування дотеперішнім зарядженням. Рівночасно отця Піо позбавили права, крім відправлення Служби Божої, виконувати всі інші священничі обов'язки.

Це вже був останній удар в о. Піо. Протягом двох років він мусів переносити цілковиту самотність і відокремлення. Залишалась йому Служба Божа, котру відправляв дуже довго, кілька годин, після Служби Божої проводив ще кілька годин на благодаренні.

Здавалось би, що такі суворі розпорядження повинні його згіршити й знеохотити. Можливо, кожен на його місці, заламався б. Бо світ йому обмежили до кількаметрової келії і внутрішньої каплиці, в котрій тільки церковний служник асистував йому до Служби Божої. Життя о. Піо нічим не відрізнялось від тюремного ув'язнення. Йому не можна було підходити до вікна, щоб побачити дерева за вікном, щоб не здавалося, що хоче показатися людям і благословляти їх. Покарання о. Піо не мали жодних підстав, бо по суті не було глибоких досліджень його душпастирювання. Ніхто тоді не завдав собі труда прочитати й постаратися зрозуміти його листи. Тільки заборони спадали одна за одною. Сьогодні можна зробити висновок, що це була вогненна проба для о. Піо, проба вірності.

Кардинал Сірі з Генуї, промовляючи в 1972 р. в Сан Джованні Ротондо з нагоди четвертої річниці смерті монаха, сказав про ті суворі обмеження, котрі тривали майже через ціле життя, між іншим таке: «Три рази починались переслідування о. Піо. І завжди викликав їх хтось із тих осіб на найвищих щаблях, імені яких краще не називати(...). Звичайно, дуже болять переслідування від ворогів, але терпіти переслідування від приятелів набагато прикріше. І в тому теж підтвердилася на браті Піо Господня Мука. Він пережив відкинення, відлучення, відсунення. Дійшло до того, що йому заборонили спілкуватися з людьми. Та він ніколи не жалівся й не злословив. Сповняв далі своє тихе післанництво, молився і величав Бога».

Брат Піо не хотів слухати співчуття. Як згадує Альберто д'Аполіто, «горе тому, хто насмілювався критично оцінити його ситуацію або розпорядження св. Офіціуму. Тоді він переривав розмову, а якщо співбесідник знову повертався до тієї теми, о. Піо залишав зал. Напрошується висновок: суворі розпорядження мали також і свою добру сторону, вони боронили монаха від перебільшеного ентузіазму вірних. У своїй самотності й опущенню він мав

нагоду пізнати оманливість і швидкоминучість слави. Може він не досягнув би такої кришталевої ясності власної особи, з якою показував іншим Бога, якби не досвідчив примусового відокремлення. На кінець, його надзвичайна популярність була основана головним чином на стигмах. Усі прибуваючі до нього хотіли побачити святі знаки, видимі відблиски невидимого світла.

В тіні Хреста!

Після одержання стигмів життя о. Піо перетворилося на довгу каторгу. Для того, хто носив на собі рани Ісуса, скінчилося так зване приватне життя. Відтоді він став особою публічною, і одночасно мусів переживати самотність у натовпі. Невеличкова хвороба, як він сам називав стигми, з одної сторони давала йому радість, бо міг глибоко переживати терпіння Спасителя, а з іншої – був би щасливішим, коли б міг померти й зустрітися зі своїм Господом. Радіючи з честі носити стигми, він терпів бо не міг просити навіть про смерть. Все мусив довірити Богові й чекати терпеливо, поки Господь визначить час, коли його місія буде виконана. «Нещаслива душа мусить всупереч своїй волі терпеливо чекати на сповнення своїх гарячих бажань(...) Перед очима своєї уяви маю ясне пізнання, що тільки після переходу через смерть можна знайти справжнє життя». Душевне терпіння з роками міцніло. «Бідна душа, – писав о. Піо, – вона вже змучилась вдивлятися в свого Улюбленого, котрий зовсім нею заволодів; вона хоче через кришталеве чисте джерело дійти до оглядання в цілій повноті й досконалості тієї постаті, котрої побачила тільки контури. Коротко кажучи, вона хоче оглядати Слово, Божого Сина, котрий є відблиском слави Бога, досконалим образом Його Істоти.

Терпіння особливо посилюється від четверга вечером до суботи, а також у вівторок. О. Піо порівнює цей біль до пробиття шпагою. Одночасно мав жахливе самопочуття. Напевно, важко доводилося йому в такий час зберігати спокій душі, бо терпіння перешкоджали йому в праці й молитві, і все-таки він старався дякувати Богові, котрий так боляче його дотикав, але через те «робить його гідним, трохи терпіти для його любові й надолужити за великі провини».

З цього можна зробити висновок, що він хотів терпіти, таке було його бажання. Життя доповнювало своєї міри й глибини в терпінні, його спалював внутрішній вогонь, він винищував себе, щоб більше уподібнитися до небесного Улюбленця, як називав Христа. Чи не був це вияв своєрідного розуміння духовного мазохізму? Хто з людей може радіти терпінню? Як парадоксально звучать слова о. Піо: ...як ніколи я радий з того, що терплю. І коли б не прислухався голосу серця, то просив би Ісуса, щоб зіслав на мене всі терпіння людей. Однак, не роблю цього, бо лякаюсь, що був би егоїстом, вибираючи для себе крашу частину: біль. У терпінні Ісус є дуже близько. Він приходить, щоб просити милостиню – терпіння й сліз..., бо потребує їх для спасіння душ.

Чи о. Піо вважав себе другим спасителем світу? Його звинувачували в цьому, твердячи, що хоче себе ідентифікувати з Ісусом Христом, йти крок за кроком дорогою на Голгофу. На перший погляд здавалось, що цей капуцин не прагне доповнити терпіння Ісуса, але відкрив власне післанництво до співспасення інших, до власного винагородження Богу за гріхи світа. Виникало питання: хто з людей може так радо терпіти, просити про біль, про смерть у муках, бути так великодушним, щоб усього себе віддати в жертву! А, може, це ознака психічної хвороби?

Такі й подібні здогади снувалися на протязі багатьох років, очевидно, без шкоди для о. Піо, котрий жив у тіні хреста Ісуса, з Нього черпав силу.

Цікава деталь. Всі книжки про о. Піо, часто розтягнуті й патетичні, звертають увагу на свідчення осіб, котрі отримали чудесні дарунки в Сан Джованні Ротондо. А сам роздавач тих

дарів залишається скритий у тіні. Картаний Церквою, спонукуваний «внутрішніми наказами», безмежно послухний настоятелям, ніколи, по суті, не виявляв до кінця своїх думок, не мав приятеля, котрий міг би його зрозуміти. Тому майже не знаємо про його земні, чисто людські турботи чи радості. А, напевно, він такі хвилини переживав. Про це свідчить несподіваний розпач від втрати матері. Можливо це була не контрольована ним хвилина, коли біль душі дістався назовні в найбільш природний спосіб. А було це так. Донна Джузеппа прибула до Сан Джованні Ротондо на свято Різдва Христового 1929р., котре хотіла провести разом із сином. Заопікувалася старушкою Марія Пиле, американка, відома серед духовних дочок о. Піо. Була зима, а донна Джузеппа нізащо в світі не хотіла тепліше одягнутися, тому під час пастерки (богослужіння у святвечір), котру відправляв її син, дуже простудилася. Почалося запалення легенів. Стан був безнадійний.

О. Піо щодня відвідував матір, перебував при ній годинами, подавав лікарства, старався виконати кожне її бажання. На запитання одного з лікарів, чому не хоче уздоровити своєї матері, о. Піо відповів: «Нехай станеться Божа воля».

І сталася. Після кількох днів хвороби мати померла. Розпач сина, як я уже писав, була чимось несподіваним. Хоч через ціле життя він оточував її належною пошаною, однак як монах зумів зовсім «забути» про родинний дім, та й, крім того, він знав досконало, що після такого важкого й наповненого добротою життя, мати стала по стороні вибраних Богом. Чому ж о. Піо так розпачав, плакав в голос і кликав: «Моя мамо». Щось у ньому відтаяло, непогамований скритий жаль вибухнув з нього, дивуючи багатьох. Дехто навіть говорив: «Інших учив, що треба болі й терпіння жертвувати Богові, а сам не вмів стриматися!». Стримався, а навіть сказав: «То сльози любові і тільки любові».

Цей епізод піддає думку, що о. Піо переживав й інші такі хвилини, наприклад, плакав, після смерті др. Гуглієльмо Сангвінетті, співтворця «Дому Полегшення у Стражданні», і тішився, коли відвідував його др. Феста, Карло Кампаніні, видатний італійський артист, співбрат і його біограф о. Альберто д'Аполіто, чи інший приятель і біограф, журналіст за професією Альберто дель Фанте. Цей останній, у згадуваній вже книжці «Per la Storia» пише про себе: «Не соромлюся признатися, що протягом багатьох літ я був вільнодумцем і атеїстом. Не вірив в ніщо. Щойно, коли зустрів о. Піо, почалася нова дорога життя. Мушу сказати, що на цю нову дорогу вивів мене о. Піо. Відтоді можу молитися, разом з родиною брати участь у недільній Службі Божій, радію, коли молимося разом вдома. Я щасливий, коли єднаюся з Ісусом у св. Причасті. Вважаю, що кожний, хто здобудеться на таку відвагу, зазнає подібного щастя».

О. Піо завжди радо розмовляв із дель Фанте. Надіявся на нього й не помилився в ньому. Йшлося про те, щоб дель Фанте притягнув до Бога своїх бувших товаришів. І дель Фанте робив все для цього. Відомий випадок, коли один із його приятелів, член масонської ложі в Болоньї, одного разу попросив в нього образок, посвячений харизматичним капуцином. У відповідь дель Фанте витягнув із свого портфеля знімку і сказав: «Вільнодумець, що має таку знімку, вже на дорозі до віри». І так сталося. Незабаром цей приятель вибрався до Сан Джованні Ротондо, щоб там поєднатися з Церквою. Він написав до дель Фанте: «Я невимовно щасливий. Розповім тобі про все усно. Це найкраще рішення в моєму житті. Дякую тобі».

Дель Фанте ніколи не соромився своєї приязні з о. Піо, а також і свого навернення. Його книжка про це під заголовком «Від сумнівів до віри» є захоплююча. Навіть о. Піо захопився нею, сподіваючись, що дель Фанте стане з часом якби монастирським літописцем, кимось, хто міг би своїм пером причинитися до навернення тих хто сумнівається. Поки так сталося, сам автор мусів пережити духовне відродження. Він був одним із найцінніших «трофеїв» капуцина. Пригадаю, що, як і багато йому подібних, дель Фанте спершу боровся з о. Піо. Друкував нерозважливі статті про нього в газетах, називаючи його містифікатором, стигматизованим шарлатаном, спритником, використовуючим легковірність натовпу. Коли його сестрінок смертельно захворів, хтось із приятелів звернувся до о. Піо як до «останньої соломинки

рятунку». Наступного дня юнак виздоровів, на здивування лікарів і самого дель Фанте. Приголомшений цим фактом дель Фанте вирішив на власні очі побачити монаха, з котрим так безцеремонно боровся. Мав настільки відваги, щоб приїхати до Сан Джованні Ротондо, а навіть, як католик із метрики, клякнув перед сповідальницею, щоб пізнати «штучки» о. Піо.

Ось як він пише про це: «Висповідався я без віри й запалу, як перед кожним іншим священиком. Одно мене застановило: він знав мої гріхи. Відразу заявив мені, що належу до масонської ложі. Потім ми довго говорили про філософію, котра ставить совість на місце віри, о. Піо досконало орієнтувався в філософії св. Августина, Спінози, Картезія, Мілля, Спенсера, Дарвіна і інших.

Вкінці я сказав:

– Отче, я завжди старався прямувати до добра, а якщо часом звір у мені переважав людину, совість негайно говорила мені: чини так, або не поступай так... Хоч не був я віруючий, але жив чесно!

– Чесно? – вибухнув о. Піо. Пригадай собі такий випадок...

І виявив факти, котрі нізащо не могли йому бути відомі.

Дель Фанте був за «логічний», щоб легко повірити. Боровся з собою, плачучи зі злості, так важко було йому піддатися. Мав, однак, правдивий характер і крихітку чесноти, котра не дозволяла йому закривати очей на правду. Кінцевий фрагмент його навернення дуже комічний. Ще не погодившись повністю з Вірою, піддався переконанню, що о. Піо все може зробити. Прощаючись із монахом, просить його помолитися в наміренні дружини, котра була вагітною.

– Безперечно, безперечно, – відповів добродушно о. Піо – Бог сказав: ростіть і розмножуйтесь. Бог любить тих, котрі співпрацюють із ділом сотворення. Потім несподівано запитав: – Чи твоїй дружині не бракує молока для маленької?

– Та я, власне, тому й просив про молитву, – відповів здивовано дель Фанте.

– Буде мати, – сказав рішуче о. Піо. – Матері не повинно бракувати молока для дитини, тим більше, що тих двоє, котрих народила, ви віддали чужій кормительці.

Журналіст остовпів. Звідки о. Піо міг знати всі подробиці? З часом пророцтво о. Піо сповнилось.

Для інтелектуала така несподівана розв'язка життєвих питань мусила бути незрозумілою. Простий монах, з котрого випромінює така глибина думки, котрий спричиняє такі надзвичайні випадки – це не могло поміститися в головах учених людей, але залишалось фактом. Дель Фанте був неодноразово свідком великих терпінь о. Піо. Він пише, що терпіння стало мов другою природою, а передусім стало джерелом цих надзвичайних дарів, котрими він розпоряджав. Тому, прагнучи якнайбільше вчинити для інших, мусив «двоїтися й троїтися в терпінні». Жив так, немов йому завжди було замало терпіння. Навіть звинувачував себе: «Я гідкий егоїст, бо хочу терпіти сам... Я настільки жадібний, що боюся, щоб інші скоріше від мене не підняли хреста».

Іншим разом дорікав Богові, що терня загострі, глибоко проникають духа, занадто боляче ранять, спричинюють умлівання. «І хоч це все навіть приємне, - записує він, - та, однак, є болюче й тверде».

В ньому боролись два суперечливі почуття: одне хоче відсунути від себе біль, а друге – знову його прагне. Навіть звичайна думка, що він міг би хоч хвилину жити без того твердого й одночасно повного любові мучеництва, придавляє його й жахає, а навіть стає причиною агонії.

Щодня він працює й молиться, вночі залишає кілька годин на сон, решту проводить на чужаньх й медитації. Прагне возвеличувати Бога настільки, наскільки вистачає йому сили. Якщо, отже, Бог дозволив йому, щоб «вступив він на хрест Його Сина», благає, щоб міг на ньому витримати, щоб міг цілком позбутися своєї власної волі й прив'язання до чого-небудь. Чи це можливе, щоб людина могла позбутися своєї волі? Очевидно, що ні, але хто раз учинив такий вибір, мусив його щодня поновляти. Та все ж, незважаючи на ці запевнення, він мусив щоразу

своє «fiat» (нехай станеться) повторяти. Одного разу воно було солодке, іншим разом повне гіркоти. Бог ранив і оздоровляв, відкривав рани й лікував їх. В одній хвилині завдавав смерть і повертав до життя. Терпіння було болюче й одночасно, як бальзам, цілюще, недовитримання й дороге, одночасно приносило спокій для Духа і приготувляло його до прийняття нових ударів. Якже це могло бути?

Все просто. О. Піо піддався терпінню з тієї ж причини, що й Ісус Христос. З любові до інших. Це пояснює один з багатьох фактів. Одного разу привели до о. Піо важко хворого мужчину, щоб він поблагословив його й помолився за нього. Капуцин щиро пригорнув його, а потім, схиливши голову, сказав: «Скільки хворіб... Які терпіння... Господи, перенеси на мене терпіння цього чоловіка». Хворий мужчина виздоровів, а о. Піо кілька днів почував себе набагато гірше, мучили його підвищена температура та болі. Це означало, що жертва прийнята.

Ще одне свідчення на цю тему є ще більш важливе. Один мужчина з Медіолану зізнав під присягою, що йому грозила важка операція на ноги. Лікарі не давали жодної надії, що він коли-небудь зможе ходити. Поїхав він до Сан Джованні Ротондо, де буквально причепився до о. Піо, благаючи його допомогти. Спочатку о. Піо не хотів з ним взагалі говорити, але згодом дав себе умовити й допоміг йому в оздоровленні, а після цього сказав: «Сину мій, ще один такий, як ти, і забере мені 30 років життя».

Отець Піо мав у серці розпалений вогонь любові. Хрест був виправданням тієї любові. Завдяки хресту він міг випрошувати для інших ласки. Писав: «Любов, котра не живиться й не кормиться з хреста, не є правдивою любов'ю. Любов без хреста, як в'язанка соломи, котра спалюється в вогні».

Чин терпіння з любові – так можна назвати життя о. Піо. Тільки так можна зрозуміти те, що він ніколи не почувався самотнім, хоч завжди був сам. Ніхто з людей нічим не міг йому допомогти. Усе, що зовнішнє, що походило від світа, нудило його й мучило. Він погоджувався переносити всі тортури, а навіть шукав нагоди до терпіння, щоб своє життя перемінити в мучеництво. Вважав, що чим більше дізнає болю, тим більше його Бог любить, а через нього інших. Важко ці слова зрозуміти, але не залишається нічого іншого, як повірити, що співтерпіння з Ісусом приносило монахові велику радість. Терпіння народжувало любов. А також щастя, про що він пише: «... ці терпіння й муки приносять мені щастя. Сам Ісус прагне цих моїх терпінь. Він потребує їх для душ.» Життя о. Піо було свідомим вибором Голгофи, хоч у глибині душі він бажав якнайскоріше стати на Таворі, перемінений і назавжди злучений з Богом. На образку подарованому приятелеві - хрест. Отець Піо підписав його словами перевіреними власним досвідом: «Це дерево не придавить тебе, а коли зігнешся під його тягарем, його сила тебе випростує».

Частина друга

Мученик сповідальниці

У 1919р. о. Піо у листі до М. Каккаво писав: «Почуваю себе дуже добре, хоч день і ніч сповідаю. Не маю вільної хвилини, але нехай буде подяка Богові за це».

Покликання до сповідання відкрив у собі о. Піо відразу після свячень, а повніше зрозумів після отримання стигм. Власне, він не виконував іншої форми душпастирства. Проповідей

виголошував не багато, ніколи не проводив катехизації, а після 1924р. навіть не писав. Тільки сповідав. У цьому, як здається, забував про себе й не знав меж ні часових, ні фізичних. Просівання совісті ближніх стало для нього справжньою пристрастю.

Замість проповідальниці чи університетської кафедри він мав скромний куток у церкві, де стояла його сповідальниця для жінок, чи захристію, де сповідав мужчин. Тисячі людей, котрі перейшли через його руки, пізніше ставали учнями й апостолами. Ніхто не міг йому опертись. Одних приймав з відкритими обіймами, а інших закидав докорами, а супроти ще інших удавав байдужість. Для кожного мав те, чого хтось очікував, хоч у першій хвилині не завжди можна було його зрозуміти. Якщо він проганяв каяльника від сповідальниці, то не робив цього, щоб образити, впокорити, чи потішитись за рахунок когось. Це була його педагогіка, сувора, але необхідна.

Не раз писали, що о. Піо бачить кожного «зсередини», дивиться на його «нагу душу», більше того не раз буває поблажливіший до великого грішника, котрий зворушив його щирістю почуття, ніж до людини побожної. Особливо для осіб, котрі виявляли добру волю, не грішили лицемірством, заздрістю і т.п., був чемний і зрозумілий. За те суворо відносився до подружжя, котрі ухилялись від батьківства, пльоткарів і брехунів. А мав він ласку моментально розпізнати душу пенітента. Траплялося, що зачиняв раптово віконце сповідальниці, перш ніж хтось встиг вимовити одне слово. Бувало, що під час важкої сповіді сповідальника обливала гарячка й рум'янець встиду, а о. Піо ставав блідий, витирив каплі поту з чола, викривляв уста, відпихав щось руками, терпів. Будучи учнем Христа, приймав на себе удари, завдані Господові. Деколи після такої важкої сповіді вискакував із сповідальниці зі словами: «Досить на тепер!»

Ті сповіді можна порівняти до важкої праці рільника, котрий оре й сіє на каменистій землі. Скільки ж це вимагало від нього фізичної сили і самозречення! Хоч мав дар ясновидця, мусив докладно слідкувати за перебігом кожної сповіді, підказував гріхи, переривав, коли йшло про дрібниці, підпроваджував до суттєвих занедбань і провин. Сповідальники діставали враження, ніби стали переорані. Враження й плоди такої сповіді позіставали в них на ціле життя.

Дошка порятунку

До сповіді в о. Піо було завжди стільки охочих, що номерки роздавали кілька днів наперед. Мужчини сповідалися в захристії, і там зобов'язувала менш сувора дисципліна, це значить, що можна було ще й цього самого дня дістатися до сповідальниці. Важче було в жінок, котрі сповідалися в церкві, і було їх завжди занадто багато, як на можливості монаха.

Жінки вимагали постійно дотримуватися черги, а кілька чергових з трудом могли панувати над ситуацією, якщо котрась, не зважаючи на чергу, пробувала вибороти місце перед ґратками. Тому сповідальниця була оточена залізною балюстрадою, і не легко було дістатися ближче, якщо вже стояла черга. Також різного роду труднощі панували при розподілі «білетів» до сповіді. На багатьох діяло це, як холодний душ. Вони сподівалися зустрінути очікуючого на них о. Піо, а тимчасом його «прибічна гвардія» пересівала, кого могла, щоб дати полегкість невтомному, але переобтяженому працею, хворому капуцинові.

Кожний прочанин одержував, наприклад, картку з інформацією, котрі охолоджували їх горячий запал, та й, напевно, розчаровували. Отець Піо ставався прямо недосяжний. Інформації в короткий і сухий спосіб оголошували:

Якщо маєш бажання розмовляти з о. Піо, краще відмовся заздалегідь, бо він є сповідник, а не для розмов.

Якщо маєш намір сповідатися в нього, знай, що сповідає він мужчин зранку до 9-ої

години, а пополудні так довго, наскільки йому дозволить час. Жінок сповідає зранку від 9 до 11.30 год., мусиш мати іменний білет, котрий можна отримати в бюро.

Якщо не можеш чекати на свою чергу до сповіді, звернися до котрогось з отців, щоб поєднав твою душу з Богом.

У справі благословення вервиць і інших релігійних предметів звертайся до брата на фірті.

Якщо маєш для отця Піо якесь спеціальне повідомлення, передай його за посередництвом котрого-небудь отця.

Для отримання інформації звертатися в бюро замовлень.

Хто думав, що капуцини вважають о. Піо за «суперзірку» свого монастиря, носять його під балдахіном, як святого, або принаймі для більшої реклами організують якісь зустрічі з ним, мусив дуже розчаруватись. О. Піо був доступний виключно для грішників, тільки вони були упривілейовані, тільки через ґратки сповідальниці існувала можливість розмови з монахом. А була це тоді не так розмова, як випитування, отримання ласк і переміна серця сповідальника. Багато людей вважало цю зустріч, як необхідний візит до лікаря, як швидку допомогу, часто як останню соломинку порятунку. Бувало, що хтось мав настільки відваги, щоб прийти до Сан Джованні Ротондо, але на нього нападав страх. Отець Піо чекав на таких, знав про них більше, ніж вони самі про себе. Одного разу, наприклад, у монастирському коридорі чекав, дрожачи, якийсь мужчина. Отець молився в хорі й тому не перешкоджали йому, хоч мужчина, який подавав себе за шофера, сказав одному з монахів, що має тільки 5 хвилин часу. Брати просили отця Піо, щоб прийшов до захристії, а він відповів: «Ах так, він спішиться, має тільки 5 хвилин, а що робив протягом 25 літ».

Через хвилину пішов о. Піо побачити цього настирливого гостя, котрий перший промовив: «Отче, хотів би висповідатися, але так боюся, що вже хотів йти звідси. Не сповідався я 25 літ».

Нема що додати, нічого відняти.

Через хвилину пішов.

Знаючи свої «лікувальні можливості», о. Піо не пропускав нагоди, щоб притягнути грішника. Коли, наприклад, один купець з Пізи просив його про оздоровлення дочки (про що маємо свідоцтво в книжці дель Фанте), отець Піо поглянув на нього уважно й сказав:

– Ти більше хворий, ніж твоя дочка!

Купець побілів, подумав, що якщо це правда, напевно він уже близький до смерті. Пробував, однак, заперечити:

– Але я почуваю себе прекрасно.

– Несчастний, - закликав о. Піо. – Як можеш почуватися добре, маючи стільки гріхів на совісті? Бачу їх щонайменше тридцять два.

Здивований і одночасно засоромлений купець негайно клякнув перед ґратами сповідальниці, а потім розповідав, як капуцин пригадав йому докладно всі його гріхи.

Не значить це, однак, щоб кожному із сповідальників о. Піо дозволяв на таку сповідь «без зусилля» пам'яті. Частіше бувало навпаки, отець довго чекав, поки хтось пригадає собі якийсь гріх, підганяв навіть, упокоряв, не злагіднював у іншого внутрішню боротьбу. А вмів бути дуже дріб'язковий.

Сповідальники о. Піо пригадували, що під час сповіді не було місця на зайві, несуттєві розмови. Хоч без поспіху, отець Піо сповідав досить швидко, вихоплював те, що найважливіше, випитував, чекав. На основні справи завжди мав час. Не терпів, однак, якщо хтось хотів використати цю «кафедру милосердя», як називали сповідальницю, для якоїсь іншої мети.

Відомий епізод, коли один молодий мужчина вибрався до Сан Джованні Ротондо з цікавості. Ще в поїзді говорив він, що сповідь не потрібна, бо навіщо сповідатися, якщо потім знову поповнюємо ті самі гріхи. Це ж справжнє безглуздя.

Щоб пожартувати собі з о. Піо він клякнув при сповідальниці. Та цей йому відразу

сказав: «Відійди, маю багато іншої роботи, ніж сповідати тебе. Адже сповідь є безглуздя!»

Звичайно сповідь починалася питанням про її останній термін. Це було для монаха важливою проблемою. Хотів знати, з ким має до діла. А, може, вже раніше знав про це, але хотів почути. Підчас сповіді він поводив себе, як хірург: завдавав біль, щоб вилікувати хворий орган. Спостерігши зло, зосереджувався на ньому, питав про причину, щоб на кінець невмолимо вимагати поправи сповідальника.

У сповідальниці о. Піо не потішав, радше нікому не співчував, не висловлювався щодо чиєїсь доброти чи злості. Якщо підносив на душі, то чинив це в спосіб природній, якщо вказував, що клопоти проминуть, йшло йому про це, щоб хтось не залишився пригноблений. Любив він людей погідних, сам нерідко жартував, щоб викликати радість у інших.

Багато проблем, котрі перед сповіддю виглядали дуже драматично, після сповіді втрачали свою гостроту й тягар. Дехто приїжджав до Сан Джованні Ротондо не для того, щоб висповідатися, але щоб просити поради, про силу витривання й перенесення чогось, що здавалося вже понад сили.

Деколи були це, може, справи незначні, але люди привикли питатися о. Піо про все, знаючи, що він завжди допоможе. Наприклад, парох із Сан Мартіно, котрий мав клопіт із своїм співробітником, передав через знайомого лист до о. Піо, в котрому було тільки питання: «Як маю поступити супроти Ц. Б.» Більше нічого. Відповідь звучала: «Обходитися з ним справедливо, пригадувати йому обов'язки, але з великою любов'ю, а передовсім допомогти йому матеріально». Цих кілька слів відповіді становило досконалий рецепт в тій справі, тому що співробітник був у матеріальній скруті.

Частіше йшло про проблеми більш важливі й драматичні. Люди зверталися до о. Піо в крайніх життєвих ситуаціях, нерідко балансуючи на краю розпачу. Одного разу, наприклад, появився в нього мужчина в чорному одязі, як вияснилося, приїхав із Мілану, щоб шукати розради після трагічної смерті сина. Був зовсім пригнічений. Після розмови з о. Пієм променів спокоем. Що ж сталося.

Коли він розпачав після втрати сина, хтось порадив йому поїхати до Сан Джованні Ротондо. Одного дня він вибіг із контори і зовсім не готовий до такої далекої подорожі, приїхав у південну Італію. Коли зустрів о. Піо, перше, що сказав йому, було: «Отче, вбили мого сина». Чекав на якісь слова потіхи і надії. А почув:

– І, тобі ще не досить?

Він остовпів, відчував себе немов облитий холодною водою. Перед очима промайнуло ціле життя. О ні, не все було гладко. Колись залишив дружину й двоє дітей. Незаконно оженився вдруге. Багато ще інших справ мав на совісті.

– На що ще чекаєш? – запитав о. Піо.

Тоді чоловік наче опритомнів. Вклякнув і висповідався. Не залишив його жаль від втрати сина, але від цього часу постановив жити інакше. Насамперед хотів повернутися до дружини й дочки, направити вчинене зло. Певність того, що вирішив зробити, додала йому відваги й спокою.

Найбільші, однак, «пригоди» зустрічали тих, котрі приїжджали до Сан Джованні Ротондо з цікавості, котрі прибули, щоб виконати бажання, наприклад, дружини, і зарікалися наперед, що не буде й мови про сповідь чи яке-небудь навершення. Тих чекала найдивніша несподіванка. Взявши участь у Службі Божій отця Піо, вони діставали першого внутрішнього пробудження. Після Служби Божої не один з них старався чимскоріше потрапити до захристії, щоб зайняти краще місце в черзі до сповідальниці. Під час Служби Божої розливалися перші ласки на затверділих грішників. Променіюче терпінням стигматизоване тіло монаха пробуджувало з летаргії дух прочан-недовірків, прочан-насмішників і т.д.

Кожний, хто вже прибув до цього місця, був неначе приневолений жити в атмосфері чудодійності, яка панувала навколо. У невеликому містечку блискавично розходились вістки й

плітки. Про те, що трапилося зранку, в полудень знали вже всі. Та, врешті, куди могли піти ті, котрі сюди прибували, як не до монастиря чи церкви на Хресну дорогу, або до лікарні. Навіть розташування вулиць таке, що веде до одної широкої алеї, яка провадить в напрямку до площі перед церквою Матері Божої Ласкавої.

Отже, кожного, хто прибував, можна було зустріти в церкві. Якщо не молився перед або після сповіді, то, напевно, шукав такого місця, з котрого можна було б побачити о. Піо. Багато прочан не могли на нього надивитися. Але чи можна насміхатися з їх ненаситної цікавості, безтактовності, чи, навпаки, возвеличення!

Хтось висловився, що люди приходять оглядати о. Піо, як звірятко в клітці! Але ті слова, крім певної дози злості, нічого не означають. Монах дійсно кидався в «клітці» сповідальниці, раптово похилився то вліво то вправо, але даремно було б у ньому самому дошукуватись якоїсь пози, чогось неприродного! Ніщо не зламало його простоти й природності, поглинала його праця єднання й розгрішування, якщо хтось пробував поцілувати його в руку, махав нею, немов відганяв мух.

Він дуже не любив подяк, а навіть, як здавалося, навмисне знеохочував себе, уникав ентузіазму, збивав з дороги прихильників, котрі захоплювалися його особою. Нерідко вибухав майже гнівом, коли йому дякували за отримане добре. «То Бог тобі це уділив, Йому дякуй», – нетерпеливився він у сповідальниці. Себе він уважав тільки за негідне знаряддя, що передає Божі ласки. Не можна було, однак, злегковажити «цього знаряддя» Господа, прийти до о. Піо зовсім не приготовленим. Як серйозно він відносився до зустрічей при сповідальниці, свідчить приклад одного селянина з Сіцилії, котрий сидів задуманий в куті заїзду св. Йосифа в Сан Джованні Ротондо й весь був зайнятий списуванням на картці своїх гріхів.

– Що робите, чому не лягаєте, – запитали його. – Адже вже пізня година, а вдосвіта треба встати на Службу Божу о. Піо.

– Ні, ні, я знаю, що роблю. Мушу все списати, щоб не забути.

Як виявилось, старець прибув із Сіцилії тому, що о. Піо сказав йому в сні: «Чому не приходиш? Я вже давно чекаю на тебе!»

– Покликав мене, тому я й приїхав. Що маю робити?

– Прошу мені допомогти, – звертався він до інших прочан. – Бо я поповнив всі гріхи, які тільки можливі.

– Не плетіть дурниць, – відповіли йому. – Напевно, ви нікого не вбили.

– Що ні, то ні.

– А, отже, зробіть добрий іспит совісті й будьте спокійні.

Після сповіді в отця Піо можна було побачити старця, як він, з очима повними сліз, сяючий, стискав у руках фотографію монаха й говорив до себе: «Закликав мене, отже, я прийшов», цілуючи знимку о. Піо, бурмотів: добрий, гарний, добрий. Як я вже згадував, сповідь тривала досить коротко, тому що капуцин навіть не дивлячись на сповідальника, знав стан його душі. Після визнання гріхів він давав прості й ясні вказівки як далі поступати. Часто вимовляв їх досить сухо. Наприклад, тим, що скаржилися на різні життєві терпіння, радив: «Перенеси все спокійно». І все. Нічого конкретного. Але все-таки були це зауваження дуже влучні, котрі дозволяли людині самій розв'язувати подальші проблеми. Бути спокійним – було не тільки психологічною порадою, але мова йшла про те, щоб дозволити ділати св. Духові. Якраз про це пише Катерина Тангарі в своїй книжці про духовність о. Піо. Авторка, духовна дочка о. Піо, досконало змальовує одного францісканського монаха на ім'я Жерард, душпастиря марійського санктуарія в Помпеї біля Неаполя, а, отже, поблизу Сан Джованні Ротондо. Він був серед противників о. Піо і вважав, що той вводить замішання серед католиків. Як приклад подавав він «контакти» між Ангелами Хоронителями о. Піо і його приятелями. «Якщо хтось є в потребі, то висилає свого Ангела Хоронителя до о. Піо по допомогу, і завжди її отримує. То ж, недоречність... Інші моляться до о. Піо по допомогу немов він уже святий, або з кожною

дрібницею ідуть до Сан Джованні Ротондо, щоб порадитись. Чи не є о. Піо для них чарівником або ворожбитом? Де тут місце на християнство. То страшно. А вже найгіршим є те, що багато людей вважає, що не можна про отця Піо нічого злого навіть подумати, не то що сказати. Його вважають за святого, але чи це не є доказом розумового обмеження».

Отець Жерард застосував один експеримент відносно почитателів о. Піо. А саме, під час сповіді давав їм питання, як вони поступили б, якщо би він на покуту заборонив їм відвідини Сан Джованні Ротондо? Сотні сповідальників відповідали на це з обуренням, що цього їм ніхто не може заборонити. Таке відношення почитателів о. Піо оцінював о. Жерард, як відсутність духовної дисципліни, бунт, непослух, зарозумілість. Якщо такими є духовні сини й дочки о. Піо, то це значить, що цей рух у церкві нічого не вартий. «Ті люди вважають себе за протегованих і кращих від інших. По суті, вони вчепилися за його габіт, як вуличники трамваю, думаючи, що дойдуть до мети зайцем, так само, як і чесні пасажири.

Отець Жерард зачисляв авторку книжки до фанатичок о. Піо і старався при кожній нагоді дорікнути їй і покепкувати з неї. Особливо в присутності інших він дозволяв собі на злобні вирази на зразок: «Оце сеньйора, котра задурена тим монахом...»

Будучи в Сан Джованні Ротондо, Тангарі поскаржилася на свою ситуацію. Отець Піо відповів коротко: «Переноси все спокійно». Нічого більше не додав. Вона пробувала так поступати. Деколи, однак, боронилася. Та о. Жерард не був схильний до яких-небудь дискусій. Перед ним не можливо було боронитися. Так тривало два роки. Одного дня о. Жерард підійшов до неї й сказав: «Сьогодні я чекав на вас. Я завтра їду до отця Піо. Щось мене тягне до нього. Мені багато чого потрібно виправити. Маю надію, що зможу висповідатися. Прошу пробачення». Перемогло: «Переноси все спокійно».

Повертаючись ще до сповіді, варто згадати про покуту, яку отримували сповідальники. Дуже часто вона мала характер легкої до запам'ятання молитви. Дельфін Сессо в книжці про о. Піо подає ті короткі молитовні «зітхання». Наприклад, одне з них звучало так: «Минуле моє, о Господи, поручаю милосердю Твоєму. Теперішність мою поручаю Твоїй любові. Майбутнє моє віддаю в руки Твого Провидіння».

Ця проста молитва має свою глибину, вона вчить повністю довіритись Богові. Не кожний міг втілити її в життя, однак, важливим було те, що людина отримувала такий дороговказ. Ті короткі молитви потрібно було повторяти щодня протягом багатьох тижнів, а навіть літ. Це було одночасно призвичаєнням сповідальника до регулярної молитви, до частого згадування про свої немочі.

Отець Піо не був прихильником занадто суворої покути. Одного разу, коли запитали його, що він думає про покуту й умиртвлення, він відповів: «Наше тіло треба бити, як осла, але не занадто, бо, якщо впаде, то хто нас понесе!» Йдеться отже про те, щоб гартувати волю, виховувати чесноту витривалості. Він говорив: «сатана має лиш одні ворота, щоб увійти до нашої душі: слабу і грішну волю людини. Нема інших таємних входів. Жодне зло не було б гріхом без дозволень. Якщо в гріху нема співучасті нашої вільної волі, нема гріха, а тільки людська неміч».

„Спеціаліст» від великих навернень

Під час богослуження у Велику П'ятницю перед Адорацією хреста Церква молиться словами: «Всемогутній Боже, котрий усіх спасаєш і не хочеш, щоб хто-небудь загинув, поглянь ласкаво на душі, впавші в сіті сатани, щоб вони виреклися всіх помилок й повернулись із згубної дороги до пристані єдності». Тими словами о.Піо молився частіше, ніж тільки раз у році. Він був одним із тих післанців, котрі отримали завдання шукати загублені овечки. Він чинив це

неймовірно простим і легким способом так, що пристала до нього назва «спеціаліст» від великих навернень. Багато історій таких навернень могли б послужити сценарієм до не одного сенсаційного фільму. Вони часто діялися в надзвичайних і загадкових обставинах. Наприклад, історія маркізи Джованні Ріццані Боцці, описана в книжці отця Альберто д'Аполіто. Скільки ж у цьому переплетених витків, скільки турботи о. Піо про довірену йому опіці особу. На щастя існують документи, котрі підтверджують правдивість тієї повісті.

Розпочалася вона при народженні маркізи 18 січня 1905 року. Якраз цього дня в палаці в Удіне вмирав її батько, а мати, незважаючи на глибоку вагітність, доглядала його.

На дорозі біля палацу у неї несподівано почалися роди. Чекати допомоги було нізвідки. Мужня жінка силою волі запанувала над усім, а навіть донесла новонароджене дитя до кімнати, щоб показати вмираючому мужеві. Входячи до палацу, вона побачила стоячого неподалік молодого капуцина, котрий молився й усміхався до неї.

Піо перебував тоді в монашій духовній семінарії в Сан Еліа а Піанісі. Мав 18 років. У його житті віддавна траплялися якісь таємничі події. Тієї ночі, як звірився він братові Анастасію, а також, як було ним записано, він знайшовся десь далеко від монастиря, в місці, де народилася дівчинка й умирав її батько. Від Матері Божої він одержав завдання заопікуватися цією дівчинкою.

Молився, отже, він роками за довірену йому дитину, чував здалека над нею, навіть висповідав її в базиліці св. Петра, аж одного року дочекався її в Сан Джованні Ротондо. Коли вона стала перед ним, сказав: «Джованно, знаю тебе від дня народження». Вона остовпіла від подиву.

Тоді він розповів їй докладно про народження, про зустріч в базиліці св. Петра. Вона знала ті факти з оповідань матері. Все співпадало. Вкінці він сказав їй: «Дочко моя, нарешті ти прийшла. Я чекав на тебе стільки літ».

Незабаром після цього маркіза стала духовною дочкою о. Піо. Вона вступила до третього францісканського чину. Отець сам вибрав їй ім'я: Якобіна. Вона протестувала, воліла б називатися Кларою. Тоді він пояснив їй, що Якобіна із Сеттесолі, римська матрона, отримала привілей асистувати при смерті св. Франциска. «А ти будеш при моїй смерті», – закінчив о. Піо.

З роками вона забула про це. Приїжджала до Сан Джованні Ротондо багато разів, але ніколи в розмові о. Піо не повертався до цього віщування. Одного разу о. Піо написав: «приїжджай негайно до Сан Джованні Ротондо. Наближається мій кінець. Якщо запізнишся, не побачиш мене більше».

Вона приїхала наступного дня. Отець висповідав її останній раз. Вночі вона мала візію. Здавалось їй, що знаходиться в келії о. Піо. Капуцин сидів у фотелі важко дихаючи. Поруч стояли о. Пеллегріно, два лікарі та інші брати. Всі були сумні. Маркіза пробудилась. Покликала приятельку й про все розповіла їй. Вони швидко одягнулися й побігли вночі до церкви. Якраз в ту мить виходив один брат, котрий повідомив, що отець Піо помер.

На другий день маркіза детально розповіла про своє видіння. Докладно описала вигляд келії, що хто говорив, де стояв, як себе поводив. Таких відомостей ніхто не міг мати, тільки той, хто був при смерті стигматика. Тому разом з іншими маркіза була зарахована до групи 70-ти осіб, першопланових свідків у беатифікаційному процесі о. Піо.

Випадок маркізи Джованні Ріццані не говорить про навернення великої грішниці, але дає приклад безнастанної пам'яті про когось, хто був повірений опіці о. Піо. Можна б записати, що ніхто з «пацієнтів» капуцина не був полишений сам собі.

Отець Піо мав дуже довгий неписаний список осіб, про котрих постійно пам'ятав, над котрими чував. Його молитва підтримувала їх в житті. Багатьох він учив розуміння хворіб, готовності до перенесення жертв, тишився, якщо хтось, стоячи перед альтернативою: віднайти здоров'я чи спасти душу, вибирав це друге. Звідки о. Піо знав про такий вибір, залишиться його таємницею. Сам він жертвував усі терпіння за ближніх, наслідував Розп'ятого Христа, коли

бачив когось у потребі, – як писав, «відчував нестримне прагнення прийти йому з допомогою». Він дуже радів, якщо міг прийняти чиєсь терпіння, а взамін дати плоди прийнятих на себе терпінь.

Піддаючись операції у др. Фести, як пам'ятаємо, проведеної без наркозу, він жертвував болі в наміренні навернення конкретної особи. «Прости мені, Боже. Ніколи не жертвував я Тобі нічого, що мало б якусь вартість, а тепер, коли даєш мені цю малу нагоду, жаліюсь без причини! Що ж це є в порівнянні з Твоїм терпінням на хресті! Боже мій, прости мені...»

Вважають, що тією особою, про чиє навернення просив о. Піо, був не хто інший, як кузин др. Фести, відомий адвокат з Генуї, бувший бургомістр Арензано, Цезарій Феста, провідник лігурійської масонської ложі. Як людину розуму й науки його зацікавила відомість про стигми, які не вдавалось нічим пояснити. Однак, ентузіазм, з яким говорив про це доктор, нервував кузина, дражнив і... збуджував цікавість. Вкінці він не витримав і вирішив поїхати до Сан Джованні Ротондо. Прибувши на місце, запитав першого зустрічного монаха про о. Піо. Цей, замість відповіді, наблизився до нього й запитав:

- Що ж це сталося, що масони приходять до церкви?
- Трапляється, – відповів.
- А яке ваше завдання від масонерії? – питає далі монах.
- Поборювати Церкву, це мета нашої діяльності.

Монах, ним і був о. Піо, взяв адвоката Фесту за руку й потягнув за собою, говорячи про притчу про блудного сина. Розмова закінчилась при решітці сповідальниці. Навернений бургомістр вирішив перед цілим містечком оголосити про це, але о. Піо на прощання дав йому таку пораду:

- Почекай ще з цим. Бог у відповідному часі дасть тобі знак.

Після повернення до Генуї адвокат Феста розпочав нове життя. Він втягнувся у різні апостольські діла. Коли знову прибув до Сан Джованні Ротондо, його прийняли до 3-го францісканського чину, хоч адвокат ще був у списку масонської ложі. Отець Піо позв'язав його міцно з Церквою, бо передбачав, що надходять для нього важкі дні. В день обличин отримав Феста, як подарунок від о. Піо, екземпляр «Нового Завіту» з його власним автографом: «Благословенні, котрі покірним серцем приймають Слово Боже й гаряче його заховують у собі та вірно його стережуть».

Незабаром Феста відбув прощу до Люрду, про що дізналися в ложі. Тоді розпочали проти нього кампанію. У соціалістичному часописі «Аванті» в статті під заголовком «Масон у Люрді» забили тривогу й громили його. Скликали спеціальну нараду ложі, на котрій запланували осудити адвоката. Дізнавшись про це засідання, Феста вирішив узяти в ньому участь, озброєний підтримкою о. Піо, котрий у листі писав: «Не соромся визнати Христа і Його науку. Надійшов час відкритої боротьби. Податель ласк тебе підтримає Своєю міццю й силою».

Войовниче зібрання, замість видати засуд, спричинилося до його перемоги. Незабаром Феста вибрався до Сан Джованні Ротондо, щоб подякувати о. Піо, а повертаючись, затримався в Римі, де прийняв його Святіший Отець. Папа вислухавши його сказав: «Так, о. Піо – це справжній Божий муж, один з тих, котрих Господь час від часу зсилає для навернення світу. Ще не всі вміють це оцінити. Ти, однак, причинишся до прославлення його імені, щоб люди шораз краще розуміли його».

Адвокат Феста дійсно став гарячим оборонцем християнської віри й духовним сином о. Піо. Як визначний публіцист він віддав весь свій письменницький талант на службу апостольству. Так виглядав цей факт навернення назовні. А що діялося в душі цієї людини?

Довгі розмови з о. Піо внутрішньо перетворювали Цезаря Фесту. Він відкрив, що роками кружляв навколо Церкви, навіть членство в масонській ложі було потрібне йому, щоб про Церкву постійно говорити, добре чи зле, передовсім зле, але цього домагався його розум. Всупереч всяким погрозам, а також наперекір т.зв. здоровому розумові, він кинувся у вир

церковних справ, виспівував свій гімн віри. Він віддавався Богові цілковито й безкомпромісно. Над усім цим чував отець Піо.

Навернених людей з отцем Піо з'єднував дивний зв'язок. Не можна цього назвати тільки пам'яттю про себе, бо між ними, як скриті струмені, переливалися ласки. Отець Піо брав на себе їхні терпіння, а вони також мусіли солідарно з ним терпіти з причини всіх гріхів і злочинів, котрі були, й будуть поповнені. Таким чином утворювався ланцюг осіб, котрі покутували за інших.

Крім цього, з о. Піо навернених осіб з'єднувала приязнь, бо вони мали за що йому бути вдячні. Прикладом цього нехай буде славний тенор Веніаміна Джіглі, котрий кожного разу, коли приїжджав до Сан Джованні Ротондо, співав на прохання отця Піо «Мама». Рідко коли доспівував її до кінця, тому що монах починав плакати із зворушення й виходив. Джіглі належав до духовних синів о. Піо. Та поки появився в Сан Джованні Ротондо, говорив до знайомих: «Невже ви думаєте, що я вірю в усе, що про цього братчика розповідають».

Коли вперше побачив о. Піо, то почув:

– Молодче, зміни сорочку.

– Але ж я одягнув чисту, – відповів засоромлений.

– Я не цю маю на увазі!

Отець Піо взяв співака під руку й так проходжувалися довший час по городі. Коли вернулися, Джіглі був так зворушений, що не зумів сказати ні слова. Від цього часу змінив він життя, між іншим, він давав багато безплатних концертів для бідних.

Слід зазначити, що виступ Джіглі перед отцем Піо однаково зворушував і монаха й артиста. Одного разу Веніамін Джіглі, поділився враженнями про свої виступи перед о.Піо: «Стільки разів виступав я перед найвищими достойниками світу: перед коронованими особами, президентами, диктаторами, магнатами, перед найславнішими людьми на землі. Співав їм у позолочених залах і велелюдних площах. Однак ніколи не відчував такого глибокого зворушення, як тоді, коли став перед отцем Піо у скромному закутку монастирського городу».

Особи, навернені за посередництвом отця Піо, гостро переживали своє відродження. Бувало, що відтоді вони прагнули цілковито віддатися Богові. Цілковито й нерідко героїчно. Так було, наприклад, із багатою аристократкою Луїзою Ваіро, хоч спочатку не виглядало на велике навернення.

Коли Луїза Ваіро, прибула вперше до Сан Джованні Ротондо, зовсім не думала про сповідь. Привело її сюди, як і багато інших, зацікавлення стигмами. Ледь переступивши поріг церкви, вона відчула, що з нею щось діється. Помітивши величезну чергу до сповідальниці в одну мить перед її очима постало власне життя. Яким поганим воно їй здалося. Вона несподівано вибухнула голосним плачем. Отець Піо якраз сповідав. Зацікавлений, вийшов із сповідальниці й сказав до неї: - Заспокійся, моя дитино, милосердя Боже безмежне. Кров Христова змиває всі злочини цього світу.

– Чи можу висповідатися? – запитала.

– Спочатку заспокійся. Прийди сюди завтра.

Дама, витираючи сльози, вийшла з церкви. Цілу ніч провела без сну. Думала про свою сповідь, бо не сповідалася від дитинства. Боялася, що наступного дня не видобуде з себе ні слова. Та виявилось, що все не так зле. Коли ж, вже скінчила визнавати гріхи, отець Піо чекав без слова далі. Нарешті запитав:

– Чи вже нічого більше не пам'ятаєш?

Вона знала добре, що залишився ще єдиний гріх, котрого боялася виявити, мала спокусу, щоб відповісти, що це вже все що собі пригадала. Однак не сміливо сказала:

Є ще один, але...

– Нехай буде прославлений Бог, – перервав їй отець Піо радісно. – На нього я чекав. Тепер можу уділити тобі розгрішення.

Можна собі уявити враження, яке справила ця сповідь на пані Ваїре. Велика дама не вернулася вже до свого середовища. Залишилась у Сан Джованні Ротондо як духовна дочка о. Піо, відома з великої ревності. Кожний житель пам'ятає автентичну історію, котра трапилася одного зимового ранку. Падав сніг, дув вітер, було пронизливо холодно, а пані Ваїре, йдучи боса до церкви, закривавила стопи й перемокла до нитки. На порозі святині зомліла з виснаження.

Коли опритомніла, побачила похиленого над собою отця Піо.

– Дочко моя, – сказав, – навіть відправляючи святу покуту, треба мати міру.

Через хвилину, торкаючись її рамена, додав:

– На щастя, ця вода не мочить.

На подив свідків цієї сцени, вбрання жінки зразу висохло.

Можливо, в тій хвилині виникли оплески чи здивоване «ох, ах» на честь монаха, це неважливо. Фактом є, що він не був «улюбленцем» лише святош – як злосливо його називали, – але до нього тягнулися науковці, артисти, письменники. Багато з них пізніше говорили про монаха як про свого Наставника, котрий умів дискутувати, як учений філософ, відкидав закиди проти віри, розкривав слабкість аргументів противника, вказував на Світло правдивої дороги життя. Скільки ж їх дізнали в час тих розмов надзвичайні потрясіння, повірили, хоч це було таким неправдоподібним.

Розмова з о. Піо приносила своєрідне духовне переображення. Він не мусив удаватися до «чудес», вистачило, що комусь із терпеливістю й проникливістю відповідав на найбільш болючі питання. До тих, що шукали Бога, говорив прямо: «Шукаєте його в книжках, а знаходите в молитві. Для чого ця окружна дорога?» Якби проілюструвати це прикладом, найкраще було б пригадати навернення відомого скульптора Франціска Мессіни, автора прекрасної статуї отця Піо та монументальної Хресної Дороги в Сан Джованні Ротондо. Вже перша зустріч скульптора з монахом у 1949р. потрясла його. Відомий як вільнодумець, він написав відкритий лист, у котрому розповів про своє навернення. Закінчив лист словами: «Народився я 11 квітня 1949 року». Лист уміщав інтригуючи духовну біографію скульптора, який народився в бідній сіцилійській родині далекій від Церкви. Історія його навернення почалася в Генуї, де митець мав свою виставку.

Однієї ночі збудив його телефонний дзвінок від приятеля – лікаря, котрий розповів йому неймовірну історію: коли він переходив коло будинку, де була виставка, його обвіяв запах, який оповивав отця Піо. Не міг помилитися, бо знав монаха й належав до його духовних синів. Мессіна роздратовано відповів, що він не є постачальником парфумів для цього капуцина й поклав телефонну трубку. Однак це не давало йому спокою. Він багато чув про цього монаха і захотів познайомитись з ним. Бо в його середовищі оповідали про отця Піо неймовірні речі. В час зустрічі отець Піо прийняв його дещо строго. Запитав:

– Чого хочеш?

– Пізнати вас.

– Ну, то знаєш мене.

– Повіряю вам себе, – сказав несподівано Мессіна.

– Ти в добрих руках, – усміхнувся о. Піо. І додав, – зійди до церкви, зараз тебе висповідую.

Мессіна хотів запротестувати, бо не відчував себе приготованим до сповіді. Клякнувши перед сповідальницею, почав виправдовуватись й викручуватись.

Не говори нічого, тільки відповідай на мої питання, – перервав о. Піо. І почав називати його гріхи.

Після такої несподіваної сповіді Мессіна відчував радість, а одночасно здивування. Він повертався до Мілану вже іншою людиною. Про все він докладно описав у вже згаданому відкритому листі. Мессіна часто пізніше гостював у Сан Джованні Ротондо, особливо у 60-тих

роках, коли звернулися до нього з проською про скульптури до Хресної Дороги. Ця велика праця розпочалася в останньому періоді життя отця Піо. Мессіна часто зустрічався з дуже хворим капуцином. Можливо, що це вплинуло й на задум цих скульптур, котрі проникає глибока тайна терпіння. Пам'ятник отцю Піо, створений Мессіною, зображає старого монаха, котрий останками сил благословить перехожих. Худа, згорблена постать виражає неміч людини. Кожний перехожий відчуває, яка в цьому слабкому тілі скривалася сила. Скільки добра для людей вчинила ця людина, котра, здавалось, вічно була хвора.

З особою скульптора Мессіни пов'язаний випадок, про котрий варто пригадати. Мессіна став тут мимоволі посередником. Отож, його приятель відомий католицький письменник Джованні Папіні, автор «Життя Христа», а також популярної книжки про своє навернення «Повторне народження» був паралізований. Його єдиною опорою в житті була дружина, а зв'язок із світом підтримував завдяки правому окові, через котре ледве бачив, та все-таки він був і цим задоволений. Одного дня Мессіна одержав телефонне повідомлення від дружини Папіні, що муж упав у ванні й зовсім втратив зір. Повна розпачу просила вона про заступництво о. Піо.

Мессіна взяв фотографію Папіні й вибрався до Сан Джованні Ротондо. Він переконав о. Піо, щось зробити для видатного письменника. Отець, ховаючи фотографію до кишені габіту відповів:

Якщо такі справи, то я подумаю про це. Скажи родині, щоб перестали журитися. Я подумаю про це.

Після кількох днів до Мессіни подзвонила дружина Папіні, повідомляючи, що Джованні почав бачити на праве око. Всі лікарі здивовані, бо вважають, що муж не може бачити. Однак це правда. «Ми знаємо, кому за це дякувати», – закінчила вона.

Як побороти противників?

Хто ж не має противників, а навіть ворогів? Скільки ж їх мав о. Піо. Можна б до них зарахувати всіх раціоналістів і атеїстів. Передовсім, його противниками були затверділі грішники, агностики й вільнодумці. Відважніші з них приїжджали до Сан Джованні Ротондо, з метою насміятися, що о. Піо не розпізнав їх, що його сила сягає тільки святош і простачків. Та багато з них своєю поведінкою в монастирі перекреслювали свої попередні заяви. Вони поводитися так, наче їм щось загрожувало. Наприклад, не підходили близько до сповідальниці о. Піо, бо він міг несподівано закликати когось по імені. Дехто, не маючи сили опертися внутрішньому голосові, з цікавості просувався вперед, борючись, з кимсь сильнішим, хто може їм, як дітям, відібрати забавку, та їх шанси були невеликі. Отець Піо завжди виявлявся сильнішим, вів себе як сокіл, котрий чигає, щоб схопити здобич. Багато осіб закінчили свою дорогу переслідування Ісуса в Сан Джованні Ротондо. Запеклий противник перетворювався в ентузіаста, насмішник у вірного оборонця, ворог у приятеля. Щастя бувших противників після навернення не можливо описати. Нехай промовляють факти. Загально відома в Сан Джованні Ротондо історія навернення запеклого противника о. Піо доктора Франческо Ріккарді, котрий роками поборював монаха, друкував очорнюючі статті проти нього, а навіть поселився недалеко монастиря, збираючи в себе місцеву інтелігенцію. Дім його був своєрідною твердиною опозиції проти монахів, проти монастиря, названого доктором «кузнею мракобісся й шарлатанства». Так завзято атакували о. Піо багато літ, але, як завжди, година відплати прийшла несподівано. Одного дня доктор Ріккарді захворів. Рак шлунка. На операцію вже було запізно. Швидко, хвороба спричинила такі спустошення в організмі, що вже не було порятунку. Доктор умирав. Усі мешканці про це знали, але якось ніхто з цього не радів, тому що знали його

як доброго лікаря й людину, а найважливіше, що лікував безоплатно. Навколишнім селянам жаль стало лікаря, молилися дуже, щоб він поєднався з Богом. Одного дня місцевий парох дон Джузеппе Прінціпе здобувся на відвагу й пішов до вмираючого.

– Не хочу священика, – закричав люто Ріккарді, а навіть кинув в пароха пантофлем. Цей однак був незворушений. Ставкою було щось більше, ніж власне приниження і він настоював далі.

– Дайте мені святий спокій, – кричав хворий.

Тільки отець Піо міг би мене висповідати, але я його стільки ображав, що напевно не захоче цього вчинити. Помру так, як жив – закінчив.

Коли о. Піо дізнався про це, не вагався ані хвилини. Побіг до церкви по Найсвятіші Тайни й вирушив до хворого. Став на порозі дому, дружельноно всміхнувся. Здивований лікар, не знаючи, що сказати, видобув із себе слова:

– Пробач мені!

Почалася сповідь, а потім довга розмова. «Помста» отця Піо була, судячи по-людськи, страшна. Старий лікар замість померти, після кількох днів виздоровів. Від раку не було сліду. Очевидно, армія оборонців монаха поповнилась гарячим воїном. Тепер Ріккарді голосив всім і всюди про своє навернення. Мешканці, оповідаючи про цю подію зворушувались до сліз, бо доктор став ще більше відданий пацієнтам.

Подібний випадок стався з відомим письменником Луїджі Пітігріллі, котрий приїхав до Сан Джованні Ротондо інкогніто, щоб переконатись, чи той, з котрого насміхаються інтелігенти, проти котрого й сам виступав, зуміє що-небудь вчинити. Стоячи в товпі прочан, Пітігріллі приглядався до отця Піо. Раптом почув голосно сказані слова монаха:

– Сьогодні між нами є великий грішник.

Інтелігентний письменник зрозумів натяк, почувся баченим наскрізь. Цього йому вистачило, щоб, як блудний син, підійшов до ґрат сповідальниці й висповідався. Пізніше, коли він писав свою автобіографію під заголовком «Пітігріллі про Пітігріллі», згадував про своє навернення в Сан Джованні Ротондо.

Отець Піо, полював завжди на ціннішу здобич, на «грубі риби», чи на таких противників Бога, котрих здавалось, ніщо не може перемінити. А однак! Важливі в цьому методи, за якими поступав о. Піо. А, може, не називаймо методами чогось, що можна приписати виключно діланню Ласки! Однак дари з неба переходили на людей через його руки, завдяки його словам починала в комусь зароджуватись думка: чи правда не знаходиться на стороні цього скромного капуцина. Бувало, що короткий словесний поєдинок відбувався на очах усіх зібраних у церкві. Не раз хтось покаюний, але без тіні надії, кликав вголос:

– Отче, надто багато нагрішив я, щоб вистачило для мене милосердя.

Отець Піо міряв такого сміливця зором. Це звучало для нього, як нечувана образа, наруга супроти Бога. Відповідав, стараючись зберегти спокій:

– Завелику ціну заплатив Бог, щоб Він мав тебе виректись.

Хтось інший, занадто самовпевнений, відізався:

– Після цього, що я тут бачив, все одно не вірю в Бога.

На це отець Піо мав лиш коротку відповідь:

– Але Бог вірить у тебе.

Можна було приїздити до Сан Джованні Ротондо заради цікавості, але тільки наївний міг думати, що о. Піо про це не знає. Бо він умів виловлювати з натовпу тих, хто цього зовсім не чекав, як цей із Генуї, вирваний з натовпу раптово окликом з сповідальниці:

– Генуезчику, маєш брудне лице. Живеш за два кроки від моря, а не вмиваєшся!

Засоромлений мужчина хотів сховатися в товпі, але о. Піо переслідував його словами:

– Маєш міцний човен, але нема нікого при кермі.

Чекаю тут на тебе!

Що ж було робити. Один вихід – наблизитись до решітки сповідальниці. Вкінці, це було вирішення, хоч спосіб, по-людськи судячи, дещо упокоряючий. Але скільки було таких, котрі мусили відходити від сповідальниці з умовним квитком або по кільканадцять разів приступати й за кожним разом чули якийсь гріх, котрого дотепер не визнали на сповіді. Одного разу перед сповідальницею вклякнула одна англічанка, котрій отець Піо гостро сказав:

– Не маю для вас часу.

На протязі 20 днів безрезультатно пробувала вона висповідатись. Однак за кожним разом отримувала відмовну відповідь. Нарешті, її сильна воля поправи зламала опір монаха, висповідав її, але теж і скартав гостро: «Нещасна, сліпа жінко, замість скаржитися на мою суворість, ти повинна застановитись, як Боже милосердя може допустити тебе до Себе після стількох років святотатства? Чи не знаєш, яка огидна твоя поведінка? Хто допускається святотатства, сам себе губить, і може бути спасенний виключно завдяки спеціальній Ласці, виєднаній для нього через душі близькі до Бога. Сам не може себе спасти. Через довгі літа приймала ти св. Причастя поруч своєї матері й мужа, хоч була в стані смертельного гріха».

Каяльниця, зворушена й зламана о. Піо, перестерігала потім інших перед подібним випадком, не лякалася прилюдно признатися до гріхів, бо важливішим від того, що про неї подумують інші, було остерегти християн перед злочином святотатства. Отець Піо в таких випадках поступав рішуче, щоб боронити Божу честь, а тим самим остерегти людей перед легковажним підходом до Божих справ. Реагував навіть на дрібні справи. Наприклад, коли один із його духовних синів переходив повз церкву і соромлячись товариства, не зняв шапки, раптом йому забринів у вухах знайомий голос:

– Боягуз.

Коли пізніше він з цього сповідався в Сан Джованні Ротондо то о. Піо йому сказав.

– Бережися. Якщо ще раз так себе поведеш, будеш покараний.

На жарт виглядав випадок, про котрий пише Альберто дель Фанте, як одного разу прибули до Сан Джованні Ротондо дві дівчини й коли дотиснулися до о. Піо, нахилилися, щоб поцілувати його долоні, як було в звичаю. Але о. Піо заклав руку за спину й зажартував:

– Що ж це таке? А що ви обіцяли татусеві?

Пізніше вияснилося, що батько дозволив донькам виїзд, але з умовою, що «не доторкнуться до рук о. Піо, покритих ранами, котрі напевно від туберкульозу». Розповідь дівчаток, що сказав о. Піо, потрясла батька, і він незабаром сам появився перед решіткою сповідальниці в Сан Джованні Ротондо. Таких дрібних фактів можна навести багато. Це, що дехто вважав дрібницею, для о. Піо переростало до важливості проблеми. Наприклад, він не переносив навіть тіні брехливості, тому краще було сказати всю правду, ніж потім вислуховувати завстиджуючі докори. Таку неприємну для себе історію пережила молода терціанка (сестра третього чину), духовна дочка о. Піо, котра дуже любила танцювати, що згідно з уставом третього чину францісканців було забороненим. Вона вирішила, щоб перед сповіддю в свого духовного керівника, відбути сповідь у іншого священика й там визнати про цей нещасний танок. Коли пізніше сповідалася в о. Піо, він запитав її, чи ходила щодня на Службу Божу. «Ні, – відповіла, – бо йдучи до церкви мушу перейти через велику площу, а я боюся сама її переходити». Отець Піо, на її здивування, перервав її дальші виправдування й хитро сказав: «Але танцювати, ти не боїшся туди йти!»

Однією з духовних «тактик» отця Піо було однакове ставлення до кожного, хто старався до нього доступити. Тут не могло бути осіб більш чи менш важливих, він не брав до уваги наукові ступені, військові титули, посади, які хто займав. Перед цим трибуналом кожний ставав «нагим», якщо ж хтось був першим, то лише тому, що найбільше цього потребував. Звернемось до фактів.

Одного разу по містечку блискавично розійшлася вістка, що до о. Піо прибув один із монархів, щоправда здетронізований, але все-таки особа королівська, багата й оточена

загальною пошаною. Гостя супроводжував «ескорт» цікавих. Кожний хотів бачити, як о. Піо обійдеться з такою важливою персоною. Очевидно екс-король поспішав, і хотів якнайскоріше дістатися до знаменитого сповідника. Та о. Піо вів себе так, наче не бачив його.

А тепер черга на Джованіно, – сказав о. Піо, розуміючи, що відбувається.

Вражений монарх відступив кілька кроків від сповідальниці, щоб пропустити Джованіно, місцевого сажотруса і мусів почекаати на свою чергу. Коли пізніше запитали о. Піо, чому він хотів упокорити достойного гостя, монах відповів:

А що ж це за упокорення? Право до трону не прикрашає душі. Джованіно назовні чорний, але білий всередині; а цей, навпаки, має чорну душу.

Таємнича переміна

Найбільше навернень у Сан Джованні Ротондо відбувалося при сповідальниці. Отець Піо чував днями і ночами, він був як швидка допомога для заражених хворобою гріха. Великі перемоги, які здобував за ґратами сповідальниці, він отримував спрямовуючи увагу на суть тайни поєднання, котра веде до глибокої й таємничої переміни людського серця. Твердження, наприклад, що сповідь була для отця Піо життєвим захопленням, стихією і т.п. розходиться з правдою. Він висловлювався про це зовсім інакше. Цей «покоритель» совістей жив в страху перед владою розрешення, якою був наділений, терпів через потворності людських гріхів і говорив: «Я дякував би Богові, якщо б не мусів сповідати». Засідаючи в сповідальниці, в тому «трибуналі Божого милосердя», він відчував страх, тремтів, його обливав холодний піт перед тайною, сторожем котрої ставав, перед дарами, скарбником котрих був. Може, тому він був не раз жорсткий і неприступний, майже злосливий, хоч неважко зауважити, що й у цьому була скрита педагогіка.

Емма дель Орто визнала: «Ніколи не забуду Великодня 1958 року, проведеного на Гаргано. Був це Великдень плачу журби й терпіння, котрі змінили подальший хід мого життя. Отець Піо відігнав мене від сповідальниці. Я була засоромлена й упокорена. Якийсь юнак підійшов до о. Піо й заступився за мене. А він відповів: «Що ти собі думаєш? Чи я маю серце з каменя? Було це для її добра! Відійшла, але моє благословення буде їй товаришити завжди...»

Від того дня минуло дев'ять щасливих літ, прожитих у великому спокою духа. Я вдячна йому, що він тоді відправив мене від своєї сповідальниці.»

Тангарі в своїй книжці розповідає про приятельку, котра, наслуховавшись різних «фантастичних оповідань» про о. Піо, вирішила на власні очі переконатися про це, а також пережити гарну пригоду, про котру потім напише в книжках. Сповнилися її бажання, але інакше. Вона прибула до Сан Джованні Ротондо, підійшла до сповідальниці о. Піо і, нічого не говорячи, чекала, поки він перший задасть їй питання. Вона чекала, що монах, знаючи майбутнє, скаже їй про все. Але не діждавшись його запрошення, підійшла ще ближче. Щойно тоді почула майже нечемні слова:

– Чого хочеш?

Вражена тим жорстким запитанням, заніміла. Отець Піо повторив:

– Чого хочеш?

Смертельно ображена, відвернулася вона й вийшла з церкви. Із жалем говорила:

– Вже ніхто мене сюди більше не затягне. Запитав: «Чого хочеш?» Якщо він такий святий, то повинен знати, чого хочу від нього. А крім того, задавав питання на цьому жахливому діалекті. Я приїхала сюди, не для того, щоб мене ображали. Він повинен знати, щоя не переносу мови з діалектом. Я приїхала сюди, щоб побачити не звичайного капуцина, а святого.

Це була його «незрозуміла педагогіка», щоб навіть знеохотити когось, прогнати від

сповідальниці, розчарувати. Отець Піо розраховував на те, що такий жест мусить залишити враження, неспокій, потрясіння. Для багатьох сповідь стала чисто формальним актом, отже треба було їх суворо навчити. Такою поведінкою він ранив особливо жінок. Чи він вважав, що мужчин не можна так упокорювати? Деякі факти промовляють ніби на «не користь» капуцина, насувають припущення, що мужчины – на його думку – кращі від жінок, що один навернений мужчина вартий щонайменше кількох навернених жінок. Очевидно, що це тільки так здавалось. Фактично мужчины більше противляться наверненню, над ними більше треба працювати. Отець Піо це розумів. Тому відносно жінок він частіше дозволяв собі на зауваги й злосливості. Так, наприклад, молодій і гарній жінці, дружині посла до парламенту, котра раптом стала вдовою, прибита терпінням, вона прагнула усунутися від світа й фінансувати монастир, – отець Піо порадив:

– Поки почнете освячувати інших, подумайте про освячення самої себе.

Іншим разом одна дама скаржилася о. Піо, що має схильність до марнославства. Монах, замість прямо відповісти, використав порівняння: «Чи ви бачили пані дозрілий лан збіжжя? Декотрі колоски стоять випростані, інші похилені до землі. Ті прості й горді – пусті, а ті похилені й покірні є важкими від зерна». Таких з іскрами гумору, блискотливих відповідей о. Піо можна навести багато, вони складають справжні «перлини» його незвичайної інтуїції й знання людської психіки. Не можна забувати, що більшість тих, що сповідалися в Сан Джованні Ротондо не вдовольнялись однією зустріччю. Тисячі осіб прагнули постійного духовного керівництва капуцина, а тому його досвід постійно зростав. Без задуму міг радити іншій сповідниці, котра ще раз прийшла до нього і знову запитувала, як має розірвати зв'язки зі світом. Отримала ту ж відповідь, що і перед тим й почала вести майже пустельниче життя. Отець Піо пояснив:

– Пам'ятайте, що можна втопитися в морі, можна теж захлинутися склянкою води. Де різниця? Чи в обох випадках не наступила смерть?

Жінки отримували навіть від о. Піо болючі ляпаси, мова йшла про те, щоб більш серйозно відноситися до сповіді. Один такий випадок описує в своїх спогадах духовна дочка о. Піо Джованна Ріццані. Вона пише, що часто приступала до сповіді, звинувачуючи себе з найдрібніших провин. Отець Піо багато разів радив, не ставитись серйозно до таких дрібниць, а покладати більшу надію на Боже милосердя. Одного дня після сповіді погрозив їй: «Якщо й далі будеш бігати до сповіді з цими дрібницями, дам тобі такого ляпаса, що запам'ятаєш на ціле життя.»

Вона пообіцяла поправу, але після деякого часу забула про дане слово. Будучи в Неаполі, вступила до церкви отців місіонерів і, як давніше, знову сповідалася з дрібниць. Священик швидко уділив їй розгрішення. Джованна вклякнула перед вітарем, коли раптом якась невидима рука сильно вдарила її в обличчя. Священик вихилився із сповідальниці, щоб побачити, що так сильно залящало. Але, побачивши тільки свою сповідницю з похиленою головою, знову занурився в Часослов. Коли Ріццані приїхала до Сан Джованні Ротондо, сказала до о. Піо:

– Який же сильний був цей ляпас. Ніколи його не забуду.

О Піо відповів:

– Це, на завдаток, якщо ще раз так зробиш, отримаєш болючіший.

Може здаватись дивним, що такі особисті переживання, багато осіб подає до загального відома. Виявляється, що в Сан Джованні Ротондо подібні «пікантні» історії належали до щоденного репертуару, постійно хтось прилюдно признавався до гріхів, а рівночасно виявляв вдячність отцю Піо за своє навернення. Наприклад, одного дня, як свідок згадує Марія Віновська, якийсь мужчина голосно розповідав перед церквою:

– Люди добрі, слухайте, що мені трапилося. Тридцять п'ять літ я не був в церкві, скільки літ!

Принагідна аудиторія із зрозумінням хитала головами. Часом хтось докидав якийсь слово.

– Стільки літ я жив, як проклятий, – продовжував він, не зупинений коментарями. – Одного разу я зустрів духовну дочку о. Піо. Вона порадила мені, щоб я поїхав до Сан Джованні Ротондо, і закінчиться тоді моє грішне життя. Я розсміявся, бо вважав, що я «загрубий кусок», щоб о. Піо зміг мене проковтнути. Однак ця думка не давала мені спокою, й, нарешті, я сказав собі: «Ну, що ж, попробую. Поїду, щоб позбутися цієї настирливої думки.» Я приїхав вчора ввечері. Всюди переповнення. А я люблю вигоду. Я не зміг проковтнути ввечері, не спав вночі. Роздумував над своїм життям. Ніколи досі не придивлявся до себе так докладно, аж піт обливав мене. А о другій годині вночі роздзвонилися будильники. З усіх кімнат доходили їх гострі звуки. Що ж я мав робити? Піднявся, як інші, кленучи зі злості. Пішов до церкви. Щось мене гнало, щоб побачити, як отець Піо відправляє Службу Божу. Мій Боже, що то була за Служба Божа. Я боронився, не допускав до вух слів, але даремно. Голова мені розколювалась від слів молитов, я вимовляв забуті слова, як автомат. А потім, сам не знаю як, знайшовся в захристі. Отець Піо підійшов до мене й запитав: «Не відчуваєш Божої руки на голові?» Я тільки пробурмотів, що хочу сповідатись. Клякнув, але в голові була цілковита пустка. Ані руш, не знаю з чого починати. Отець хвилину почекав, а потім почав мене заохочувати: «Сміливо, мій сину, чи не сказав ти мені всього під час Служби Божої? Як же це було...» І сам почав пригадувати мені всі гріхи, такі, про котрі я сам давно забув. А потім уділив мені розгрішення. Тепер я відчуваюся так легко. «

Коли закінчив розповідати, багато людей мали сльози на очах. Залишились тайною між цим мужчиною, а Богом те, чого словами неможливо виразити. Цей мужчина пізнав свою нужду й великодушно зумів до неї признатись.

Навернення вимагає свідчення, радість, розпирююча груди несе в собі прагнення виходу. Було б злочином знищити це почуття. Велич народжується з нужди, як писав Паскаль. Отець Піо досконало про це знав, тому розгрішаючи й еднаючи людей з Богом, запалював їх до дальшого пошуку правди.

Отець Піо проорював закамарки душі, як гострий леміш плуга землю, відслонював темряву так раптово, як блискавка, потрясав інших, як грім, зглиблював совість, як ланцет хірурга хворі тканини. Потрясав думками каяльника, непокоїв і ламав. Отець Піо був тільки тоді задоволений, коли бачив когось побороного, коли в того пробуджувалося «нове» прагнення життя.

Це неймовірно, але одну жінку о. Піо назвав нікчемою, але вона за це ще більше його поважала. Нагадаймо, зрештою, голос Ліни Моро, котра оповідає, що стояла перед отцем Піо з таким страхом, як перед екзаменатором. В час сповіді почала говорити про свою змінність, про залишені духовні вправи, коли раптом отримала несподівано словесний ляпас: «Ти нікчема!» пробувала виправдатись, а потім почувала: «Іди собі, іди собі!» Не рушилася з місця, але ще з більшою скрухою почала пригадувати собі інші гріхи. Зауважила, що суворий вираз лица о. Піо дещо злагіднів, по хвилині сказав він спокійно до неї: «Будь же тепер витривала!» Відійшла від ґрат повна радості, відчуваючи себе так, ніби почувала найкращий комплімент. Слово «нікчема» в одній хвилині поставило її на ноги, зрозуміла, що сповідь не може бути банальним переліком, але є зустріччю із Спасителем.

Ті, котрі були людьми неспокійного духу, навіть спрямовані сильно до зла, творили ніби «вдячнішу» групу осіб для апостольської праці о. Піо. Може тому, що їх навернення коштувало йому більше терпіння й праці. Прикладів на це безліч, і ще додаються. Бо треба пам'ятати, що біографія харизматичного капуцина безупинно розростається, впливають дальші свідчення. Десятки католицьких часописів на світі публікують щораз нові тексти, в котрих із вдячністю згадують особу о. Піо. Часто ті свідчення мають особисту вартість, важко було б їх доказати, однак для осіб, котрих дана історія торкається, становлять точні докази таємничого й не до пізнання розумом втручання монаха.

Наскільки важливі й цікаві ті оповідання, нехай посвідчить одне з них, описане в уже згаданій тут книжці Катерини Тангарі. Авторка згадує про збір коштів на будову церкви в Петрельчіні, родинному містечку отця Піо. З тією метою вона відвідала знайоме подружжя. Муж – багатий промисловець, молода й гарна дружина, дворічна донечка – мали всі дані, щоб бути щасливими. Під час розмови виявилось, що мужчина залишає сім'ю й домагається розлучення. Вирішив, що дружина й дочка виїдуть до родичів до Бразилії. Усі формальності були вже поладжені й не можна було вже нічого змінити. Коли вони розмовляли, повернувся додому муж. Не хотів провадити жодної розмови. Він був серйозний й холодний. Зложив даток на будову церкви, а взамін отримав образок о. Піо, котрий без слова сховав до портфеля. На запитання, чи не хотів би поїхати з дружиною до о. Піо, відповів:

До отця Піо? Для чого? – По хвилині роздратовано повторив: – Разом з дружиною до отця Піо? Що, у лихого, мені там робити?

– Звернутися за порадою, допомогою, – відповіла Тангарі.

Мені не потрібно ні поради, ні допомоги від о. Піо. Маю 28 років і почуваю себе здоровим і молодим. Я хочу жити, прошу пані.

– Жити? – запитала здивовано. – Як це розуміти? Адже маєте молоду дружину, дитину, майно... Чи цього не досить, щоб відчувати себе щасливим?

Мовчав. Треба було йти геть. Сталося так, як він собі і запланував. Почав вести життя як хотів. Нарешті, ніхто його не контролював, не питав, коли повернеться, де був і з ким, ніхто не заливався сльозами через нього. Він чув себе вільним. Жив.

Через два роки, – як пише Тангарі, – цей мужчина відшукав її. Був дуже схвильований. Без жодного вступу запитав:

– Чи можете поїхати зі мною до отця Піо?

Здивована ледве здолала вимовити:

– А що сталося?

– Від деякого часу не дає мені спокою образок, котрий ви, мені колись подарували. Останньої ночі я вирішив розгадати цю загадку. Тому хочу поїхати.

При найближчій нагоді вони опинилися разом у Сан Джованні Ротондо. Тангарі попросила капуцина, щоб зайнявся паном Р. і представила його о. Піо. Все вдалося якнайкраще. Пан Р. розповідав пізніше про свою зустріч з отцем Піо. Коли його побачив, несподівано для себе самого сказав:

– Падре Піо, хочу повернутися до дружини.

– Якщо поправишся, це можливо, – відповів поважно монах.

– Маю найкращу волю й вирішив вести чесне життя.

– Якщо б це так було, – сказав о. Піо і поглянув на нього пронизливо.

– Прошу допоможіть мені в цьому, – додав ще пан Р.

Через хвилину ця розмова продовжилась, але вже при сповідальниці. А потім, як пише Тангарі, можна було побачити сяюче обличчя пана Р., радісне й щасливе, яке не так часто можна бачити в мужчин. Коли він клячав перед головним вівтарем на всіх Службах Божих цього дня, цікаві питали, хто ж це такий. Він, однак, нікого не помічав. В ньому сталася велика, глибока переміна.

Після повернення додому відразу зателефонував до Бразилії й замовив квиток на найближчий пароплав.

Оце й уся історія.

Дещо неймовірна, бо надто романтична, але змінити щось у ній означало б сфальшувати її.

Вище описану історію можна би визнати класичною, бо є в ній цей не вияснений момент переміни, скрушення себе, виявлення всієї огиди власних вчинків. Це подиву гідний елемент християнства: навернення. Давніше наголошувало на елементах зовнішнього навернення:

покуту, волосяницю, бичування тіла, посипання голови попелом, довготривалий піст...

Для отця Піо було очевидним, що Євангеліє Ісуса говорить про навернення як про свідоме переборення грішного минулого. Не йдеться, отже, про погорду для тіла, але про зміну способу думання, способу життя. Йдеться про перемогу над гріхом й духовним застоєм. Чи ж такою зміною не закінчувалися тисячі зустрічей із мучеником сповідальниці в Сан Джованні Ротондо? Дуже хочеться навести ще один приклад великого навернення, цього разу мова йде про актора Карла Кампаніні, котрий перш ніж став славний, грав у мандрівному театрі за мізерні гроші в усіх кутках Італії. Професійна праця давала йому багато задоволення, але він не мав грошей. Він часто думав про свою втрачену й змарновану віру.

Одного разу в напливі щирості сказав до приятеля, що колись легко було вірити в Бога, бо жили великі святі, котрі чинили чудеса. «Сьогодні нема ні святих, ні чудес». Приятель-актор відповів, що чув про о. Піо, котрий живе в Апулії й чинить надзвичайні речі. Розмова, можливо б, забулася, але через кілька тижнів їхня акторська група виступала в Барі. До Сан Джованні Ротондо було недалеко. Маючи кілька вільних днів, Кампаніні вибрався з приятелем побачити падре Піо. Був якраз Великий Тиждень 1939р.. Вони дійсно побачили монаха, хоч це вдалося з трудом. Отець Піо був дуже терплячий, навіть зробив їм докір, що у Великому Тижні не дають йому спокійно помолитись.

Бурмочучи незадоволено під носом, запитав:

– Що хочете?

– Висповідатися, – відповів Кампаніні.

– Завтра рано. А тепер ідіть на Службу Божу, щоб приготуватися.

На Службі Божій панувала страшна тиснява. Кампаніні був високого росту, тому мусив весь час клячати, бо ті, що за ним стояли, нічого не бачили. Страшенно боліли його коліна, й тому все його нервувало. Потім була сповідь, із котрої запам'ятав лиш те, що всі гріхи сказав йому о. Піо. Він сам просив монаха в душі, щоб могти більше заробити, щоб жити з сім'єю, мати будиночок, трохи слави...

Обіцяв поправу, одержав розгрішення. Вернувся з акторами до Риму, щоб знову добиватися третьорядних ролей у театрах. І раптом здобув перемогу на конкурсі на першопланову роль у фільмі. Протягом десяти літ він зіграв у понад ста фільмах. Став багатий, славний і... розпусний. Не ходив до церкви, не молився, хоч у глибині душі непокоїла його думка, що підвів о. Піо. У 1949р. в Римі в його домі мала відбутися інтронізація Найсвятішого Серця Ісуса. Це була велика сімейна урочистість. Дружина переконала його, щоб хоч з огляду на дітей приступив до Св. Тайн. Із внутрішнім протестом він пішов до церкви францішканців на вул. Меруляна. У сповідальниці сидів рум'яний повний монах. Кампаніні почав розглядатися за іншим духівником, бо цей немов би відштовхував його своїм мало аскетичним виглядом. І, о диво, перед вітварем клячав заглиблений у молитві інший священник з одухотвореним обличчям. Кампаніні подумав, що перед тим священником міг би відкрити серце. Дивним способом монахи помінялися в сповідальниці. За хвилину він вже клячав перед решіткою сповідальниці. А через півгодини радісний, з легкістю на душі поспішив додому.

До Сан Джованні Ротондо поїхав вже з чистою совістю і приступив до сповіді до отця Піо.

– Отче Піо, змінив я своє життя. Сповідався я кілька днів тому. Маю такі дрібні гріхи.

– Добре, добре. Починай від 1936р., – перервав його капуцин.

– Але я був у Римі в францішканців...

– Починай від 1936р., – повторив голос. – Якщо не хочеш виявляти Ісусові гріхи, то ти звичайний боягуз.

Після сповіді о. Піо вийшов із сповідальниці, обняв Кампаніні, говорячи: «Буду завжди поблизу тебе». Від того дня Кампаніні бував щодня на Службі Божій, багато разів переконувався, що падре Піо дотримує обіцянки. Коли у важких хвилинах йому не вдавалося

побороти спокуси зла, тоді відчував, як його овівав знайомий запах, назначеного стигмами тіла монаха – і діставав силу для боротьби. Хто потрапляв у руки о. Піо, того він вже ніколи не опускав.

Кампаніні став приятелем о. Піо, мав до нього завжди право вступу. Був свідком великих терпінь монаха. Роздавання ласк не проходило в блиску слави й подиву, але в болю. Завдяки цьому життю отця Піо є найбільш переконуючим свідченням.

Частина 3

Священик

«Коли я стою перед престолом, – говорив отець Піо, – тоді мені здається що вмираю: відчуваю, як охоплює мене й палить якийсь вогонь. Не можу цього описати, сам не знаю, що це означає».

Говорив про це до глибини потрясений, мабуть знав, які непоняті речі творить Господь через нього. Почував себе привілейованим, бо, як підкреслював, щодня приймав Ісуса «при столі ангелів». Був ненаситний цього хліба ангелів, хоч мусив з цього приводу вести довготривалу боротьбу із спокусителем, котрий хотів збити його з стежини, занепокоїти, відібрати духовну радість. Що ж, цей неприятель добре знав, які користі приносить отцю Піо щоденне служення Святої Літургії, яких великих духовних розкошей він зазнає, приймаючи св. Причастя. Були навіть свідки, котрі бачили, як його голова якось дивно світилася, а на обличчі відбивалась приємність і солодкість. Єдиним його прагненням у таких хвилинах було, щоб він міг назавжди залишитись у такій злуці з Богом. Почував себе тоді так, немов вже був у раю. О. Піо не раз говорив, що на світі могло б не світити сонце, однак не може забракнути св. Літургії. Тисячам людей, котрі прибували до Сан Джованні Ротондо, запам'ятався цей незвичайний образ монаха, що вдивлявся в хрест. Таємниця терпіння єднала їх обох. Над вітварем висів прикований до хреста Богочоловік.

Нижче, прикований до вітваря, похитувався священик. Схилена з хреста голова Ісуса й витягнуте вгору лице його учня – така сцена залишалася в пам'яті кожного. Молячись, цей учень плакав. Ридання потрясало його тіло. Який же це рідкісний, небуденний вид у католицьких церквах. Від часів пароха з Арс Івана Віянея можемо краще зрозуміти, що відчуває священик, який відправляє на вітварі драму Голгофти, а рівночасно містерію благодарення за спасення.

О. Піо довго приготовлявся на цю зустріч з Ісусом. Від другої години вночі вже не спав. Говорив: «Ніколи не маю достатньо часу, щоб добре приготуватися до св. Причастя». Відчував голод і велике прагнення, щоб отримати Найвище Добро, а коли вже злучився з Ним, мав велику охоту сказати Ісусові: «Вже досить! Вже більше не можу помістити, прийняти!» Здавалося йому, що вже він не на цьому світі. Не хотів нічого більше, щоб тільки цей стан тривав якнайдовше.

Він був переконаний, що кожний переживає подібну зустріч із Сином Божим у Найсвятіших Тайнах, а особливо духовні особи. Дуже переживав, коли переконався, що багато людей не відчувають цього жару в душі, відправляючи, чи беручи участь у Святій Літургії.

В обіймах улюбленого

Життя о. Піо було подібне до розпаленого вогнища, котре огріває й лікує, дає світло й відчуття безпеки. У його очах і серці завжди був Бог. Він ніколи його не втрачав з поля зору віри, захоплювався його красою, добротою, справедливістю й милосердям. Сам, однак, вважав себе знаряддям у руках Божих. Був переконаний, що Господь вибрав його на жертву за інших. Уже в 1912р. як молодий священник він писав до о. Августина: «Господь дав мені ласку побачити, наче в дзеркалі, все моє майбутнє життя, котре має бути мучеництвом». Через кілька місяців додав: «Чи ж не казав я Вам, отче, що Ісус хоче, щоб я терпів без жодної пільги? Чи не вибрав мене на одну із жертв? Найсолодший Ісус дав мені зрозуміти ціле значення тієї жертви. Дорогий отченьку, треба мені дійти до *consummatum est.*».

В іншому листі цього ж року, так описує цю жертву: «Бог вибирає собі душі, а серед них, хоч я й не гідний цього, вибрав також і мою душу, щоб мати допомогу у великому ділі людського спасення». Чи міг він опиратися такому покликанню? Відповів на нього з покорою. Пише: «Від деякого часу відчуваю потребу віддати себе Господу в жертву за бідних грішників... Це, правда, що я чинив Богу вже багато раз цю жертву, все ж благаю його, щоб захотів зіслати на мене кари, приготовані для грішників, помножуючи їх навіть наді мною, тільки б грішники навернулися...»

Ця жертва повинна була здійснитися не в якомусь відокремленні, в ізоляції від світу, в пустельничому житті, а в священничій праці, особливо в сповідальниці. Звичайно, він мав бажання, зірвати контакти зі світом. Пише: «Я хотів би уникати всіх, але одночасно в моїм серці горить прагнення, і то велике, щоб бути серед народу й говорити про велике милосердя Боже!»

Будучи тільки знаряддям у Божих руках, він не приймав вдячності за одержані ласки. Наприклад, привели до нього юнака і кажуть: «Отче, він виздоровів за твоїм заступництвом.» О. Піо відповів: «Не знаєте, що говорите! Нехай вам Бог простить!»

Це не фальшива скромність диктувала йому таке ставлення. Він знав, що може зробити, знав добре себе й Того, котрий через нього діяв. Коли його запитали, чи вибрав би священство, якщо б мав можливість повторно вибирати в житті, – о.Піо відповів, що найскоріше був би звичайним монахом, а не священником, тому що, «жахає мене моя негідність і одночасно відповідальність за священство».

Він уважав себе «багатим убогостю», так само говорив про своє убожество св. Франциск. «Якщо вже я щось можу, – підкреслював, – то все це від Бога й належить Богові».

Багато людей задумувалися, чому Літургії о. Піо були такі проймаючі й глибокі. Чи, може, тому, що були більш правдиві? Ні. Було кілька причин. Не знаю, котра з них найважливіша, тому пишу про це в довільному порядку. Теологічне значення кожної Євхаристійної Жертви підкреслює її спасенний характер. Для о. Піо це значення немов би здійснювалося відразу. Він знав, що завдяки участі в Службі Божій тисячі людей стають обдаровані ласками, які пливають із смерті й воскресіння Господа, а також багато померлих можуть завдяки св. Літургії дістати дар визволення з чистилища. Про це останнє о. Піо переконався не раз, між іншим, –однієї зимової ночі, хтось несподівано ввійшов до його келії. Це був старий мужчина, одягнений у селянський плащ. На питання, хто він, відповів:

– Називаюся Петро ді Мауро. Я помер в цьому монастирі 18 вересня 1908р. Тоді тут був притулок для жебраків. Одного вечора я заснув із запаленою сигаретою й згорів. Тепер я в чистилищі, й тільки Служба Божа може мені допомогти. Бог дозволив мені тут прийти, щоб просити вас, отче, про допомогу.

Наступного дня в монастирському архіві перевірили чи був такий випадок. Усе

підтвердилось. О. Піо відправив Службу Божу за померлого.

Інший важливий аргумент, який свідчить про те, чому Служби Божі були такі проймаючі, це була турбота про священничу службу для Євхаристії. Свідчить про це зізнання о. Піо, із перших літ його священства, конкретно з 1913р. Одного дня (в п'ятницю, 28 березня), отець лежав ще в ліжку і несподівано побачив Ісуса. Він був дуже незадоволений і пригноблений тому, що багато священників недбало одягалися в літургійні шати.

О. Піо побачив Ісуса, як терпів, дві сльози спливали йому по обличчі, а показуючи в видінні цих священників, сказав про них: «Різники! Вбивці!» А до о. Піо звернувся зі словами: «Сину мій, не вір у це, що моє конання тривало лише три години. З огляду на душі особливо мною улюблені й упривілейовані, буду переживати агонію любові до кінця світу(...) Оце моя душа чекає хоч на краплину людського милосердя. Але, через свою байдужість мене залишають самого під цим великим тягарем».

О. Піо у таких видіннях ставав повіреним Ісуса, вислуховував Його скарги й нарікання, переймався турботами. Раз він почув, як Господь жалівся: «Ах, як недобре люди відповідають на мою любов! Найбільше замучують мене своєю байдужістю, котру поєднують із погордою й недовір'ям. Скільки ж то раз хотів я вдарити їх блискавицею мого гніву... і був би це вчинив, коли б не повздержали мене ангели й душі, котрі Я особливо полюбив».

Можна собі уявити, які терпіння в о. Піо викликали ті об'явлення. Бувало, що він був зовсім розбитий, думав, що помре з болю, але Господь не дозволяв своєму слугі, щоб надто довго сумував.

Як я вже згадував, особливо боліли монаха занедбання священників Служби Божої. Багатьох з них не пустив від сповідальниці без слів поправи й бажання задоситьчинення зневаженому Господові.

Один священник розповідав, що під час подорожі до Сан Джованні Ротондо мусив у Болоньї чекати 5 годин на наступний поїзд. До цієї перерви в подорожі під час сповіді о. Піо пов'язав питання:

– Нічого більше не пригадуєш собі, сину?

– Ні, мій Отче.

– Ну, пошукай у пам'яті. Що ти робив у Болоньї? Приїхав ти о п'ятій годині ранку до того міста. Церкви були ще зачинені. Замість почекати, ти пішов до готелю, щоб відпочити трохи перед Службою Божою. Простягнувся ти на ліжку й так сильно заснув, що пробудився о третій годині пополудні, коли було вже запізно на відправлення св. Літургії. Знаю, що не вчинив ти цього зі злої волі, але твоє недбальство зранило й засмутило Ісуса.

Служби Божі, котрі відправляв отець Піо, мали великий вплив на духовенство. Між іншим, у книжці Марії Віновської маємо запис розмови авторки із священником, котрий сказав: «Від часу, коли я був на Службі Божій, котру відправляв падре Піо, не посмію вже ніколи відправляти її як-небудь». Подібне визнання зробив священник Людвік Ріполі з Генуї, котрий писав в одному з номерів «Voce di Padre Pio»: «Протягом багатьох років я хотів поїхати до Сан Джованні Ротондо, щоб познайомитись з о. Піо, про котрого стільки із захопленням говорили. Нарешті я поїхав. Найбільше мене зворушила св. Літургія. Адже багато років я жертвую щоденно Богові Найсвятішу Жертву, але признаюсь, що моє серце й мої думки ніколи не були так перейняті чудесною величчю тієї Жертви, як тоді, коли я побачив, як відправляє Службу Божу монах із Гаргано. Найглибші струни моєї істоти задрожали почуттям зворушення й насолоди, яких я досі не відчував».

Ще є інший аспект турботи о. Піо про священників. Скільки ж разів він підкреслював Боже покликання тих осіб, котрі отримали ласку вибрання, щоб могли разом із Улюбленою з «Пісні пісень» співати: «Нехай мене поцілує поцілунками своїх уст! Бо любов твоя краща від вина»(І.І). О. Піо писав: «Скільки ж то разів поцілунок миру особливо нам, священникам, даний Ісусом, утаєним у Пресвятій Євхаристії! Так, бажаймо гаряче цього поцілунку Божих уст і

будьмо за це щораз більш вдячні. Чи ж можемо ми прагнути, нужденні смертні, більшого дару від Бога?»

Тому капуцин з такою любов'ю відносився до багатьох юнаків, котрі вступали до духовного стану. З цього приводу декотрі батьки скаржилися: «О. Піо відбирає нам синів. Уже другий пішов до капуцинів..., а ми, за іншим їхали до Сан Джованні Ротондо».

У цьому було багато правди. Багато молодих учасників Служби Божої о. Піо дізнавало дивного поклику до служби священничої чи монашої. Деколи ці постанови були такі раптові, що навіть переривали приготування до весілля, а в інших випадках дивувалися, що якийсь нікчема так дуже «спобожнів» і хоче стати священником.

За престолом

З плином часу стало твердим звичаєм, що і влітку і зимою, о. Піо відправляв Службу Божу вранці о п'ятій годині. Тому вже від другої години збиралися люди перед дверима церкви, молячись і співаючи, вони очікували світанку. О четвертій годині їх було уже стільки, що могли б заповнити половину церкви. Хто приходив пізніше, вже небагато міг побачити. Була це для прочан додаткова жертва. Хто ж, однак, не хотів би стати якнайближче до вітаря?

Коли о пів на п'яту відчиняли церкву, вірні здобували її штурмом. В одну мить побожні маси перетворювалися в шалений натовп, кожний біг до облюбованого місця, розштовхувалися з криком, боролися за кожне вигідніше місце в святині. Як тільки появлявся о. Піо, шум затихав.

Тоді вже ніхто нікому не звертав уваги. Тиша огортала всіх.

Та, поки монах появлявся біля престолу, він довго клячав у захристії. Але і там не мав спокою. Багато священників і людей, що прийшли за протекцією представляли йому свої просьби й потреби. О. Піо хитав головою зі зрозумінням, слухав немов одним вухом, думав, однак, про свою духовну жертву, котру з'єднував із Христовою Жертвою. Запізнавав початок відправи Служби Божої, дуже повільно одягався в священничі шати, щохвилини приклякав і на короткий час занурювався в молитву. Багато разів звертався до Господа, що не чується гідним відправляти Найсвятішу Жертву, плакав, дрожав на тілі. А вкінці, з трудом рухаючись, виходив із захристії до престолу. Кожний крок спричиняв йому біль, він хитався немов під якимсь невидимим тягарем, дуже повільно рухав руками. Хоч з великого терпіння й болю йому підкошувалися ноги, стояв при престолі по кілька годин. Коли його попросили, щоб пояснив, чому, відповів: «Відправляючи св. Літургію не відчуваю втоми, бо не стою на ногах, а вишу на хресті разом з Ісусом, як Його помічник у великому ділі спасення. Це Господь так учинив, не через якісь мої заслуги, а виключно із своєї найвищої доброти».

Найчастіше відправляв Св. Літургії при головному престолі. Кількасот прочан могли зблизька приглядатися, як у зосередженості молиться, як час від часу хапається за скроні, прагнучи злагіднити біль голови, чи, як казали: зменшити тиск тернового вінця. При кінці життя він не міг схилитися, щоб поцілувати престіл.

Багато людей пробували описати спосіб відправи Служби Божої о. Піо, та мова людини, незважаючи на вміло дібрані слова, не може передати того, що є суттю Євхаристійної Жертви, що відбувалося через цього монаха в людських серцях. Багато з тих, котрі прибували до Сан Джованні Ротондо, не мали поняття, що участь у Службі Божій може викликати такий ентузіазм. Вони розповідали із розчервонілими обличчями, що о. Піо при престолі переставав бути звичайним священником, а перемінявся в свідка Христової Жертви; був учасником терпіння на Голгофті, розп'ятим містично разом з Ісусом.

Під час Служби Божої на обличчі о. Піо малювалося глибоке терпіння, все тіло проймали судороги, при кожному вставанні з колін здавалося що його пригинає важкий тягар.

Хтось висловився, що о. Піо відправляючи Службу Божу, не просто виконував обряд. Він брав участь у містерії Голгофти, був її співжертвенником. Це підтверджують і його слова. На питання братів: «Хто нам після твоєї смерті буде служити таким взірцем?» – відповів: «Підете до Кивота, там зустрінете Ісуса, а з Ним також мене». Чи ці слова треба розуміти дослівно, чи може хтось вважає їх хулою?

Коли, наприклад, під час Служби Божої він впадав у екстаз, особливо на «Слава...» або «Вірую», здавалося, що на власні очі він оглядає це, про що в молитві говорить, що розмовляє з кимсь, кого тільки сам бачить. Його обличчя віддзеркалювало ті внутрішні відчуття. Можна тільки дивуватися, чому так рідко відбивалась в таких хвилинах на його обличчі радість. Найчастіше проступало терпіння.

Коли він переривав молитви й потрапляв в екстаз, учасники Служби Божої переживали такі хвилини внутрішнього піднесення, немов їм також уділялася ця ласка.

Скільки ж людей навернулось під його впливом! При кінці Другої світової війни, відразу після визволення Рима, сотні американських військових отримали спеціальний дозвіл, щоб поїхати до Сан Джованні Ротондо і взяти участь у Службі Божій отця Піо. Багато з них перейшли з протестантизму на католицизм. Таким було видиме ділання невидимого Бога.

Сльози, що спливали по його обличчі, також справляли велике враження. Мокрою від сліз і поту хустинкою він обтирав очі й скроні, щоб продовжувати відправу. Потім під час Жертвування піднімав дискос і чашу й висловлював просьби, котрі через нього склали прочани. На престолі лежали карточки й конверти, в котрих були записані молитви про різні дари й ласки; також він поручав Богові своїх духовних синів і дочок. Довгий список їхніх імен вимовляв з пам'яті.

Найважче він переживав момент Перемінення. Терпів подвійно. Риси його обличчя загострювалися, очі западалися вгуб, він боровся з собою, з ран випливала свіжа кров. У таємничий спосіб о.Піо переживав на собі конання Христа. Серед тиші, яка панувала в церкві, можна було чути його повторюване благання: «Ісусе, милосердя».

Особливо посилювались терпіння під час Освячення в період Великого Посту. Екстази наступали одна за одною, тривали по п'ять і більше хвилин. Не раз тишу в церкві переривав чийсь плач або вигук: «вірю». Не рідко слова освячення вимовляв з трудом, кілька разів починав і ніби задержувався в половині слова, морщив брови, похилив голову, здавалося, що пригноблював його якийсь тягар, що готується до боротьби з кимось сильнішим. Каплі поту спливали йому по чолі, навіть взимку. Порівняти це з агонією мабуть буде найбільш відповідним, і власне так у книжках часто окреслюють цей момент. В цю мить отець Піо сам ставав мучеником і щойно, коли підносив вгору Агнця, риси його обличчя ставали лагідними, променіли спокоєм. Та поки, підніс Гостію (Агнця) вгору, брав її в руки, довго держав, мовчав, відкладав, сягав по хустинку, щоб витерти спливаючі сльози, і знову брав Агнця, попадав у екстаз і нарешті після довгої мовчанки плачливим голосом вимовляв слова Освячення. Подібно поступав із чашею. Хвилини ці нікому не здавалися довгими, панувала проймаюча тиша, багато хто стримував віддих. Це була містерія, в котрій усі брали участь.

Під час св. Причастя сотні людей пробували доторкнутися до отця Піо, багато із них приступали до св. Причастя щойно після Служби Божої, коли монах сам причащав при головному престолі. Була це нагода, щоб зблизька побачити його пальці, бо долоні покривав довгий викрохмалений рукав стихаря. Під час Служби Божої о. Піо причащав тільки дітей, котрі перший раз причащались та так звані упривілейованих осіб: вибраних духовних синів і дочок, подружжя з нагоди обходження річниці шлюбу, монахів.

Бувало, що декотрих осіб проминав. Ті, кого проминув, знали чому, голос совісті був найкращою пам'яттю. Деколи траплялося навпаки, хтось не мав відваги приступити до св. Причастя. Коли, наприклад, один мужчина сказав до нього: «Отче, я не гідний приступити до св. Причастя», – отець Піо відповів: «Що говориш – гідний, а властиво, хто є гідним. Ніхто! Усе –

ласка й милосердя».

Нерідко під час св. Причастя траплялися надзвичайні оздоровлення, як це було у випадку дівчинки Джемми Ді Джорджії, котра народилася незрячою та ще й без зіниць. Дитина віднайшла зір 18 червня 1947 року в хвилину, коли прийняла перше св. Причастя з рук о. Піо. Це був настільки чудесний випадок, що лікарі-окулісти, оглядаючи потім Джемму, ствердили, що вона не може бачити. Треба тільки жаліти, що наука не в силі зробити крок вперед. Джемма пізніше закінчила університет і тішиться дотепер досконалим зором, хоч її очі не мають справжнього зняття зору.

Вернімося, однак, до опису св. Літургії, до моменту, в котрому наступало благодарення. О. Піо не жалів часу на молитву. Уважав її річчю святою й непорушною, за найбільш внутрішню сферу в людині, котру кожний зобов'язаний пошанувати в другому. Найкраще свідчать про це приклади. Коли один із журналістів із «Stampa Sera» став посеред маси вірних, які молилися разом із отцем Піо, і віднотував у пам'яті різні справи до статті, раптом почув голос монаха:

– Сину, чи це відповідна хвилинка, щоб забавлятися нотатками? Зле поступаєш, створюючи стільки шуму навколо священика, котрий молиться».

Не берім до уваги в цьому випадку вміння читати в думках, яке о. Піо посідав. Важливішим є щось інше: оборона внутрішньої сфери духа, котру різні, жадні сенсації люди несвідомо нищили. Цей надзвичайний монах був немов чутливий короткохвильний приймач, котрий приймає всі хвилі. Тому так легко можна було закаламутити його «діапазон приймання», знервувати бездушністю, дрібницями, настирливістю... Хоч його внутрішній світ можна порівняти до духовної твердині, але найменший порушений камінь у цій будівлі хитав нею, розпорошував внутрішню зосередженість. Це відбувалося тому, що падре Піо не працював тільки над власною досконалістю, не молився, чи терпів для себе, але робив це з думкою про інших, особливо тих, котрі знайшлися на його дорозі, котрих йому «доручено» для навернення чи оздоровлення.

Благодарення не закінчувалося разом із Службою Божою. Отець Піо клячав довго в завхристії, а потім ішов на своє місце на хорах. Як писав у листі до о. Августина: «Після св. Літургії я залишився з Ісусом на благодарення. Яка ж це була небесна розмова! Серце Ісуса й моє злучилися в одне. Бились уже не два серця, а лиш одне. Моє серце зникло, як капля поглинута океаном...»(18.6.1912).

Змучене багатолітнім болем тіло о. Піо було немов скарбницею духовних плодів; у ньому, як у Христі, тривала багатолітня агонія, таємниче співтерпіння з Ісусом, що принесло стільки надзвичайних ласк для інших. Щоб бути таким відданим іншим він мусів виректися самого себе, визволитися й немов позбутися всього, що не мало зв'язку з Богом. Його життя перетворювалося в постійну молитву, в перебування з Богом майже «лицем у лице», що належить вже особам спасеним. Це було покликання до співвідкуплення, котре винищувало його, поступово занурюючи щораз глибше в пасхальну таємницю. Пасха була дійсністю, в котру він включився цілим собою, стала його щоденним хлібом. «Досконалу любов, – говорив він, – набувається завдяки посіданню предмету тої любові. Тому вступ на Голгофту є плідним, хоч про це не знається». Крім цього він визнавав: «Я розп'ятий із любові!»

По плодах пізнаєте їх

Учасники Служби Божої, котру відправляв о. Піо, говорили, що на ній не можна було бути пасивним. Від самого початку кожний почував себе втягнутим у містерію, що розігрувалася, входив немовби в іншу дійсність, якої не можна собі ні уявити, ні висловити.

Багато людей у тій годині немов відкривали власні обличчя, а передовсім відчували близькість із Тим, котрого таїнственна жертва Тіла й Крові звершувалася на престолі.

Години, проведені на Службі Божій із падре Піо, приносили плоди зразу ж. Так, немов дійсно перевтілення, що відбувалося на престолі, досягало сердець присутніх, втягало їх у свій спасенний світ жертви. Якщо для когось Служба Божа стала буденною, то йому треба було побажати побувати в Сан Джованні Ротондо. Тут був оживляючий дух, котрий кожного робив вразливим на велич літургійної жертви.

Як це відбувалося?

У біографіях отця Піо описи Служби Божої наводяться поруч з описами сповіді. О. Піо був немов знаряддям цих двох св. Тайн. Якщо, однак, сповідаючи, він користав із деяких власних дарів і метод, то в часі св. Літургії, крім ревності й побожності, нічим більше не відзначався. І все-таки його Служба Божа була якби більш «правдива» й важна.

Він рухався коло престолу повільно, отяжілим кроком. Часом опирався ліктями об престіл, віддихав глибоко, може, відпочивав? Не скривав, що терпить. Це була перша різниця між ним, а кожним іншим священиком при престолі. Євхаристія, хоч є безкровною жертвою, повторяє й здійснює терпіння Голгофти. Отець Піо з ранами рук, стіп, боку, був цього свідомий, як ніхто інший. Він почував себе при престолі незвичайно сильним, готовим на додаткові жертви, а також міг користати з багатства дарів, які отримував. Це підтверджує маленький, на перший погляд, епізод, однак, як же знаменитий. У вересні 1947 року привели на Службу Божу, яку відправляв отець Піо, одну італійку, яку вважали опанованою злим духом. Уже на порозі церкви вона почала кричати й вириватися. Служба Божа закінчувалася. Отець Піо якраз розпочав святе Причастя.

– Виведіть її, – сказав приказуючи.

– Прошу, вбийте мене, – кричала вона. – На що чекаєте?

Наступило повне замішання в церкві. Замість молитовного зосередження, яке звичайно буває в цій хвилі, повсталала загальна розгубленість.

Знервований монах підняв св. Тайни вгору й голосно закликав: – Уже час, щоб це закінчилось!

Жінка впала на землю, немов нежива. Свідки здивовано зойкнули. О. Піо далі держав св. Тайни високо. За хвилину жінка встала. Була зовсім спокійна. Сама попрямувала до найближчої лавки. Пізніше, оповідаючи всім свою історію, додавала:

– О. Піо є сильніший від св. Архангела Михаїла. Дякувати Богові, що дав таку надлюдську владу покірному монахові.

Бути присутніми на Службі Божій, яку відправляв о. Піо, багато людей вважали за велику ласку. Нехай за приклад послужить зізнання прочанина, котрий подорожував з північної Італії до Сан Джованні Ротондо і дуже хотів потрапити на Службу Божу о п'ятій годині рано. До Фоджджі поїзд приїхав о 3.40. Зараз же від'їжджав автобус. Мужчина щохвилини поглядав на годинник. Непокоївся, чи встигне. Помітивши, що вже доходить п'ята година, підійшов до водія з проханням, щоб їхав швидше, бо не встигне на Службу Божу о. Піо. Водій відповів, що їде згідно з графіком і на місці буде о 5.20.

Коли під'їхали під монастир, прочанин майже бігом вискочив із автобуса, увійшов до церкви та із здивуванням ствердив, що о. Піо тільки виходить до престолу. Такого запізнення ще тут не було.

Вечором, після благословення, разом з іншими він пішов до захристії, де йому вдалося стати за кріслом монаха, котрий раптом обернувся до нього, поблагословив і сказав: «Ну й що, ти не запізнився?»

Що може вчинити Служба Божа о. Піо, як і взагалі молитва кожного, легко переконатися на прикладі, котрий подає згадувана вже Катерина Тангарі. Йдеться про одного адвоката, який проживав поблизу Каровіллі в Горах Авелінських. Старий адвокат, вільнодумець, винаймав на

літо мешкання. Він мав гарну віллу, оточену прекрасним городом з квітами. Квіти він любив так безмірно, що нікому не подарував ні жодної квітки. Город із квітами виглядав так чудово, що наводив на думку, що спливає він прямо із щедрої долоні Творця. Якже, ця краса контрастувала з написом на керамічній таблиці перед входом, яка заявляла, що в цьому домі не говорять про релігію. Цього не бажає собі власник.

Адвокат, старший мужчина, високий, худий, чемно привітав своїх гостей, котрі хотіли на канікули винайняти дім. Очевидно, він не знав, що гості повертаються якраз із Сан Джованні Ротондо, що вони є під враженням зустрічі з отцем Піо. Тангарі, яка була духовною дочкою о. Піо, пробувала не зважаючи на заборону спрямувати розмову на справи релігії. Вона теж любила квіти, отож спритно почала від цієї теми. Адвокат, радий її зацікавленням, отворив серце. Говорив:

– Я вже старий. Небагато маю з життя. Тільки ті квіти. Коли думаю, що буду мусити з ними розстатися, я близький розпачу, – зворушився.

Через хвилину півжартома додав:

– Тому я заключив договір з дияволом. Оскільки я вірно йому служив у житті, сподіваюся, що після смерті дасть мені можливість якнайчастіше перебувати в моїм городі.

– Це значить, що хочете, дістатися до пекла?

– Звичайно. Найкраще я розуміюся з дияволом.

– Думаю, що ви, пане, найкраще розумієтеся із своїми квітками, – відповіла Тангарі, що ще більше зворушило старого вільнодумця. Вона подумала собі: якщо хтось вірить у диявола, пекло, посмертне життя, цей мусить бути вже близько віри в Бога, небо, безсмертність душі. Така людина попросту не зустріла Христа, і в цьому причина його заблудження.

Мимоволі їй прийшов на думку о. Піо, котрий з такими, «випадками» радив собі досконало. Але як захотити адвоката до відвідання Сан Джованні Ротондо? В душі молилася й просила про якийсь знак. Постановила, що якщо отримає від адвоката в подарунок хоч одну квітку, вернеться до Сан Джованні Ротондо, щоб поставити її перед образом Найсвятішого Серця Христового та попросить отця Піо про молитву за цього мужчину.

На здивування й радість усіх, адвокат на прощання подарував їй букет троянд і декілька інших рідких екземплярів із свого городу. Це означало, що треба діяти згідно зробленої постанови. Не відразу вона змогла розмовляти з о. Піо на цю тему. Тільки після двох років якось дійшло до розмови про адвоката. Якраз була Велика П'ятниця. Монах запевнив її, що в найближчій Службі Божій поручить адвоката Христові. Заохотив її, щоб негайно написала до адвоката й порадила йому, щоб відбув великодню сповідь. Капуцин посвятив також образок Найсвятішого Серця Христового й вервицю, котрі треба було вислати адвокату.

Здавалося, що образок, вервиця й порада приступити до великодньої сповіді можуть старого ще більше знеохотити, ніж принести який-небудь ефект. Тимчасом через кілька днів після відправки листа й посилки з вервицею Тангарі отримала таку відповідь:

«Ласкава Пані! Пригадую собі нашу розмову й це, як я подарував вам квіти. Я не сподівався, що отримаю від вас, такий милий і заохочувальний лист, котрий спричинив, що я вирішив прийняти святі Тайни з нагоди Великодня.

Цього роду заохочення, я мав і від найближчої родини. І хоч у глибині душі тужив за життям віри, мушу признатись, що тільки ваш, пані, лист, схилив мене до цього рішення. Дякую за посилку, за прекрасну вервицю; відмовляючи її, буду пам'ятати в молитві про вас, пані...»

Недослідимі дороги Провидіння. Можливо бракувало оцієї єдиної Служби Божої о. Піо, щоб у серці адвоката сталася переміна, на котру він сам чекав багато років? Таємниця навернення є справою Бога, але людина має в цьому значну участь.

Подібно було з іншим «пацієнтом» о. Піо, др. Енціо Сальтамерандою, директором біотерапевтичного Інституту в Генуї, котрий у молодості втратив віру, і незважаючи на різні болючі досвідчення (був поранений під Тобруком, ув'язнений у концетраційному таборі) рішуче

виключив Бога із свого життя.

Одного дня, коли він був у товариша Маріо Каваліро, духовного сина о. Піо, його погляд притягнула фотографія монаха. Дивне відчуття стиснуло йому горло, це зауважив господар і подарував йому знімку.

Після двох днів нестримне бажання примусило доктора поїхати машиною до Сан Джованні Ротондо. Як тільки приїхав, мусив сам з собою вести внутрішню боротьбу. «Чому я тут? Що маю зробити?»

Натовп втягнув його до церкви на Службу Божу. Коли закінчилась, після деякого часу він оволікся, як усі на колінах перед капучина. Ледве зміг видобути з себе просьбу про оздоровлення хворого свояка.

– Благословлю його, – відповів о. Піо і додав:

– Скажи сину, чи думаєш ти про свою нещасливу душу?

– Звичайно, інакше не зміг би жити, – відповів.

– А яку маєш мету в житті, – запитав о. Піо.

– Ущасливлювати людей, – затинаючись сказав Сальтамеранда.

– Нужденний, – перервав йому священник. – Не бачиш, що ти на дорозі до загибелі?

По хвилині поклав йому руку на уста, говорячи:

– Іди.

Однак поки висповідався, мусив ще поборотись із собою, сокрушитися зовсім. Остання розмова доктора з монахом закінчилась діалогом:

– Сину тепер ти замісив прекрасний хліб.

– Що маю робити?

– Краяти його й роздавати голодним. Таким способом будеш служити Богові, а я тобі допоможу.

Ці, нерідко славні й spektakлярні навернення, мали, однак, іншу мету, ніж будити подив до діл о. Піо. Єдиною їх метою було апостолування, давання свідоцтва вірі. Хто досвідчив на собі ласк і дарів, той немов мав наказ, щоб голосити це далі, звідси один потягав іншого, інформація найчастіше мала характер свідоцтва. Наведу лист одного з приятелів дель Фанте, Ферруціо Капонетті, котрий писав: «Сплачую борг вдячності. Рік тому ми з вами зустрілися вечером на вул. Галлера, чи пригадуєте собі? Ви тоді просили мене, щоб я прочитав вашу статтю в «La Settimana». Я купив газету, прочитав текст раз і другий. Відчув себе зворушеним. Яке ж дзеркало могло б краще відбити стан моєї душі? Я багато роздумував про минулі роки, в котрих пристрасно шукав правди, про помилки, які можна було уникнути, напр., матеріалізму Гегеля, який тоді був модний і який доводив мене до нудоти, бо ні на мить я не міг погодитися, щоб такі монументальні твори, як у Данте, Леонардо да Вінчі, Мікельанжело... були результатом фізико-хімічних комбінацій, і щоб душа, зміст нашої істоти, залежала від результатів сполучення атомів. Такі проблеми дратували мою совість.

Я перекинув зброю на друге плече, поспробував шукати у теозофії. Однак літа минали, а я був під тими ж самими сумнівами. Зростав неспокій, поверталася криза. В цей час я зустрів в Асичу Павла Сабатера, котрий розповів мені про св. Франціска, про основи його апостольства і його духовності. Отоді я зрозумів, що мої пошуки були помилкові, а світло блудне. І, запитав я себе, де правда, де можу її знайти?

Дорогий Альберто, Божі плани є недослідимі. Тоді на своїй дорозі я зустрів Тебе, поспішив за Тобою, зіп'явся на стрімку гору Гаргано, там знайшов митця, котрий отворив мені очі, збуривши стос фальшивих теорій. Збудив мою душу, вказав Божу велич, допоміг знайти світло, зрозуміти... Тепер знаю, чим є віра.

Як я можу Тобі віддячитись? Бо завдячую Тобі, а найбільше моєму митцеві із Сан Джованні Ротондо, плодам його літургійної Жертви.»

О. Піо був священником протягом 58 літ, і, слід підкреслити, жив у великій радості, котра

впливала з того, що є священиком монашого чину св. Франціска, що живе згідно капуцинської реформи, започаткованої братом Матеєм з Баскії, а отже згідно францісканського уставу в його первісній суворості. Це Матеї із Баскії перший з-посеред синів св. Франціска почув від серафимського отця: «Хочу, щоб мій устав був дотриманий до букви, до букви!» Дух і все життя о. Піо підтверджують цю важку дорогу беззастережного повороту до суворості монашого життя. На протязі 58 літ він перебував у героїчному намаганні уподібнитися до Христа. Ведучи такий суворий спосіб життя, вимагав цього від інших, особливо від тих, котрі ставали його духовними дітьми. Як священик вимагав напр., точного дотримання третьої Божої заповіді. Участь у недільній Службі Божій – це одна справа, друга – це пошана самого святочного дня, святкування. Який же в цьому випадку бував він дріб'язковий. Відсилав без розгрішення, був неблаганний, коли мусів боронити прав Бога й душі. Наприклад, одна з його духовних дочок визнала, що прала в неділю суконку дочки. Не відмовив їй розгрішення, але суворо дорікнув: «Через легковажність ти дозволила дияволу перемогти тебе». Так, як сам дотримувал уставу св. Франціска, так прагнув, щоб 10 Заповідей Божих були загальними уставами, від котрих ніхто не може дати звільнення.

Щодо плодів св. Літургії для інших найкраще виражають це слова кардинала Монтіні з Мілану, пізнішого папи Павла VI: «Одна Служба Божа отця Піо навертає більше людей, ніж уся місія».

Четверта частина

Містик

Отець Піо відчував себе післанцем „співвідкуплення”, і це вело його різними дорогами до Бога. Харизматичний капуцин, мабуть, уже за життя діставав містичну злуку з Господом. Це підтверджують його листи, а також тисячі духовних порад, які уділяв переважно у сповідальниці. Джерелом його незвичайної впевненості в містичній тематиці були візії й об'явлення, котрі він діставав. Для нього не існувало заслони перед бар'єром, межею таємниці й непевності. Він реально спілкувався з різними святими особами, а із своїм Ангелом Хоронителем жив, якщо можна так висловитись, по-панібратськи. Коли переживав вільні хвилини від диявольських нападів, його відвідували – як писав – достойні посланці з неба, даючи йому можливість відчути вже тут, на землі, розкоші благословених осіб. Багато ночей він провів у радісному захопленні, джерелом котрого було оглядання речей, закритих для інших. В ньому зростало довір'я до Бога, тягнуло його щораз більше до повного і назавжди з'єднання з Ісусом. У таких моментах містичної єдності з Господом він відчував, як його серце немов огортало велике полум'я вогню. Як він писав: „Воно таке велике, що моя душа не може видати навіть слабого голосу й зітхання. Хто ж однак повірить мені? Тоді я переживаю жахливе мучеництво, причиною котрого є цей вогонь. Та, одночасно, він дає мені таку велику душевну розкіш, що не можу цього виразити словами...”

Полум'я й вогонь символізували велич любові, яку він відчував у цих хвилинах, любові, котра спалює все, що могло б перешкодити містичній єдності з Господом. Із цього пережиття впливав його досвід, котрим він ділився з іншими. Він повчав: „Якщо Бог хоче до вас промовити, як до Мойсея, в блискавках і хмарах палаючого корча, не впираймося, щоб Він промовив у лагідному й свіжому подуві, як до Іллі”.

Згідно з цим, о.Піо не опирався, щоб всемогучий Бог зсилав йому лише солодкість і розкіш перебування з Ним. Тому було багато днів, проведених у неописаних муках фізичних і духовних. Та поки до них перейдемо, варто кілька думок присвятити згаданим уже візіям, які переживав цей священник.

Отець Бенедикт, котрий був протягом багатьох років духовним керівником отця Піо, вияснив, що ще малим хлопцем, він мав видіння. Коли йому було 6 років, він бачив у церкві в Петрельчіне Найсвятіше Серце Ісуса, яке уносилося над великим престолом. Христос покликав його близько до Себе, поклав руку на голову й поблагословив. На запитання, чому про це він не розповів іншим, отець Піо відповів: „Я вважав, що це звичайна справа в житті кожної душі й нема потреби про це говорити”.

Він дуже дивувався, що інші, навіть дуже побожні люди, не бачать, наприклад, Матері Божої. Бо йому від новіціату часто показувалися: Ісус, Марія, а також Ангел Хоронитель. В такі моменти він потрапляв в екстази, котрі тривали до півгодини. Про це маємо лікарське свідоцтво з 1912 року. Отець Піо перебував в монастирі у Венафро (7.X.- 7.XII. 1911), де поважно захворів, тоді він мав екстази і також диявольські напади. Викликали лікаря, др. Нікольо Ломбарді, листи котрого до отця настоятеля із звітами про стан свого пацієнта збереглися й становлять незвичайний документ. В одному з них, датованому 13.11.1912, др. Ломбарді писав: „Нижче підписаний свідчить, що обстежуючи в монастирі капуцинів у Венафро отця Піо (...), я не ствердив вечірньої горячки, ні потіння вночі; хворий травив нормально, хоч викидав майже всю прийняту їжу.

Я слідкував за ним, коли він лежав на ліжку з відкритими очима. Пацієнт був рум'яний, очі вдивлялися в когось, ніби цей хтось стояв над ним. Промовляв до Христа, до Мадонни й Ангела Хоронителя. Цей діалог, чи радше монолог, не був без змісту. Так тривало близько півгодини в моїй присутності та монахів. Я перевіряв його серце і пульс, змін не було. Коли перестав говорити, закрив очі й заснув. У цей час гвардіян тихо окликнув його (я цьому противився). Отець Піо збудився, всміхнувся й жартував, ніби нічого не сталося.

Коли він розмовляв із кимсь невидимим, не усвідомлював, що діється навколо нього. Як говорили отці, траплялось це з ним кілька разів. Я ствердив, що отець Піо був в екстазі”.

Звичайно, монах досконало орієнтувався в питаннях своїх візій. Принаймі це не була якась сонна маячня. Свідчить про це лист до духовного керівника о. Бенедикта в 1913р., у котрому, між іншим, читаємо: „Показався мені Господь Ісус і сказав: мій сину, не важся писати цього, що тобі скажу (...), я придержуюсь вірності й жодне сотворіння не може цього зрозуміти. Світло дуже відрізняється від темряви. Душа, котру я вибрав і до котрої говорю, приходиться до Мене. Потягаю її до Себе, в іншому випадку впала би в диявольські сіті, котрий хоче її відсунути від Мене (...) Тому не питайте мене, бо це, що я бачив, неможливо побачити ані очима тіла, ані духа. Сам не знаю, як це все бачу. Не можу вам нічого більше сказати, крім цього, що по моїй правій стороні стоїть Господь. І заки Він вимовить слово до мене, уже в моїм умі появляється ця ідея”.

Можливо, що однією з таких „ідей, втілених у життя” був один випадок, про котрий розповів отець Рафаїл, котрий проживав у келії напроти отця Піо. Одного разу вночі, не пам'ятав з якої причини, збудився. Було йому холодно, аж клацав зубами. Устав і вийшов в коридор. При невеликому світлі нафтової лампи завважив, як напроти наближався о. Піо. Вертався він з хору, де мав звичку до півночі молитися. Біло від нього незвичайне світло. По хвилині завважив, що о. Піо несе на руках Дитятко Ісуса. Ішов повільно, молячись. Не бачив нікого. Була це якраз річниця стигмів 20 вересня 1919 року.

Іншого типу візію отець Піо отримав незадовго перед початком першої світової війни. Свідком цієї візії був о. Августин, котрий чув, як харизматичний капуцин молився словами:

„Мій Боже, скільки крові, яка біда! Скільки терпінь..., чи це необхідне? Досвідчай, Господи, мене, але спаси інших!”

Отець Піо мав також інші видіння, між іншими бачив Христа в постаті людини: під час Тайної Вечері, в Оливному городі, в часі бичування, а також Воскреслого в славі. Однак, своїх видінь він не хотів описувати. Він твердив, що відчуває незадоволення, бо лякає його величезна пропасть, яка ділить бачену дійсність від цього, в чому живемо. Йому здавалося, що описуючи свої візії, зневажає достойних осіб із своїх об'явлень.

Жити серед ночі.

„Бог є такий не понятий, такий недоступний, що чим більше душа старається вникнути в глибину любові, тим більше втрачає свідомість цієї любові, аж нарешті має враження, що вже не любить... Повір мені: чим більше душа любить Бога, тим менше є того свідомо”, - це один із багатьох записів переживань отця Піо на дорозі до святості. Майже до хвилини смерті харизматичного монаха ми знали тільки про його духовні успіхи, тільки кілька осіб орієнтувалося в його фізичних терпіннях. Для багатьох він був, як титан ласк, як той, котрий черпає свою силу ніби безпосередньо з Божих джерел. В цьому є правда, але цілісність духовного образу монаха складається з днів, тижнів, а може, й років незвичайно болючих досвідчень, втрати внутрішнього спокою, тисячі спокус, сумнівів і терпінь, а також фізичного болю, який мав безпосередній зв'язок із терпіннями Духа. Чому так сталося? Отець Піо пояснював це собі так: кожна людина є для Бога-Творця як дорогоцінний, але неотесаний камінь, котрий має служити до спорудження величавої вічної будівлі. Кожна душа призначена до життя у вічній славі, а отже, є одним із цих необхідних каменів. Коли будівельник думає побудувати дім, - снував своє порівняння о. Піо, - він спочатку готує площу, очищає її й нівелює. Небесний Отець поступає так з вибраною душею. Він використовує різне знаряддя, між іншими молот і ножиці. Ножицями розрізує темноту, а також страх, пригноблення, душевні страхи й хвороби тіла. Чи ж не належиться дякувати Небесному Отцю за все, чим досвідчає наші душі. Треба Йому віддатися беззастережно. Він покерує кожним, як Ісусом на Голгофті.

Цим своїм досвідом ділився о. Піо з іншими, особливо з близькими йому духовними синами й дочками. Але не тільки з ними. Кожний каятник у сповідальниці міг зачерпнути з багатства його духовних переживань, міг очікувати дальших порад у листах. Наприклад, до клерика, який мав труднощі у вірі, писав: „У час найбільшої бурі твоя душа спочиває в раменах Божого Улюбленця, як дитина в раменах матері. Отже, позбудься, всякого страху, засипай спокійно, у непохитній впевненості, що Бог запровадить тебе там, де тобі буде найкраще (...) Не думай, що кажу це на вітер або, що керуюся надмірною лагідністю. Ні, ні, те що говорю, є найтісніше пов'язане з правдою (...) Якщо, отже, Ісус тобі показується, подякуй Йому. Якщо скривається, тоді також дякуй Йому. Все є грою любові”.

Отець Піо порівнює стан темноти душі до грімів і темноти Синаю, до палаючого Мойсейового куща, при котрому людина нічого не розуміє. „Кущ горить, у повітря клубочуться хмари, розум нічого не може збагнути, нічого не розуміє. Але Бог промовляє, Він присутній у твоїй душі, котра слухає, чує, любить і дрижить”.

Отець Піо досконало розумів подібні стани душі, втрату певності віри, змучення взиванням до Найвищого про крихітку надії. Скільки ж аргументів використовував проти „Мовчазного”, пробував навіть „вигравати” ласки різним способом. Писав: „... серце дитини є ще більше вразливе, схильне до сповнювання просьб потребуючих. Тому я буду наприкрятися Божому Дитяті й сподіватися багато від Нього”.

Бувало, однак, важче, ніж він міг сподіватися. Приходили хвилини, в котрих виривався з його серця крик болю. Самотній, терплячий, повний сумнівів він кликав: „О Боже! О Боже! Нічого більше не можу сказати, тільки це: Чому Ти мене опустив? Слушно Твоя Божа

справедливість прошила мою душу. Оце наповняють мене й огортають потворні й суперечливі почуття: живу без надії визволення, без відомості що буде, без блиску світла, засуджений на тверду й немилосердну муку” (1037)

Не був він, однак, зовсім позбавлений потіхи тому, що вірив, що той, хто так міцно, як він, віддався Богу, не може бути переможений. Підкреслимо ще раз: отець Піо піддався випробуванням, але Бог не допустив до ситуації, щоб якийсь із цих випробувань серйозно грозило йому. Він терпів душевно й фізично, жив у непроглядній темряві, кликав із „дна” життя, але ніколи не втрачав надії, не піддався спокусі розпачу. Вважав, що розпач був би образою безконечній Божій доброті, розпачем міг би перекреслити всі дотепер одержані ласки.

Ніч душі – це передусім спокуси сумніву в Божому милосерді й довір’ї. Часами відчував переляк від думки, що Бог міг би його відкинути. Подібні побоювання доводили його майже до безтями. Він порівнював їх до брудних вод, котрі хочуть затопити й поглинути його. В таких хвилинах записував те, що відчував: „Не можу більше витримати. Залишають мене сили. Слабну щораз більше. Тримає мене тільки делікатна нитка, моя віра, єдиний пункт опори в цьому розбурханому морі”.

Тисячі людей, котрі прибували до Сан Джованні Ротондо, щоб висповідатися в отця Піо, черпали від нього животворні соки віри, він давав кожному найкращий духовний корм, а сам „умирав із голоду”, інших приводив до джерела ласк, а сам гинув із спраги, іншим показував дорогу до світла, котре його самого ошоломлювало й осліплювало. Як це могло бути? Адже він нікому тоді не виявляв цих своїх почуттів, ніхто, крім духовних провідників, не знав правди про те, що в ньому відбувалося. А бували години, коли він хотів утекти зі сповідальниці, перервати Службу Божу, бо почував себе загубленим і переможеним, позбавленим усякого добра, будь-якої потіхи. Якщо ж вистояв, якщо йшов уперед, то тільки завдяки послуху. Цей, котрий із першого погляду бачив наскрізь гріхи своїх каянників, переживав хвилини, коли втрачав пізнання, чим є справжнє зло. Душевні терпіння були настільки великі, що хвилинами він не міг витримати. Навіть, як пише, у таких моментах вимовлення слова „вірую” супроводжувалось жахливою мукою. Серце наповнювалося гіркістю, коли поступав тільки з послуху, а не з любові.

Цей стан отця Піо зауважив співбрат отець Ришард і одного дня, ставши свідком великого вичерпання капучина, сказав йому:

– Падре Піо, бачу, що ти немов трохи змучений.

– Немов трохи змучений? – отець Піо затримався, і, спираючися на руку співбрата, сказав йому довірливо на вухо:

– Брате мій, не трохи... Я вже більше не можу на правду.

В цю мить на його обличчі відбився глибокий смуток, немов хотів заплакати. А для отця Ришарда це було потрясаюче признание. О.Піо, котрий був оточений таким розголосом святості, котрий розливав навколо стільки ласк, хитався й упадав під тягарем несеного хреста. І його теж треба було потішати. Та ще й досі нема книжки, яка розповіла б правду про цього героя, мученого таємничою хворобою.

Як я вже згадував, Бог не перестав бути його оборонцем, не розбили його „безумства”, бо не керувався він тільки земською второпністю, але прагнув цих терпінь, тому, що подібно терпів Ісус.

Знаючи досконало Біблію, він знав, що „Господь накладає тягар і рівночасно звільняє від нього”. Він дає хрест та дає силу його нести. Отже, для тих, котрі прагнуть жити любов’ю до Бога, ті терпіння цінніші від хвилин потіхи. „У цих випробуваннях, – писав о. Піо, – Господь виявляє Свою доброту. Чи може бути якийсь більше щастя, більше від того, як мати все в Бозі?”

Ворог сатана

Якщо хтось сумнівається, чи існує сатана, то в біографії отця Піо знайде потрясаючі описи запеклої боротьби людини із силами злого. Їх інтенсивність і різноманітність не має рівних собі в католицькій гагіографії. Однак, чи сучасні християни не відчують замішання, коли говориться про існування демонів? Чи сатана є істотою із надуманого царства? Папа Павло VI під час однієї з генеральних аудієнцій (15.IX.1972) сказав між іншим: „Зло не є лише негативом, а діланням живої істоти, духовної, облудної і деморалізуючої. Це жахлива, таємнича й страшна реальність. Віддаляються від Біблії й Церкви всі, хто не хоче признати його існування..., або ті, хто пояснює це, як псевдо дійсність, витвір розуму для уперсоніфікації невідомих причин наших терпінь. Христос визначав його, як того, котрий „від початку хоче смерті людини...”, „батько брехні” (Й 8,44). Він підступно загрожує моральній рівновазі людини... Звичайно, не кожен гріх є прямо залежним від диявольських дій. Але правдою є те, що хто не пильнує за собою з певною суворістю (Мт. 12,45; Еф. 6,11) той наражається на вплив „таємниці беззаконня”, про котру говорить св. Павло (2 Сол 2,7) й піддається небезпеці втратити спасіння”.

Дивним може здаватись, що не зважаючи на, протягом століть, ясні висловлювання Церкви про існування сатани і його природи, у теперішній час панує загальне мовчання. Ще недавно ніхто не сумнівався в існуванні сатани, ні віруючі, ні еретики. Бо завжди існували прояви віри Церкви в його існування й дії: в літургії, в переживаннях отців-пустельників, самітників, монахів, святих. Маємо багато таких описів, деколи одягнених у легенду, характерну для духу епохи. Але на увагу заслуговує їх постійність. Зустрічаємо, отже, боротьбу з діланням диявола в житті св. Бенедикта, Франціска, Івана Боского, Петра з Алькантари, Маргарити з Кортони, Ангелини з Фолігно чи Рози з Ліми. У ХІХ ст. спокусам сатани підданий був святий парох із Арсу, Іван Віаней. А в наш час? Думаю, що не мусимо шукати доказів на існування сатани якраз у житті отця Піо. В нашому столітті їх можна знайти в стократ більше, досить звернутися до часу останньої війни. На нюрнберзькому процесі генерал Йодль окреслив Гітлера в кількох словах як „велику людину пекельної величини”. У цих самих днях Бернанос запитав Мальраукса: „Який досвід залишить війна в умах людей?” Цей відповів: „Досвід повороту сатани”. Бернанос ствердив: „Бути християнином – це не лише вірити в Бога, що легко, але вірити і в сатану”.

Напевно не треба нікого переконувати, що і в наші дні в різних закутках світу твориться зло не менше від того, котре назване „пеклом Освенціма”. Приклади зайві. Тому існування й ділання Злого, як бунтівника проти Бога, особливо виразно окреслюється в житті отця Піо. Сатана, ворог добра, вдавався до найрізноманітніших способів, щоб заколотити духовний розвиток цього священика, відібрати йому надію, щоб він думав, що став відкинений Богом.

Можна сказати, що в житті цього монаха зіткнулися божественні сили з диявольськими, добро із злом, і хоч монах завжди перемагав та платив за цю перемогу великою жертвою. Сатана, ворог Бога, старався понівечити добро, котре Він творив. Це нищення прибирало різні форми, від псування речей, котрими монах послуговувався, аж до спроби зламати його внутрішній спокій. Скільки ж разів, як описують свідки, келія капуцина була розгромлена: перевернені крісла, стіл, стіни поплямлені чорнилом, книжки розкидані й порвані..., що не міг ніхто цього вчинити при здоровому глузді. Не раз і сам отець Піо будився рано побитий в синцях, фізично вичерпаний. Про ці візити пекельних сотворінь він нікому не говорив, тільки виявляв це сповідникові.

Отець Сальваторе Панулльо, парох із П’етрельчіне, був свідком таємничого нападу в час, коли отець Піо перебував після свячень у рідних місцях. Він розповідає, що одного дня прийшов лист від отця Агостіно, настоятеля в Сан Джованні Ротондо, до молодого монаха. Парох відкрив його, але всередині знайшов тільки чисту картку. Думаючи, що це через

розсіяність о. Агостіно, попросив отця Піо, щоб написав до настоятеля й запитався, що він переказував. Але отець Піо відповів: „Не треба писати, я знаю, що він мені хотів сказати, а цей чистий лист, це одна із штучок сатани”. На доказ цього розповів, що було написано в листі.

Не довіряючи занадто цьому, парох написав про все до настоятеля. Отримав відповідь - все співпадало. Звідки о. Піо знав зміст листа?

Сатана прибирав різні постаті, щоб монаха перелякати, схилити до злого, привести до розпачу.

Один із біографів подає. Отець Піо повертався із сповідальниці до келії, у котрій застав незнайомого капуцина. „Хто ви? – запитав непрошеного гостя. „Я прийшов тобі сказати, що твої покути пересадні й не подобаються Богові”, - відповів цей. Монах здогадався, що небажаний гість випробовує його, тому закликав голосно: „Нехай живе Ісус”, і в цю мить прибулий зник.

Важко повірити в те, що він розказував про сатану. Сьогодні, коли в його існування вірить небагато людей, ці оповідання здаються недобрим сном. Невже напади сатани були чимсь природним у житті тих, котрі хотіли бути святими? Злий, противник добра, мусить вести подвійну боротьбу в таких випадках, бо його завдання – це нищення, відбирання надії, ятрення й збурення. Отець Піо не був вільний, від часу вступлення до монастиря він став особливим об'єктом цих нападів. Звіряючись своєму духовному керівникові він писав: „Сатана не хоче дати мені спокій і старається позбавити мою душу надії й довір'я, котре я покладаю на Боже милосердя. Цю підлу мету він старається досягнути через речі зовсім незначні, збуджуючи в моїй уяві страшні образи, і через безнастанні спокуси проти святої чистоти... Однак я не дбаю про це. Мене наповнює болем, гіркотою й боязню тільки те, що належний опір спокусі я вчинив не відразу, особливо, коли наступ неприятеля був раптовий. Коли, однак, все наново розважаю, переконуюся, що краще вибрати смерть, ніж погодитися образити мого улюбленого Ісуса – хоч би тільки легким гріхом”.

У світлі вище сказаних слів стає зрозумілим, чому отець Піо стільки разів звинувачував себе в негідності, бо сам він не був навіть у найдрібніших речах таким грішником. А отже, всі обвинувачення походять від спокус і терпінь, завдаваних через злого. Бо чим, власне, міг цей монах ображати Бога, якщо дні й ночі проводив на молитві й апостольстві, важко знайти в його житті хвилини для розваги, а що дошукуватися змарнованого часу. Отже йдеться, про щось інше, не стільки про конкретні гріхи, а про саму схильність до гріха, про підшепти сатани. Добре відображають ці його слова, підслухані одним із братів-монахів під час спільної молитви: „Власне не хочеться мені молитися. І це найгірше, що не маю на це жодного виправдання. Мені не хочеться молитися? Це страшно: не хотіти розмовляти з Богом...!” Він порівнював сатану до собаки на ланцюгу. І повчав: „Тримайся від нього здалеку і тоді не вкусить тебе”. Це не зовсім адекватне порівняння, бо спокуси, клопоти й неспокій часто дотикають людину внутрішньо, розвиваються без шуму, а виявляються тільки тоді, коли трапиться відповідна нагода. Тому отець Піо застерігав: „Якщо нас щось мало б тривожити, то це мир і гармонія, які панують між нами і дияволом”.

У 1946р. отець Піо одержав листа, котрий був адресований: „До короля грішників”. Очевидно, адресант мав на думці, що монах є спасителем грішників, однак отець Піо, коли це прочитав, вигукнув: „Нарешті хтось мене добре оцінив”.

Хоч володів Божими дарами, здригався від думки, що буде осуджений. Іншим пророкував майбутнє, тільки собі не міг нічого передбачити. Серед загальної ясності, він жив серед сумнівів і темряви.

Можна б запитати: яку роль виконують ці важкі випробування і спокуси в житті осіб, котрі прагнуть цілковито посвятитися Богові? Чому Він на це дозволяє, допускає їх? Св. Пилип Нерей молився кожного ранку: „Господи, стережи мене, щоб я не закінчив дня, вирікаючись Тебе...” Свята Тереса від Дитятка Ісус, хоч віддала Богові все, радість і хворобу, в кінці життя терпіла страшні спокуси сумнівів. Чому? Якже потрясаюче для звичайного поїдача хліба

звучать слова священника, який досягнув висоти святості, позначений стигмами Христа, а незважаючи на те зневажуваний сатаною: „Відчуваю, що знаходжуся у кігтях сатани, котрий хоче мене вирвати з обіймів Ісуса. Мій Боже, яка це жахлива боротьба! Бувають такі хвилини, що я майже втрачаю голову. Мушу зробити зусилля, щоб до цього не допустити. Скільки ж сліз я пролив, скільки зітхань спрямував до неба з благанням про визволення. І до цього часу без результату. І все-таки я не перестану й буду благодіяти Ісуса”.

До духовних терпінь, опущення й огірчення треба ще додати й фізичні терпіння через слабе здоров'я. Багато осіб бачили не раз вранці змученого монаха, вичерпаного якимсь таємничим фізичним зусиллям, невидимою боротьбою, посиняченого, тремтячого від холоду, з уст йому текла кров.

Сатана вів проти нього запеклу боротьбу; аж важко повірити, що монах не мав хвилини спокою, для відпочинку, години без болю.

Він запитував свого духовного керівника: „Чому Бог дає сатані таку свободу!” Коли години сумнівів і спокус минали, залишався досвід щораз повнішої злуки з Христом. Навчився давати собі раду з нападами Злого, а також допомагав іншим. Серед свідчень про це маємо кілька майже спектакулярних випадків екзорцизмування (заклинання). Можливо вигнання злих духів сьогодні для декого здається смішним, його пов'язують із середньовічним забобоном, але, як хтось сказав, що найбільшою перемогою сатани в теперішній час є те, що про нього не говорять. У випадку отця Піо є багато записаних оздоровлень людей, опанованих дияволом. Люди, звільнені від цих терпінь, відтоді живуть в спокою. Чи можна біснуватість вважати тільки як психічну хворобу? Наведу тільки два з багатьох випадків, які трапились в Сан Джованні Ротондо.

Один з них стався 19.06.1952р.. До монастиря привезли хвору, якій не допомагали екзорцизми, які по черзі відправляли кілька священників. Зустріч з о. Піо була призначена на наступний день. Серед ночі, проведеної в готелю, напади божевілля наступали один за одним. Жінка вила, як звір, кидалась з кулаками до вікон, билась в конвульсіях, вибухала шаленим сміхом, декламувала вірші, яких ніколи в житті не вчила. Хвилинами, коли поверталась до неї свідомість, хвора взивала на поміч отця Піо. На світанку, смертельно змучена, але спокійна, заявила присутнім при ній людям, що о 10 годині сатана буде вигнаний. О цій годині, разом із іншими, вона стала в церковному коридорі, котрим мав проходити монах. Коли він появився, клякнула. Монах поклав руки на її голову й поблагословив. Вона зімліла, через хвилину опритомніла, віднайшла сили й рівновагу духа.

Другий з випадків екзорцизму трапився чотири роки перед смертю отця Піо. Він був вже дуже хворим і поручив цю справу іншим священникам. Але опанована дияволом дівчина замість заспокоїтись, кричала на ціле містечко, а Злий волав через неї до отців капуцинів: „Їли ви й пили, а тепер хочете мене вигнати з цього тіла! Ніколи, ніколи!” Демон кепкував собі із священників, тому справою честі Церкви було, щоб його прогнати. Це міг учинити тільки отець Піо. Коли він готувався до цього молитвою й постом, хтось напав на нього в келії, кинув на підлогу, вдарив по плечіах і по голові. Гуркіт, а також крик болю монаха почуло багато отців. Вони прибігли, не знаючи, що діється. Що могли питати, коли побачили всього в синцях капуцина? Через декілька днів він не міг навіть вийти, щоб відправити Службу Божу. Це була помста демона, котрий устами дівчини кричав до юрби: „Цієї ночі побив я старого... Побачите, чи відправить Службу Божу!” Але після кількох днів, із забинтованою головою, із синцем під оком отець Піо відправив св. Літургію, на якій була присутня біснувата дівчина з Бергамаско. В певний момент, після Освячення, дівчина раптом крикнула й зімліла. Коли опритомніла, була вже звільнена від злих сил. Тільки отець Піо мусив ще деякий час лікуватися, відчуваючи в старих костях силу ударів.

Брат, котрий молиться.

Життя отця Піо було виткане святістю. Як висловився папа Павло VI, приймаючи в лютому 1971 року настоятелів монастиря капуцинів: „Гляньте, якою славою користувався цей монах, як притягав до себе людей з цілого світу. Чому? Чи був, може, філософом? Вченим? Чи розпоряджався великим майном? – Ні. Просто відправляв покірно св. Літургію, сповідав з ранку до вечора. Був, хоч важко сказати, назначений стигмами Ісуса Христа”. Беатифікаційний процес, який проводиться, є мабуть тільки необхідною формальністю. Він повинен „пересіяти” те, що обросло легендою, а видобути на світло найважливіші справи, щоб життя отця Піо могло бути зразком для інших.

Та були такі, що не прагнули, щоб отець Піо став святым. У церкві, кажуть, є вже їх стільки, що цей монах „пропаде” серед них, загубиться його спеціальна харизма. Так говорять і про папу Йоана ХХІІІ. Для чого їх виносити на престоли. Зараз вони такі добрі, скромні і прості, потім будуть поважні, ієрархічні, „надуті”. Відповідь на це проста: - чи можна котрогось року сказати перед жнивими: „Давайте відмовимось від урожаю, бо вже на світі є досить збіжжя!” Так, як кожна пора року має свій урожай, так Церква в кожному часі видає своїх святих. Краще, щоб ніколи не бракувало такого врожаю.

Харизмою отця Піо, яка чекає на відкриття, є його дар молитви. Тому порівнюють його до святого Франциска, про якого біограф Тома з Целяно, казав: „Він не був людиною, яка молиться, а самою молитвою.”

Нема в цьому порівняння й тіні перебільшення, бо вистачить глянути на план дня, який накреслив собі молодий священик у 1910 році. Записав такі молитовні постанови: „Не менше, ніж чотири години медитації про життя нашого Господа Ісуса Христа: про його народження, муки й смерть. Дев’ятниці: до Матері Божої з Помпеї, до св. Йосифа, до св. Архангела Михаїла, до св. Антонія, до св. Франциска, до Найсвятішого Серця Ісуса, до св. Ріти, до св. Тереси від Дитятка Ісус, щодня, не менше, ніж п’ять вервиць повністю.”

Можна запитати, коли він мав час на це, або інакше – звідки черпав сили, щоб витривати в цих постановах? Чи така неустанна молитва не прирівнювалась до кропіткої праці.

Питання питанням, а все-таки маємо на все це відповідь. Молитва отця Піо носила характер контемплативної (одухотвореної імпровізації), не рахувався час, ні кількість відмовлених дев’ятниць і вервиць. Капуцин переживав незвичайні речі, мав візії й екстази, багато думав про інших, котрим ніс допомогу через молитву.

Отець Агостіно, духовний керівник отця Піо, випадково підслухав молитву свого молодого тоді підопічного (1911р.) слова звучали так: „О ІСУСЕ, ПОРУЧАЮ ТОБІ ЦЮ ДУШУ,... МУСИШ Ї НАВЕРНУТИ, ТИ ТАКИЙ МОГУЧИЙ... О ІСУСЕ, ПОРУЧАЮ ТОБІ ЦЮ ОСОБУ, НАВЕРНИ Ї, СПАСИ Ї... ЯКЩО ТРЕБА ПОКАРАТИ КОГОСЬ, ПОКАРАЙ МЕНЕ, ЗАВДАЙ МЕНІ ТЕРПІННЯ... ЖЕРТВУЮСЯ ЗА ІНШИХ...” Така це була молитва, повна настійливості й просьб спрямованих до Ісуса, завжди в ім’я добра інших. Він записував: „Коли Ісус приходить, відчуваю внутрішнє порушення й непереборний потяг до молитви, до повірення Йому осіб, котрих я ніколи не бачив, про яких ніколи не говорив. Він прагне, щоб я просив про ласки, які мені ніколи й на думку не приходили. Хочу щиро сказати: коли я молився в такий спосіб, ніколи не траплялось, щоб Господь не вислухав моїх благань”.

Як, отже, я писав, отець Піо перетворив своє життя в неустанну молитву. Йому було замало дня й ночі, щоб перебувати з Богом, єднатися з Ним внутрішньо. Різні практики й духовні вправи, особиста молитва на хорах, вервиця, а передовсім свята Літургія наповняли його життя. Якщо він міг зробити стільки добра, то тільки завдяки молитві. Він вважав, що християнське життя без молитви повинно змарніти й занідіти. Завдяки молитві він виконував своє надзвичайне покликання, тому і міг написати: „Молюся безнастанно й дуже вболіваю над

тим, що час так швидко минає. Завжди мені так його не вистарчало для молитви.”

Молитвою він хотів зробити якнайбільше, передусім повести за собою інших. Як переконливо свідчать про це його слова: „Якщо б я міг літати, якщо б я мав сильний голос, то надірвав би горло, кличучи: „Люди, любіть Ісуса, бо Він на правду є гідний любові!”

Він молився, неустанно, бо, як говорив: „Здається мені, що двигаю тягар за всіх. Я так дуже прагну, щоб усі душі доступили ласки й виправдання. Мене мучить й прямо тортує думка про тих, котрі легковажно погорджують найвищим добром...” Як він дуже цинив молитву, свідчить просьба, з котрою звертався до своїх духовних синів і дочок, - щоб пам’ятали про нього перед Господом. Коли вони дивувалися, сказав: „Всі потребуємо заступництва перед Богом. Ця взаємна допомога полегшує нам підняття до вершини”.

Він допомагав, як умів іншим навчитися витривалості в молитві, хоч спеціально не вивчав теології духовності і був звичайним священиком. Його поради відзначаються великою мудрістю й знанням аскетизму. До однієї з дочок, яка мала клопоти з медитацією (розважанням), писав: „Коли починаєш медитацію і відчуваєш якийсь неспокій і страх, шукаєш вперто тему, яка б тебе зацікавила й зворушила то це може бути причиною, щоб ти не знайшла того, чого шукаєш, бо розум не може зосередитись над правдою, про котру розважаєш. Пам’ятай, моя дочко, коли шукаєш загублений предмет надто поспішно і в гарячковому неспокої, напевно, його не бачиш, хоч би й сотні раз він потрапляв тобі на очі, чи був під рукою.”

Позбутися неспокою – легко радити, але як це вчинити? Отець Піо мав свої випробувані способи медитації. Одним із них було тривання при Бозі, сама присутність при Ньому. Як пояснював, - багато дворян стає перед обличчям короля не тому, що б його вислухати чи до нього говорити, а тільки тому, щоб пригадати йому про свою присутність і готовність до сповнення вірної служби. Таке ставлення до Бога, яке проявляється в тому, що ми виявляємо Йому, що є Його слугами, якраз є святе, чисте й досконале.

Особливо, коли хтось відчуває сухість і труднощі в молитві, вистачить, якщо Богові зложить глибокий поклін. „Він оцінить твою присутність і зрозуміє твоє мовчання, а іншим разом твоє серце зрадіє, коли візьме тебе за руку, попроведить городами й буде розмовляти...”

Ніколи не треба турбуватись питанням: „Що скажемо Богові в молитві? Бога задовільняє вже наша присутність. „А, отже, оскільки в своїй молитві ти стоїш перед Богом, можеш бути певен, що знаходишся в світлі правди, – пояснював далі отець Піо. – Промовляй до нього, якщо можеш, якщо ні, то будь присутньою й залиш неспокій”.

Бог збагачує серце, в якому є для Нього місце, – говорив отець Піо, – а молитвою відчиняється Боже серце. Це також є єдиною дорогою пізнання Бога. Заохочуючи інших до частого розважання перед хрестом Спасителя, отець Піо застерігав, щоб бути чуйними, бо „назагал ті, що віддаються розважання, роблять це з деякою зарозумілістю й так непокояться вибором теми розважання, що це перешкоджає їм шукати того, що хочуть знайти. Якщо не можете зосередитись, це значить, що не маєте в серці любові. Коли щось шукаємо поспішно й хапливо, можемо сто разів обминути шукану річ. Непотрібний і зайвий неспокій замучить вас настільки, що не будете здатні опанувати тему розважання. Потрібно звільнитися від усякого неспокою, котрий може бути найбільшим ворогом. Це трапляється найчастіше під час молитви. Пам’ятайте, що ласка й прагнення молитви не походять із землі, а з неба. Моліться в покорі і спокою. Відкривайте ваші серця перед святинею неба, щоб спливла в них добродійна ласка.”

Він часто повторяв вірним: „Молитва – це взивання нашого серця до Серця Божого. Коли відправимо її добре, зворушує вона Боже Серце й схиляє до вислухання. Стараймося на молитві перед Богом відкрити всю душу. Тоді Він, відчуваючи наші обійми, приходить із допомогою.”

Неможливо передати всієї гами молитовного досвіду отця Піо. Якими були його відчуття, свідчать слова: „Я хочу бути тільки братом, котрий молиться.”

Молитва, яка замінює все інше, це вже не розмова з Господом, але піднесене, містичне

з'єднання сердець.

Усміх крізь сльози

Беатифікаційний процес, який провадиться, постановить, чи отець Піо буде приєднаний до числа святих постатей церкви. Однак святість цього монаха була своєрідна, терпіння було пронизане оптимізмом, гумор поєднувався в нього з повагою, свідомість власної волі могла швидко підпорядковуватись, наприклад, послухові настоятелям. Пригадую, з прочитаних книжок я довідався, що молодий Піо не дозволяв, щоб його фотографували. Єдина фотографія молодого стигматика, яка обійшла світ і згіршувала тих, котрі посуджували його за екстібіціонізм, була зроблена на наказ провінціала. Її виконав о. Плацідо Букс супроти волі отця Піо, котрий вимушений був уступити тому, що це був наказ настоятеля. Він показав стигми, схрестивши руки на грудях, але не міг розвеселити лиця. Смуток і засоромлення читаються на ньому. Це не міг змінити навіть святий послух.

Наступні фотографії виконав згаданий вже книготорговець Абреш. Але вимушений був зробити кілька спроб поки сфотографував. Йому ніяк це не вдавалося, фотоплівка постійно була пуста. Тільки після того, як переконав настоятеля, що багато людей прагне мати таку знімку, дістав дозвіл і тоді зміг зробити фотографії. Подібні, смішні історії траплялися з багатьма фотографами, які виїжджаючи з Сан Джованні Ротондо, раділи, що мають фотоплівки з отцем Піо. Після проявлення виявлялось, що вони пусті. Монах сам вирішував, коли й кому можна його фотографувати.

З фотографіями монаха пов'язаний інший гумористичний випадок, про який він сам розповідав із сміхом. У 1922 або 1923 році о.Піо почув під вікном своєї келії, як хтось викрикував до прочан: „Отець Піо за 20 центимів!” Вихилившись назовні, побачив молодого хлопця, який продавав його фотографії. Тоді він закричав обурено: „Ти, лобуре, як смієш продавати мене тільки за 20 центимів!” Оповідючи це, отець Піо додавав зі сміхом: „Як вже продавав, то хоч би за пристойну ціну.”

Багато людей вважали його святим. Хто ж інший міг би чинити стільки надзвичайних речей! Тому він був толерантний з усіма, знав, що кожен із прочан хоче побачити його стигми, отримати якийсь знак існування надприродної сили. Він скривав рани, але дозволяв цілувати свої руки, вважаючи, що ці почесні стосуються не його. Стигми були своєрідною „приманкою” для маси людей, серед яких багато було обтяжених гріхами. Він вважав, що після заспокоєння цікавості, деякі люди робили наступний крок до віри, а це вже була перемога ласки Божої. Бо врешті можна поставити й таке запитання: „З якою метою Господь Бог обдарував його святими знаками Христових ран? Напевно й тому Церква так турбувалась, щоб перебільшений ентузіазм вірних не затер суті духовного післанництва цього монаха.

Він боронився коли відчував, що йому віддають ідолопоклонську честь. Тоді жалівся настоятелям: „Що вони витворяють! Віддають мені честь, як погани”. Отець Піо гостро реагував на всякі прояви „культу” своєї особи, протестував, кажучи: „Здається мені, що мене трактують, як собаку, кидають на землю, роздирають і шарпають тіло на куски.”

Журналісти, біографи й усякого роду особи, що прагнули заспокоїти власну цікавість не дуже мило були прийняті. Тоді писали про його неприступність чи навіть грубуватість. Звідки ця шорсткість у особи надзвичайно вразливої і відкритої для інших.

Мабуть, отець Піо знав причини за якими прибували до нього особи, проникав у їхні серця. Сюди приїжджало немало таких, які хотіли побачити яесь чудо, позбутися клопотів, використати монаха з якоюсь власною метою. Та вони не розуміли, чим було його післанництво.

Його шорстка поведінка була також обороною проти надмірних вибухів почуттів й поборності деяких прочан. Він сам підтвердив це словами: „Коли б я не був таким, вони б мене з’їли. Гляньте, що вони зі мною роблять?” – звернувся до монахів, показуючи обрізаний пояс і роздертий габіт.

Коли о. Кармельо пригадав йому, що одна особа відійшла ображена від сповідальниці, відповів: „Обходжуся з душами так, як вони заслуговують на це перед Богом.” Про свій вибуховий характер він писав до настоятеля: „Отче! Прошу повірити мені, що мої вибухи мають причину. Чи я можу спокійно дивитись, бачучи засмученого Господа Бога? Тому я повинен стримувати караючу руку Бога та вмовляти брата свого, щоб покинув злу дорогу.”

На увагу, котру йому звернули: „Отче, змарнував ти цю душу”, – спокійно відповів: „Ні, я її тільки притягнув до серця” Зрештою, після кожного вибуху невдоволення вже за хвилину всміхався, поводився так, ніби нічого не сталося. Хтось із співбратів зауважив це: „Отче, мені здавалося, що це вже кінець світу. Але я помилився, бо цей неспокій був тільки назовні, всередині в твоїм серці завжди погода”.

Він умів реагувати з іронією й майже пустотливим усміхом, коли бачив, що хтось керується тільки цікавістю. Так він поступив із одним журналістом, який приїхав до Сан Джованні Ротондо аж із Медіолану, щоб взяти інтерв’ю. „І для чого така далека подорож? Тільки на те, щоб мене побачити? Досить було вдома взяти молитовник. Одне „Богородице Діво” мало б більше значення ніж ця довга подорож. Нехай Господь тебе благословить. Прощай”.

І це було все інтерв’ю.

Стократ гіршу історію пережила приятелька відомого італійського актора Кампаніні, яка за всяку ціну хотіла побачити отця Піо і, тільки. Вона прибула до Сан Джованні Ротондо тільки з цікавості, але тут зустріла її прикра несподіванка. З нею повелися як з будь-якою іншою жінкою, вона повинна була чекати в черзі на сповідь. Коли вона нарешті дісталась до сповідальниці то вискочила з неї після кількох секунд, як ошпарена. Монах прогнав її, бо не мав часу для тих, котрі приходять до нього з цікавості, забуваючи про свою душу. Вона виїхала цього ж дня до Рима. Але історія на цьому не закінчилась.

Однієї ночі вона підняла Кампаніні телефонним дзвінком. „Не можу спати через цього монаха,” – сказала. Мушу ще раз до нього поїхати.” Та ця зустріч мала вже інший характер.

Бувало, що отець Піо був цілком „на волі”, променів гумором, а навіть забавляв інших оповіданням анекдотів. Треба відразу сказати, що їх репертуар не був надто багатий. Це зрозуміло. Розповідь дотепів не було в його характері. Хоча розвеселити товариство, він умів досягнути висоти гумору, щоб тільки добитись свого, згідно із словами: „Сумний святий – це не святий”. Отець Піо розповідав, між іншим, такий анекдот – як під час бурхливого зібрання міської ради в Сан Марко де Ляміс громадський вїт хотів заключити договір із підприємством, яке проводило електрифікацію села. Але його проект, на жаль, був одноголосно відкинений. Один із членів ради, найрішучіший й найрозсудливіший, висловив думки всіх ось як: „Кажете, вїте, що проведення електрики згідно оцінки підприємства, вимагає дев’яносто коней. Треба взяти до уваги, що час від часу котрийсь з коней буде недомагати, отже треба розрахувати на сто коней. Наше село не може нести таких видатків. Треба будувати стайні, оплачувати конюхів, придбати овес, солону й сіно. Не можемо прийняти цієї пропозиції, бо це зруйнувало б наш бюджет.”

Подібних історій, які викликали веселість він знав багато, і коли в монастирі було сумно, забавляв співбратів і гостей дотепами, наслідував чхання деяких отців, скривав за жартами свої терпіння. Коли, наприклад, не міг ходити, бо ноги опухали, зажартував: „Мабуть, мені судилося ходити на руках.”

Він не був весельчаком, однак говорив відверто і з безмежною щирістю. Казав те, що думав, і думав те, що говорив. Наприклад, підкупляючими в своїй щирості є цитовані вже слова,

які сказав, йдучи на спільну молитву: „Власне, мені не хочеться молитись, а найгірше, що немаю ніякого виправдання. Чому ж мені не хочеться молитись? Це страшно - не хотіти розмовляти з Богом...”

Іншим разом трапилось, що один молодий монах підійшов і хотів поцілувати його в руку. Отець Піо нетерпеливим рухом сховав долоні за себе й відійшов. Почув, однак злосливе: „Чи це так поступають святі?” Повернувся до нього й сказав: „Якщо я тебе образив, вибач. Просто я зденерований.” І поки той встиг отямитись отець Піо взяв його руку й поцілував кажучи: „Хоч ти не є моїм настоятелем, але все-таки ти священник.” Реакція несподівана, як несподіваний і результат. Цей монах став великим приятелем отця Піо. Для нього було достатньо цієї дрібної науки.

В іншому подібному випадку перемогу отримала безмежна щирість капуцина. Це історія з листом, якого передав до Сан Джованні Ротондо один із духовних синів отця Піо. Коли монах взяв листа в руки, сказав до того, хто йому вручив: „Ти негіднику.” Цей думаючи, що йому причулося запитав, що це значить. Отець Піо відповів: „Слухай, що тобі скажу. У цьому листі написано, що ти негідник і грішник. Так назвав тебе твій приятель, а не я. А отже...”

Відтак відкрив лист і дав його прочитати мужчині. Цей зблід, здивувався, звідки капуцин міг знати зміст листа, не відкриваючи його. Йому не залишалось нічого іншого як клякнути й попросити про сповідь. Монах усміхнувся із зрозумінням, так немов його розвеселив цей жарт, котрий закінчився при ґратах сповідальниці.

Зрештою його гумор і усміх були спрямовані завжди до інших і впливали з потреби хвилини. Між іншим, в книжці Альберто дель Фанте є описана гумористична пригода, яка трапилась інженерові Тодіні з Риму, який працював для капуцинів у Сан Джованні Ротондо. Коли він залишав монастир, зірвалась буря з дощем. Було вже пізно.

– А я немаю навіть парасолі. – сказав сумно до отця Піо, який якраз проходив коридором.
– Чи не міг би я у Вас переночувати?

– Це неможливо, – відповів той, – Але не журіться я заведу вас до міста.

Інженер вже хотів подякувати за товариство, бо нащо мали мокнути обидва, але коли зробив кілька кроків із здивуванням помітив, що тільки легко накрапає. Коли дійшов до дому, у котрому мав ночувати, господиня зауважила:

– Та ви, пане, напевно, промокли до нитки!

– Зовсім не змок. Адже вже не падає.

Господарі переглянулись. Через вікно бачили, що злива стала ще сильнішою. Інженер зорієнтувався, що говорить не до речі. Поспішив пояснити їм.

– Отець Піо йшов зі мною і сказав, що не падає...

– А, якщо це так сказав отець Піо, то все в порядку, – відповіли господарі.

Для них все було зрозуміло. Отець Піо охороняє краще, ніж найкраща парасоля. А його самого чи „забавляли” ці непояснені факти, які щоденно десятками створював? Яке задоволення давало йому оздоровлення, чи пророкування? Не раз нітився й буркотливо відповідав, хоч із дотепом. Наприклад, одній ревній прихильниці, котра хотіла якось допомогти отцю, відповів уїдливо: „Генерал сам знає, коли і як використати жовнірів. Пильнуй своєї черги.”

Знаємо, що об’явлення, котрих він був мимовільним учасником, не заспокоювали його, а турбували, бо віддаляли від повного з’єднання з небесним Улюбленим. Він вважав, що доки триває життя, вічність непевна. Життя є протилежним безмежній Любові, життя є сформоване в творінні не є справжнім життям. З цього приводу надзвичайно серйозно він підходив до проблем, які, як здавалось, не повинні бути його непокоїти. Наприклад, під час Собору доходили до нього різні відголоси хвиль критики в Церкві. Він не погоджувався з ними, не розумів їх. З болем твердив: „Як добре, що я вже старий, що наближається смерть. Я не зміг би спокійно жити, бачучи, як критикують Церкву й розшарпують її власні діти.”

Так само він вболівав над тим, що Церкву розривають секти. Отець Піо не раз говорив про це. З цих слів пробиваються мудрість і досвід. Як слушно він підкреслював, що всі секти черпають із католицької церкви. Наша свята католицька Церква подібна до великого не ошліфованого каменю, від якого безупинно відлітають куски. Потім, не без участі Злого, хтось ті відламки вигладжує, надає їм блиску, так що блищать вони ясніше, ніж великий невідшліфований камінь. Діамант приваблює людей, осліплює й зводить, поки не присне і не обернеться в ніщо й поки цієї ілюзорної гри знову хтось не підхопить. Христос перестерігав нас перед цим.

Багато разів о.Піо повторяв: „Для мене після Ісуса найважливіший є Папа.” Він намагався бути послухним Церкві, настоятелям, хоч нерідко здавалось, що це тільки дотримання букви закону. Наприклад, до самої смерті перед тим, як вдатися на нічний відпочинок - приходив до настоятеля по благословення. Так наказував устав. Ніхто вже цього не робив, але ніхто цього пункту уставу і до сьогодні не відмінив.

Подякуй Мадонні

Набожність до Пречистої Диви Марії була однією з важливих рис особистості отця Піо. Не шукаючи ні підтримки, ні приятелів посеред людей, з усією чутливістю й сердечністю звернувся він до неба, очікуючи звідти потіхи й підтвердження своєї дороги. Багато є написано про видіння Божих осіб, які мав монах. Їх підтвердженням може бути ціла гама пестливих титулів, якими вшановував Матір Божу: „Дорога Мамусю, Прекрасна Пані, Прекрасна Діво Маріє, Найчутливіша Мати, Небесна Матусю, Потішителько,” і т.п. Ці титули творять зворушливу симфонію його почуттів до Матері Божої. Однак не були це величання, що походять із літанії слів, якими віруючі „заливають не раз небо”. На перший погляд здавалося, що той, хто їх висловлював був людиною м'якою й чутливою. Але тут йдеться про щось зовсім інше. Отець Піо, як мало хто, розумів як особа Марії стисло з'єднується з особою Христа, якому він присягав віддати себе цілого. Поручаючи кожен хвилину життя Спасителеві людства, він черпав із Марії взір власного „fiat” (нехай станеться). Мати Божа названа співвідкупителькою людства. Бог так учинив, що відкуплення не може статися без участі людини. Марія є першою із людей у поході до вічності з Богом. Як сказав Іван Павло II в Марійській святині в Ефезі, де знаходиться так званий будиночок Матері Божої: „Христос хотів вирости з цього дерева, котре мав спасти. Хотів, щоб відкуплення вийшло немовби з людства, як щось з самого нього. Христос хотів допомогти людині не як чужий їй, але як брат, стаючи подібним їй у всьому, крім гріха. Тому хотів мати матір і знайшов її в особі Марії. Основна місія Диви з Назарету полягала в тому, що вона була з'єднуючою ланкою між Спасителем і родом людським.”

Багатьох своїх листах і висловлюваннях отець Піо виявляв, яке велике зворушення огортало його завжди, коли думав про Марію. То він їй дякував за доброту, ласки й мудрість; поручав їй себе, коли приходили хвилини боротьби із злом. Місяць травень він називав благословенним часом ласк. Прагнув усім своїм життям дякувати за невичерпні добра, які одержав за її заступництвом. До характеристики його особи треба додати безустанне перебірання зерняток вервиці. Якщо не клячав під хрестом на хорах, то перебував на колінах перед образом Мадонни делле Граціє в церкві.

У книжці о. Граціана Майкі говориться між іншим про молитву на вервиці. Автор наводить розмову професора Лотті з отцем Піо, котрий звернувся з запитанням про значення цієї молитви. Тоді почув у відповідь: „Молімся так, як наші батьки це чинили, а завжди знайдем добро... Направду, у злий час ми прийшли на світ. Хто мало молиться, цей постійно наражений на небезпеку. Хто не молиться, той втрачає”. І далі звернувся вже особисто до професора:

„Старайся любити Марію і роби все, щоб її любили. Відмовляй завжди вервицю, а все буде добре. Сатана хоче знищити цю молитву, бо вона є тріумфом Того, який є Паном для усіх. Марія, як колись Ісус, навчає нас цієї молитви: „Отче наш...””

Можна без перебільшення написати, що після св. Літургії отець Піо на першому місці ставив вервицю, котру любив називати своєю зброєю. Відмовляв її постійно протягом дня по кілька десятків разів. Навіть у трапезній, коли страва парувала на тарілці, не покуштував її, поки не відмовив десятку вервиці. Ввечері не заснув, доки не відправив довгого приготування до св. Літургії, а потім після півночі, відмовляв кілька вервиць. Вдень відмовляв багато раз свою вервицю. Носив її завжди обвинутою на руці або на пальцях. Кілька інших вервиць мав під подушкою і на столику коло ліжка. Одного вечора, не міг знайти вервицю і звернувся до молодого монаха: „Хлопче, відшукай мені мою зброю!”

Серед авторів, що писали про о.Піо, нема згоди, скільки він відмовляв щоденно. Це видається неправдоподібним, щоб можна було 24 години на добу відмовляти завжди одну й ту ж саму молитву. Але він ще й більшу частину дня важко працював: сповідь, св. Літургія, довгі години контемпляції, білокації (в одному часі перебування в різних місцях), духовні розмови, написання листів (до 1924р.) і т. п.. Хтось сказав, що в цей час, коли отець Піо був зайнятий іншими справами, вервицю за нього відмовляв Ангел Хоронитель. Це, звичайно, тільки здогад, як зрештою і багато інших спроб, котрими старалися пояснити загадки його життя.

До багатьох своїх духовних синів і дочок він постійно звертався, щоб не переставали почитати Матері Божі. Тоді плоди перевищать їхні очікування.

Він говорив: „Я хотів би мати дуже сильний голос, щоб усіх грішників закликати до любові Матері Божі.” А скільки ж зворушливих хвилин він пережив за її заступництвом. Коли, наприклад, 5 серпня 1959 року привезли до Сан Джованні Ротондо подорожуючу статую Фатімської Матері Божі, хворий отець Піо не міг брати участі в привітальній молитві. Щойно наступного дня в монастирській церкві він підійшов до статуї, заложив на руки Марії вервицю й розплакався. Сказав: „О Мати моя, Ти прибула до Італії й застала мене хворого. Не відходь від мене й не залишай мене в цьому стані.”

І справді від того дня монахові повернулося здоров'я, він міг знову відправляти Служби Божі в церкві, а також почав сповідати. Його оздоровлення всі приписували Фатівській Матері Божій.

Вже незадовго перед смертю закликав: „Любіть Марію й робіть усе, що можете, щоб люди її любили. Відмовляйте на її честь вервицю. Робіть це завжди”.

Найбільш переконливі моменти почитання Марії переживали прочани в Сан Джованні Ротондо, коли отець Піо оздоровляв чи пророкував, говорячи, що це через заступництво Матері Божі. Коли йому дякували за ласки, відповідав коротко: „Дякуй Мадонні, а не мені.” А було за що дякувати. Можна навести два неправдоподібні його втручання, котрі, як сам сказав, треба завдячувати Мадонні.

12 квітня 1950 року до Сан Джованні Ротондо прийшов лист із Нью Йорку від Ф. Фламана. Автор листа писав: „У моєї дочки Ніколетти виступили об'яви бронхіту, відтак прийшло запалення легенів, менінгіт і делірій. Це дало ускладнення на мозок, відняло мову. Не допомогли найславніші лікарі. Дитина перестала кого-небудь пізнавати. Цей стан тривав шість місяців. Лікарі заявили, що якщо дитина навіть виживе то буде калікою.

Але Бог не об'явив ще Своєї волі. Хоч я і був скептиком та всеж поїхав за допомогою до Сан Джованні Ротондо. Отець Піо сказав до мене з усміхом: „Повертайся щасливо додому. Мадонна делле Граціє цим заопікується.” Я думав, що отець не уявляє собі ситуації. Я наполягав, описуючи каліцтво дочки. Він розсердився й перебив мені: „Чоловіче малої віри, повторюю, повертай додому й будьте щасливі, бо Мадонна займеться рештою.”

Вдома мене привітали з бурхливою радістю. Дочка була здорова. Лікарі сказали, що вона повернулася з тамтого світу.

Другий випадок названий об'явленням Мадонни делла Гвардія, як і попередній, від початку до кінця має перебіг, котрий неможливо пояснити і так дуже насичений чудесністю, що у нього неможливо повірити.

У серпні 1947 року в місцевості Бользанет у будинку на вулиці Мадонни делла Гвардія, дванадцятилітній дівчині через заступництво отця Піо об'явилася Мати Божа. Росетта Польо Ріва протягом року була між життям а смертю. Це почалося від болю горла, а закінчилось гострим бронхітом і важкою хворобою серця. Лікарі були безраді, батьки всю надію поклали на Бога. В наміренні оздоровлення дочки молилися щодня перед образом Мадонни. Стан дівчини не поправлявся. Хтось із близьких запропонував, щоб написати листа з проханням про допомогу до Сан Джованні Ротондо. Незабаром монах дав знати про себе. Появився дівчині, говорячи: „Добрий день Росетто! Не бійся, я отець Піо із Фоджджі. Мені написали про тебе, тому я і прибув. Якщо будеш чемна, то прийду, коли твої батьки будуть дома. Тоді поблагословлю вас усіх.”

У вечері появився повторно. Показав Росетті рани на руках. Вийняв також з кишені фотографії оздоровлених ним дітей. Він сказав: „Дивися, цей був сліпий, тепер бачить, а цей німий – тепер говорить. Скажи мамі, щоб вже не плакала. Я не прийшов, щоб заповісти твою смерть, але оздоровлення. Мадонна делла Гвардія принесе тобі здоров'я. Відвідає тебе 28 серпня близько восьмої години вечером. Приготуй гарний вітвар з її образом.”

Наступного разу появився отець Піо 28 серпня, щоб показати Росетті вікно, в котрому появиться Мадонна. Через хвилину дівчина почула прекрасний спів. Нарешті, немовби із хмар показала ясніючі постать Мадонни, котра на руках тримала Дитятко Ісус. Кількома словами Мати Божа сповістила дівчині про оздоровлення. Все було як у чудовому сні. Зрештою, це могло відбуватись неначе уві сні, тому що після відходу Мадонни знову появився монах, котрий сказав: „Приходжу до тебе, щоб розбудити. Чи Мадонна не була прекрасна? Ти вже здорова. Запам'ятай на ціле життя, що ти бачила.”

Не виясненим фактом залишається в цій історії раптове оздоровлення дівчини, що підтвердили обстеження й свідчення лікарів.

П'ята частина

Харизматик

Атмосфера чудесності, яка оточувала отця Піо, була для багатьох головною причиною приїзду до Сан Джованні Ротондо. Та чи можна цьому дивуватись? Адже більшість прочан – це люди віруючі, а отже, ті що признавали існування надприродної сфери. Тому не можна твердити, що вони були жертвами обману. Вони просто здобували підтвердження для своєї віри. Очевидно, траплялися надзвичайні випадки, вже описані в цій книжці, коли люди, що визнавали філософію, яка виключала надприродність, раптом ставали осяяні надприродністю. Напевно ці випадки становлять важливі аргументи, підтверджуючі існування Бога, але я хочу ще раз підкреслити, що явище чудес і знаків не є повністю зрозуміле й очевидне для всіх. У більшості випадків воно залежить від нашого відношення. Наприклад, той, хто хоче їх заперечити, завжди знайде якийсь пояснення таємниці в психоаналізі або патології мозку. В іншому випадку

припертий до муру скаже: наука не може ще цього пояснити, але це тільки справа часу. Значним аргументом проти чудес було твердження: люди колись вірили в чудеса, бо не знали законів природи; сьогодні це було б неможливо. Аргумент що не витримує критики. Використаю приклади, котрі наводить у своїй книжці „Бог на лаві обвинувачених” Ц. С. Левіс. Наприклад, коли святий Йосиф відкрив, що його обручниця є вагітна „хотів тайком її опустити”(Мт.19). Настільки знався він на біології. Коли б так не було, напевно, він не вважав би вагітність ознакою невірності. Коли прийняв він вияснення, сказане йому у сні ангелом, признав це за чудо якраз тому, що достатньо знав закони природи, щоб зрозуміти, що в даному випадку вони не дійсні. В іншому випадку, коли учні побачили Ісуса, який ступав по воді, перелякалися (Мт. 14,26); не боялися б, якщоб не знали законів природи й не розуміли, що це був виняток. Коротко кажучи, якраз розуміння законів природи потрібне, щоб виявити, коли вони не діють, чи інакше кажучи: свідомість існування окреслених норм необхідна, щоб ствердити, що твориться щось ненормальне.

Тут варто навести за Ц. С. Левісом пояснення відхилення від теми, тому що багато людей помилково плутають закони природи з законами мислення й думають, що їх заміна була б термінологічною суперечністю, так немовби воскресення померлого було тим самим, що твердження, що два додати два рівняється п'яти.

Як згадував я, щоб визнати щось чудом, треба знати певні норми й закони та вірити в існування дійсності, яка є понад тими законами й нормами. Щойно в цих оптимальних умовах можна тверезо розглядати, чи якийсь факт, випадок чи явище виходить поза нашу дійсність і тим самим заколюче розумовий спосіб пізнання й дослідження.

Явище чуда в релігійному значенні не є чимось суперечливим природі, бо, як говорить св. Августин: не може бути суперечне щось з природою, що діється з Божою волею. Бо ж воля Творця вирішується в природі. Чудо твориться всупереч тому, що актуально знаємо про природу. Звідси важливе узагальнене твердження св. Томи, що чудо твориться поза, понад порядком усієї сотвореної природи. Це, що чинить Бог, не порушує в нічому біг природи, не нищить її і не виникає з попередніх подій, котрі творилися в природі.

Звідси походить інше, більш основне питання: чому діються чудеса?

Наведемо тут ще раз текст св. Августина, котрий пише, що чудеса вказують, об'являють, пророкують і віщують, що Бог здійснить те, що передвістив на майбутнє про людські діла і що не стане Йому на перешкоді жодна трудність, не протиставиться жодний закон природи.

Здається, що все що діялося в Сан Джованні Ротондо мало контекст нової історії, не цієї котра є мірою поступу й розвою культури, але цієї, котра утвердившись через віру в душах веде на спасенну зустріч із Христом.

Тисячі чудесних фактів, що сталися за посередництвом отця Піо, треба розглядати в релігійному контексті, а отже, ніщо не подається діленням їх на важливі й менш важливі, менше або більше переконливі. Одне є певне: багато фактів не можна було ніяк пояснити. Ці „зовнішні” аргументи, крім християнської релігії, ніде не зустрічаються, вони є лише її феноменом. Неможливо їх видумувати чи „продувати”, бо вони не з'єднані з жодною професією чи мистецтвом. У чиненні чудес не можна бути менш чи більш досконалим. Вони виходять поза межі всякого визнання, їх обставини непередбачені. Бувають часто або майже ніколи, може їх чинити хто-небудь або ніхто відповідно до Божої волі.

Усі ці „чудесні” події найчастіше мають характер об'явлень, котрі Церква називає приватними. Взагалі ці об'явлення найчастіше пов'язані з особами пізніше признаними святими чи благословеними. Церква досліджує їх, але не приказує вірним, щоб у них вірили. Якщо їх признає, то лише тому, що не мають нічого, що противилось би вірі або католицькій моралі. Вірні мають повну свободу осуду і, якщо з таких об'явлень осягають для себе духовні користі, то про ніщо більше в них і не йшлося. Папа Венедикт XIV, обговорюючи справи приватних об'явлень, заявив, що ті з них, котрі Свята Столиця признала, як наприклад, бл. Гільдегарди

(1098-1179), св. Бригіди Шведської (1302-1375) чи св. Катерини Сієненської (1347-1380) не можуть бути включені до католицьких догм, але заслуговують на віру людей, що придержуються правил второпності, і в міру правдоподібності спосібні облагороджувати й освячувати людей.

Переносити гори

Чудесні знаки, події й ласки, одержані за посередництвом отця Піо, за його висловом, не були нічим іншим, як наслідком сильної євангельської віри, котра дослівно може „переносити гори”. У житті цього харизматичного капуцина немовби вмістилась євангельська дослівність умови: „Коли б ви мали віру, як зерно гірчиці, сказали б ви цій шовковиці: вирвися з корінням і пересадися в море, а була б вам послужна.”(Лк. 16,6).

Говорять про один випадок, котрий він пережив, будучи молодим священиком. Виходив вже із церкви, коли до каплиці Матері Божої наблизилась якась жінка, розвинула з хустини немовля, піднесла його догори, щоб показати Марії. Дитя було дуже спотворене; мала заслинена потвора. „Мати Божа, – почала говорити жінка, – благаю Тебе, щоб Ти мені його уздоровила. Це ганьба мати таке дитя, отже уздорови його.”

Отець Піо зацікавився від враження, став нерухомо й спостерігав, як молода мати довго тримає простягнуті руки з дитям й голосно з щораз більшою нетерпеливістю просить: „Я не прийшла б сюди до Тебе, коли б не знала, що можеш мені це вивести в Бога. Тому не відмовляй мені. Чи не бачиш, як це малюно мучиться!” Говорячи це, жінка показувала дитину з кожної сторони, але не маючи відповіді на свої прохання, вибухнула: „Мусиш мене вислухати. Не хочу нічого злого. Що з ним маю робити? Отже, зроби це якнайскоріше.”

Жінка просила щораз настирливіше, вкінці знеохочена кинула дитя перед престолом, кричучи: „Візьми його собі, якщо не хочеш його уздоровити. Або, або... Тепер воно твоє!” Отець Піо задеревів, чуючи відголос спадаючого на землю немовляти. Однак із здивуванням побачив, як маля повернуло до матері гладке, усміхнене личко й зашебетало: „Мама!” Жінка ж кинулась до нього, цілуючи його й плачучи з радості. Дякуючи, вибігла з церкви.

Напевно, не знайдемо опису цієї події в актах беатифікаційного процесу отця Піо, але я навів його тому, щоб пояснити те, чого не міг пояснити захопленим масам: що не він є виконавцем цим подій. Бо ж цей монах, оточений щодня тисячами просьб, зовсім не спішив до „чудотворних” дій. Він якнайкраще знав, що не сам розпоряджає цією силою. Зрештою гумористично відповів одній жінці, котра, благаючи його про чудо, сказала:

– Ви ж, отче, усе можете!

– Це значить, що вважаєш мене останнім негідником! Бо якщо все можу, а не роблю цього, що можу, то я злочинець, чи не так?

Ця відповідь, дещо безцеремонна, показує, що падре Піо почував себе тільки зряддям, ласки спливають немовби незалежно від нього, бо їх єдиним розпорядником є Бог. Кожний надзвичайний випадок оздоровлення чи вилікування мусить служити не йому, але Тому, котрий його спричинить. Тому отець Піо безнастанно закликав до порядку тих, котрі хотіли йому дякувати за одержані ласки. У книжках, що описують його життя, багато разів можна наткнутися на слова монаха, які вказують, що всякі ласки походять від Бога, а також від Мадонни делле Граціє, що підтверджують його слова, наприклад: „Це Мадонна тебе уздоровила, їй дякуй”, або: „Лиш Цей, що вгорі може вчинити чудо. Буду молитися про це.”

Наївні шанувальники монаха створювали навколо нього атмосферу надлюдини, хоч чи можна було заборонити їм розголошувати це, що здавалося, судячи по-людськи, неможливо було уявити й виконати?

Чудеса були зрештою для інших. Для нього – тільки хрест. Коли, наприклад, умирала його мати, – про це я вже писав, – він знаходився при ній день і ніч, але нічого не зробив, щоб її уздоровити чи полегшити її терпіння. Висловлюючись канцелярською мовою: не отримав ні вказівки, ні відповідної допомоги, щоб її уздоровити. Скільки ж його коштував цей досвід!

Натомість як легко й швидко помагав він багатьом батькам і дітям. Можна б вважати, що в таких випадках він отримував повне уповноваження. Його любов до дітей була загально відома.

Марія Віновська починає свою книжку „Правдиве обличчя отця Піо” від розповіді про випадкову зустріч в поїзді з батьками малого Джованніно, котрі їхали до Сан Джованні Ротондо, щоб подякувати за ласку народження хлопця. Батько хлопчика, робітник доку в Неаполі, був членом комуністичної партії, дружина Франческа, будучи вагітною мала нещасний випадок на велосипеді. Лікарі сказали, що треба пожертвувати дитиною для рятунку матері. Мати в розпачі написала листа до отця Піо. На жаль, не отримала відповіді. Напередодні операції, близька за розпачі, побачила в лікарняному залі „монаха в коричневому габіті”. Не могла зрозуміти, як він тут опинився. Її муж був запеклим анти клерикалом, не терпів священиків, не дозволяв дружині ходити до церкви. І раптом ця зустріч із монахом, котрий, усміхаючись, погрозив їй пальцем і, маючи на думці операцію перервання вагітності, сказав: „Не зробиш цієї дурниці! Дитина прийде на світ. Це буде хлопчик. Назвеш його Джованні.” І відразу зник, але в її серці залишив відвагу. Тепер могла протистояти цілій родині і лікарям. Без її згоди не могли зробити операції. Також усвідомила собі, що цей монах не міг бути ніким іншим, як тільки отцем Піо. Перевірила це за фотографією. Так, це був він. Виявилось пізніше, що вагітність і роди пройшли без ускладнень. Не мала сумніву, що це сталося за посередництвом благочестивого монаха. Її чоловік змінив своє відношення до Церкви, кажучи: „Падре Піо – це не такий священик, як інші, але я вже всім вибачаю з любові до нього. Зрештою, це чудо доказує, що Бог існує.”(ст. 9-10)

Це просто подиву гідне, що отець Піо був такий вразливий на питання потомства в сім’ї. Про це свідчить ще інший приклад, який має присмак кримінально-сенсаційний. Згадує також Віновська, що він загально цитований у біографії монаха.

Один мужчина, вплутаний в злочинний світ, віддавна шукав нагоди, щоб позбутися дружини, з котрою не міг мати дітей. На її прохання приїхав з нею до Сан Джованні Ротондо, але постановив її тут убити, створюючи видимість самогубства. Без крихти віри пішов він до захристії в монастирі, щоб, як говорив, „побачити цей образ збірної істерії.” Падре Піо був зайнятий розмовою, але побачивши, хто ввійшов, підійшов до нього, вхопив за плече й випхнув за двері, кличучи:

– Геть! Геть! Хіба не знаєш, що не маєш права сплямити кров’ю свої долоні. Геть звідси!

Наступило замішання. Мужчина втівав, а розлючений священик біг за ним. Що було далі, можна собі уявити. Смертельно перестрашений, після невиспаної ночі, цей мужчина на другий день появився на Службі Божій, а потім упав Отцю до ніг, просячи про сповідь. Отець не тільки висповідав й уділив розгрішення, але й сердечно обняв і вкінці сказав:

– Ти завжди хотів бути батьком, але дружина не могла народити тобі дитини, правда? Отож, тепер не ображай більше Бога, а народиться тобі син.

Через рік вони приїхали до Сан Джованні Ротондо втретє, просячи охрестити немовля.

Чому аж так особливим „привілеєм” тішилися діти чи подружжя, очікуючи потомства? Чи ж ця любов не має євангельського контексту? Так, як до Христа, і до нього приходило багато подружжя за порадою і благословенням. Скільки ж немовлят „переходило” через його руки! Вибрав імена для новонароджених, передбачав стать, говорив про чесь майбутнє. Не раз ситуація здавалася комічною, виглядала на жарт, але гумор також був потрібний, щоб людям показувати дороги ласки.

Одного разу, про що маємо документ у книжці дель Фанте, прийшов начальник карабінів. Питає:

– Отче, маю вагітну дружину. Яке ім'я дати дитині?
– Назвіть його Пій!
– А якщо буде дівчинка, – не до кінця врадуваний бригадир питає далі.
– Сказав я тобі, що маєш назвати Пій, – перервав дискусію отець Піо. І справді хлопчик народився.

Після двох років цей же начальник знову прибув до монастиря і, коли вдалося йому дістатися до отця Піо, сказав:

– Отче, моя дружина сподівається дитяти. Прошу про ім'я для нього
– Назви його Францеско.
– Але ж, отче, не вірю, щоб я мав щастя мати другого сина. Що буде, якщо народиться дочка?

– Чоловіче малої віри! – закликав отець Піо.

Ну, і сталося, як передвістив отець Піо.

Ця історія не була б повною, коли б не згадати, що поки цей начальник карабінерів постукав перший раз до монастиря в Сан Джованні Ротондо, він насміхався в товаристві з отця Піо, як, зрештою, багато людей і, коли станув перед монахом, цей гостро скартав його:

– Чому розповідаєш про мене неправду. Ніколи ти мене не бачив, а говориш несотворені речі. Спочатку придивися.

Остовпілий начальник не міг видобути зі себе ні слова. Перепрошував, але рівночасно був уже з'єднаний. „Святий” порвав його в свої сіті і не мав наміру випустити.

Отець Піо надавав велике значення сімейному життю, не щадив порад, допоміж, не уникав чудесних інтервенцій, щоб зберегти сім'ю. Пов'язувалось це з його переконанням, що життя в сім'ї є набагато важче, ніж у монастирі. Свідчить про це порада, яку давав одній дівчині, згаданій уже Джованні Річчоні, котрій заборонив вступити в монаший стан, мотивуючи це словами: „Бог призначив тобі Голгофту, а не Тавор. Життя монаше – це Тавор. На горі Тавор шукається Бога, знаходиться Його й живеться у злуці з ним у молитві й контемпляції. На Голгофті ж знаходиться терпіння у розп'ятті разом із Христом.”

Можна запитати, звідки він знав про багато справ, котрі були йому зовсім не відомі, про людей, з котрими ніколи досі не зустрічався?

Дещо проясняє це його лист, писаний в 1915р. до однієї з духовних дочок: „Скаржитесь, що не виконую всіх ваших поручень і чините мені з цього приводу лагідні закиди. Не залишається мені нічого іншого, як перепросити вас і виправдатися. Треба вам знати, що від деякого часу маю хвилинами втрату пам'яті, тому, хоч і стараюся, не можу виконати всіх обітниць. Але вважаю, що ГОСПОДЬ РОБИТЬ МЕНІ ВЕЛИКУ ЛАСКУ, ПРИГАДУЮЧИ МЕНІ ТІЛЬКИ ПРО ТИХ ОСІБ І ТІ СПРАВИ, ПРО КОТРИ ВІН ХОЧЕ. Це якраз Господь мій неодноразово усвідомлює мене про існування осіб, котрих ніколи в житті я не бачив і про котрих не чув, з тією метою, щоб я за них молився; у таких випадках вислуховує мене завжди. Коли, однак, Господь не хоче мене вислухати, спричиняє так, що забуваю намірення, в якому я мав молитися. Моя втрата пам'яті нерідко дотикає мене самого, розтягається на справи першої потреби, як, наприклад, їда, сон, відпочинок... Складаю однак подяку Божому Провидінню за це, що ніколи не дозволяє мені забути про обов'язки мого стану”.

Із листа видно, що отець Піо не міг докладно пояснити цих дарів, які посідав, і користання з них. Виправдовування себе втратою пам'яті є до деякої міри викручуванням. Ми знаємо, що під цим скривалося цілковите віддання себе в Божі руки. Це Він усім керував, Він опікувався дарами й надзвичайними засобами, котрі через отця Піо зливав на людей. Звідси, часто повторялися ситуації, в яких монах, може, навіть не розумів усього, бо його завданням було когось перестерегти, стримати, розгрішити, зробити зауваження... Сама суть знаходилася деінде: між діткнутою ласкою людиною, а Богом.

Яку історичну вартість мають усі ці свідчення й приписувані йому оздоровлення?

Питання закономірне, бо лікарі не завжди можуть без помилки ствердити, що даний пацієнт був уже „списаний на втрату”. Не знаємо якою силою розпоряджає людський організм, змушений „до мобілізації, щоб рятувати себе.” Цікаво, що отець Піо не вважав медицину за ворога, але за союзника. Коли, наприклад, Агнола Лясербо бачила, що лікарі безраді відносно хвороби її сина, вдалася до Сан Джованні Ротондо, як до останньої дошки рятунку. Натовп був настільки великий, що вона ніяк не могла наблизитись до монаха. Нарешті, в якомусь переході, коли здавалося їй, що священник глядить на неї крикнула з усієї сили: „Отче, поручаю Тобі мого сина Івана.” У відповідь почула: „Іван виздоровів.”

Через кілька місяців син, хворий на рак шлунка, дістав сильну кровотечу. Після операції лікар заявив, що пацієнтові залишилося ще півгодини життя. Мати звернула благальні думки до отця Піо. Він не міг обманути. І дійсно, пацієнт зовсім виздоровів. Скільки ж таких свідчень, можна приписати на користь і медицині й отця Піо. Однак особи, котрих подібна справа безпосередньо торкається, сумніву не мають, вважаючи, що сталося чудо.

Чи є причина цим особам не вірити? Чи можна чванливо відкидати їхні свідчення?

Хтось інший, наприклад, свідчить, що в 1970 році, маючи 50 років, важко захворів на праве око. Не було надії на відновлення зору. Після двох років лікування порадили йому, щоб „віддати” справу в руки отця Піо (котрий вже не жив). Молячись однієї ночі за своє виздоровлення, оповідач мав такий сон: Отець Піо відправляв св. Літургію, а хворий клячав перед престолом. Потім монах сів на сходах перед престолом і сказав йому підійти. Пальцем правої руки вчинив над хворим оком знак хреста й сказав: „Нічим не журись”.

Ранком око було зовсім здорове. До сьогодні пацієнт тішиться досконалим зором.

Брат Ангела Хоронителя

Отець Алесь Паренте, співбрат і біограф отця Піо, назвав свою книжку про нього: „Пришли мені свого Ангела Хоронителя.” Заголовок він пов'язує із відомим висловом монаха, котрий на прохання типу „що маю робити, якщо не можу приїхати до Сан Джованні Ротондо, а потребую твоїх молитов”, відповідав „Пришли мені свого Ангела Хоронителя, він мені все розкаже про тебе.”

Ангел Хоронитель – це постать майже „легендарна” в його житті, а в кожному разі цей забутий сьогодні багатьма християнами добрий дух, сторож кожної людини, був головним виконавцем багатьох непояснених подій. Як оповідає отець Алесь Паренте, в останніх місяцях життя отця Піо до його обов'язків належало товаришити отцю Піо при престолі. Траплялося, що о. Паренте не міг збудитися так рано, тоді хтось стукав до його келії, але під дверима він ніколи нікого не бачив. Через хвилину біг він до келії отця Піо, а цей, усміхаючись, готовий до виходу, пояснював йому: „Не думай, що буду безнастанно посилати до тебе мого Ангела Хоронителя. Купи собі нарешті сильніший будильник.”

Серед багатьох інших випадків, описаних у книжці отця Паренте, маємо й такий, як одного разу прибув до Сан Джованні Ротондо італієць, котрий проживав у США. Приїхав із своєю донечкою, бо мріяв, щоб із рук отця Піо вона отримала перше св. Причастя. Дитину представлено монахові, була теж монахиня як перекладачка, бо дівчинка не знала італійської мови. Однак отець Піо відіслав монахиню й замкнувся в кімнаті з малою. Коли дівчинка вийшла, питали її, якою мовою з нею розмовляв.

– Звичайно, що по-англійськи, – відповіла.

Коли монаха запитали, як міг розмовляти по-англійськи, якщо не знає цієї мови, відповідь:

– Це мій Ангел Хоронитель виручає мене в цьому.

Деякі події мають прямо анекдотичний характер, досить пригадати один епізод, – як

кілька хлопців прибуло вечором до Сан Джованні Ротондо і, розмовляючи до пізньої ночі, перечеисли ласки, про які думали просити. Вкінці звернулися до своїх Ангелів Хоронителів, щоб якнайскоріше представили їх монахові.

Коли ранком, після Служби Божої, зустріли о.Пію, цей пізнав їх і голосно закликав:

– Бешкетники! Навіть уночі не дасте мені спокою.

Суворі слова заперечувала усмішка на його лиці.

Подібних епізодів можна навести багато. Відчитування чужих думок – можна сказати – це була його спеціальність. Свідками цього були не раз інші особи, котрі знаходились поблизу, як це було з однією жінкою, котра, маючи хворого мужа, приїхала просити про допомогу. Однак виникла проблема: мусила чекати три дні на свою чергу до сповідальниці, тому, плачучи, ходила туди й сюди, повіряючи свій клопіт Матері Божій Ласкавій. Раптом удалось їй втиснутись в коридор, котрим переходив монах. Коли її побачив, грізно вигукнув:

– Жінко малої віри! Коли нарешті перестанеш вбивати мені в голову й трубити в вуха свою справу? Чи я глухий? Уже п'ять разів мені це говориш, то з правої сторони, то з лівої, то ззаду, то спереду. Але ж я зрозумів, зрозумів!

Потім, усміхаючись, закінчив:

– Повертайся швиденько додому. Все в порядку.

У цей сам час її муж зовсім виздоровів.

Ангел Хоронитель, здається, „інформував” отця Пію про все, це був цей канал і перекажчик різних поручень, знань і дарів, які посідав монах. Тому не вдалося „накрити капучина, знайти його слабкий пункт, хоч не один старався це зробити. Посеред осіб, котрі хотіли „проверити” його надзвичайні дари, були також і священники. Один із них, діткнутий ревністю свого парафіянина, котрий „життя віддав би” за отця Пію, хочаби випробувати капучина, вислав до нього листа, в котрому ставив різні клопітливі питання. Однак поки цей парафіянин успів доручити листа монахові, той йому сказав:

– Вийми з кишені листа, котрого ти привіз мені від свого пароха й напиши на звороті відповідь.

Після повернення парафіянина парох мало не зомлів, побачивши на нерозпечатаному конверті написану відповідь на свої питання.

Іншим разом, коли принесли сто листів, щоб їх поблагословив, витягнув з-поміж них один конверт і сказав: „За винятком цього одного.” Як виявилось пізніше, всередині замість просьб знаходився купон для виграшу тото-лото (лотерея).

Ангел Хоронитель „стояв” не тільки на сторожі отця Пію, захищав його „інтересів”, але передовсім заступався та давав інформації в справах тих, котрі очікували допомоги. Наприклад, коли до Сан Джованні Ротондо прибуло кілька французьких священників з ігуменом Беноітом, генеральним секретарем Католицького Інституту в Ліллі, їхньою найбільш скритою мрією було побачити якусь надзвичайну подію, вчинену за посередництвом отця Пію. Однак нічого такого не трапилося протягом тих днів, тому вони від'їжджали дещо розчаровані. Перед від'їздом попросили капучина, щоб підписав їм кілька образків на пам'ятку. Цей радо виконав їх прохання. Від ігумена Беноіта отець Пію узяв на хвилину требник і на одній чистій сторінці написав кілька слів. Ігумен, прочитавши їх, зніяковів. Запис уміщав розв'язання моральної проблеми, котра мучила його від кількох літ. Сповнилося бажання ігумена і його приятелів священників. Вони одержали знак, про який не мали відваги просити.

Отець Пію не любив робити знаків на показ, хоч не раз могло здаватися, що очікування людей на надзвичайні явища забавляє його. Сповняв їх з огляду на більшу духовну користь, яку вони приносили. А також, щоб заспокоїти свого Ангела Хоронителя, котрий стукав до нього в справах інших.

А відносно Ангела Хоронителя: то чи не йому треба приписати приємний запах, котрий появлявся там, де в невидимий спосіб перебував отець Пію? Цей запах виглядає як жарт

надприродних сил. Можна б запитати, навіщо дражнити людей, котрі, як говориться, користуються лише розумом? Але таких прикладів у релігійній літературі знаходимо багато. Наприклад, подібне явище відоме між іншими у Марійській святині в Ланс біля Гренобля, де спочивають дочасні останки слуги Божої Венедикти Ренкурель. Уже за життя цей приємний запах „тривожив” великих грішників, а після її смерті, близько триста літ тому, чудо запаху постійно повторюється. Монахині ніколи не ставлять квітів на престолах базилики, щоб не створювати можливості помилки. Таємничий запах то появляється, то знову зникає. Тіло бл. Мартина де Порреса виділяло за життя приємний запах. Коли багато літ після його смерті відкрили домовину, усіх овіяв милий запах, а лікарі ствердили, що в тілі знаходиться свіжо застигла кров. Подібний запах виділяли тіла св. Йосифа з Купертину, св. Домініка, св. Івана від Хреста, св. Катерини з Генуї, св. Ріти...

Закиди скептиків мають своє значення, бо походять від людей, котрі не даються, як підкреслюється, піддатися штучкам духовенства. Однак, що ж робити з цими неоспоримими доказами таємничих фактів?

Виділення приємного запаху було зв'язане з присутністю отця Піо як фізично видимою, так і не видимою. Що виражало? Пересторогу, скріплення духа, доказ посередництва? Віддаль не мала значення. Запах був пов'язаний з білокацією. Предивний запах поєднувався з уділюванням комусь помочі, приносив надію, спокій, погоду духа...

Скільки ж разів під час розмови про нього люди отримували знак його присутності. Було це зовсім несподіване, радісне пережиття зустрічі з тим, про кого так багато говорилось.

Бельгійський монах брат Арні залишив з цього приводу свідчення, котре становить „зразковий” приклад, як поступав отець Піо з особами, котрі зверталися до нього за допомогою чи порадою. Арні, відразу після війни був парохом у туберкульозному санаторії. У вільний від праці час учився італійської мови й есперанто. Завдяки кореспонденції з іншими есперантистами пізнав Отелло Рісалітті, котрого на вернув отець Піо. Тут йому придалася італійська мова й есперанто, бо Арні, як першу посилку, одержав книжку „Per la Storia” про отця Піо. Чарівна особистість монаха зробила великий вплив на Арні, котрий багато літ боровся з сумнівами що до свого священничого покликання. Одного разу під час вечірні відчув він сильний запах квітів. Його співбрат звернув йому увагу, щоб так сильно не парфумився. Арні був щасливий. Це був знак, на котрий чекав. Виходячи із церкви, побачив францісканина з бородою, котрий походжав по тротуару. Покликав його двократно: „Отче Піо!” Був переконаний, що це він. Не помилився. Монах підійшов до нього усміхаючись, дозволив поцілувати свою руку. Перейшли до монастиря. Розмова тривала коло 20 хвилин. Розвіялися всі сумніви Арні. Отець Піо поблагословив його, обіцяючи молитися за нього і зник. Арні встиг ще подумати, що хотів би мати якусь річ, поблагословлену капуцином. Через кілька днів прийшла посилка від одного приятеля, а в ній знаходився хрест і очікуване благословення. Після кількох років Арні поїхав до Сан Джованні Ротондо. Яке ж було здивування, коли отець Піо пізнав його, а також подарував йому образок із написом: „Марія нехай буде тобі прибіжищем у сумних хвилинах життя.” Якраз такий образок мріяв Арні одержати.

Марія Віновська наводить приклад, котрого немає в книжці дель Фанте, йдеться про молоде подружжя поляків, що проживали в Англії. Вагаючись, чи повертати на Батьківщину, чи залишитись на еміграції (п'ятдесяті роки), не могли дійти згоди. Здавалося, що з цієї причини може дійти до розбиття подружжя, але хтось підказав їм, щоб написати до отця Піо. Зробили це, хапаючись, як за рятункову дошку. Відповідь не надійшла, тому постановили поїхати до Сан Джованні Ротондо, щоб особисто запитати про раду.

У дорозі, вже в скромному готелику в Берні, трапилось їм щосьтаке, що зрозуміли щойно в Сан Джованні Ротондо. Перемерзли до кості, знеохочені подорожжю, були б, може, повернули з дороги, коли б не почули раптом, що вони оточені надзвичайним, сильним, упоюючим запахом, котрий ні звідти, ні звідси додав їм сили до дальшої дороги.

Очевидно, перешукали чемодани й кімнату, але не знайшли жодного флакона парфум, котрий міг би виділяти такий аромат. Коли прибули до Сан Джованні Ротондо, досить швидко дістались до отця Піо, котрий побачивши їх, привітав із відкритими раменами. Молодий поляк пробував ламаною італійською мовою сказати, що вислав листа, але не отримав відповіді, тому приїхали тут.

– Як це, не було відповіді? – усміхнувся монах. – А цього вечора в швейцарському готелику, чи нічого ви не чули?

Щойно тепер зрозуміли. Після короткої розмови, вияснилися всі труднощі. Вдячні за поміч, від'їхали зміцнені на душі.

Цей дивний дар використовував отець Піо лише з метою апостольства, щоб допомагати іншим, ніколи ж не на те, щоб розсівати приємний запах. Однак признаймо, що дар цей рідкісний, настільки буває рідко, що аж побуджує недовірливу усмішку. Чи часом це не придумано, щоб збагатити цю золоту легенду про капуцина?

„Подорожі” по світі

Явище білокації (одночасна поява в двох різних місцях) відоме в житті святих. Наприклад, св. Антоній міг бути рівночасно присутній у Падуї і Ліссабоні, а св. Альфонс Лігорі бачили на похороні папи Климента XIV, хоч відомо, що не залишав він тоді своєї парафії. Учень і біограф святого пише про це: „Ранком, 20 вересня 1774 року, після відправлення Служби Божої св. Альфонс Лігорі пішов до своєї кімнати, сів у фотель, і протягом 24 годин мов не притомний, не ворухнувся й не говорив. Коли наступного ранку служба вирвала його з цього „летаргу”, не знав, де знаходиться. Порушував устами, несвідомо говорячи: „Що діється?” Тільки через хвилину розповів, що був при Папі в годині його смерті, посвідчили про це свідки.

Благословенного Мартина де Порреса бачили в п'ятьох різних місцях, віддалених від себе тисячі кілометрів. Коли його запитали, чи це можливе, відповів: „Якщо Христос розмножив хліби й риби, чи ж не міг і мене також!”

Деякі святі мали дар „невидимості”. Наприклад, св. Лукіян був невидимий для інших, коли ходив вулицями міста. Св. Франциск з Паолі зник на очах кільканадцяти королівських конвоїрів, котрі мали наказ ув'язнити його.

Скільки ж явищ котрі неможливо пояснити поєднуються з особами святих. Крім білокації можна, наприклад, згадати про левітацію (уношення над землею). У літературі подається, що Марія з Агреди, іспанська містичка, після прийняття св. Причастя уносилася кільканадцять сантиметрів над землею. Натомість св. Домінік одного дня під час екстази зістав унесений метр понад землею. Подібні явища траплялися в житті св. Франциска Ксаверія, св. Альберта чи блаженного Конрада. Традиція подає, що св. Людвік, будучи кілька днів у екстазі уносився над землею.

Вертаючи до теми білокації, слід підкреслити, що це явище наука не пояснює. Якщо чудеса чи пророцтва можна пробувати якимось „науково” доказати, про білокацію неможливе жодне суттєве вияснення. Бо не можливо бути рівночасно в двох місцях, ще й до того віддалених від себе тисячі кілометрів. А однак, як згадував я, у житті це явище траплялося. У випадку отця Піо ми не в силі перечислити випадки, у котрих бачили його рівночасно в двох місцях. Наприклад, під час беатифікації св. Тереси з Лізіє, котрою отця Піо поєднувала велика духовна спорідненість, бачили його присутнього у ватиканській базиліці в Римі, хоч тим часом він перебував у тісній ізоляції в Сан Джованні Ротондо. Було це тоді роки суворих обмежень, яким був підданий.

Подібно, сподіваючи когось чи розмовляючи, раптом переривав розказуючого: „тихо”, і

ставав немовби неприсутній. Щось шептав, наслухував, махав руками, то знову здавався немов мертвий. Нарешті глибоко зітхав і повертався до дійсності. Виявлялося потім, що його хвилева „неприсутність” була пов’язана з якоюсь „місією” деінде.

Артур Бугаціні з Анкони свідчив, що стоячи біля ліжка смертельно хворого сина й кличучи на поміч отця Піо, зістав раптом кимось штовхнений у плече й почув шепіт: „Я тут, я тут, я тут”. Одночасно овіяла його хвиля сильного жару. Нікого не побачив, але хлопець став здоровий.

Подібних доказів є безліч. Багато з них торкалося навіть єпископів, отже важко сказати стільки людей підозрівали в галюцинації. І так, наприклад, архієпископ Флоренції де Ірудіко, маючи хвору сестру бачив, як виходив від неї незнайомий монах. Як виявилось, був ним отець Піо, котрий прибув уздоровити хвору. Перемовила з ним кілька слів. Капуцин пояснив їй, що молитви стали вислухані, а він є знаряддям у руках Божих, щоб прийти з поміччю.

Одній із мешканок Генуї Е. Девото грозила ампутація ноги. Вкінці поклали надію на Боже милосердя. Її дочка, просячи Бога про змилювання, взивала на поміч отця Піо. Він прибув, не відкладаючи. Коли хвора побачила його в дверях, навіть не злякалась, ані не запитала, чи це на правду він. Настільки була перейнята хворобою матері, а також здавалось їй чимось очевидним, що отець Піо її вислухав. Кинулась перед ним на коліна, просячи про рятунок. Поглянув на неї і сказав: „Почекайте дев’ять днів.” Не встигла запитати, чому мають чекати, бо вже монаха не було. Відкладено, отже, операцію на цих кілька днів, хоч стан матері погіршився і грозила їй смерть.

Коли десятого дня лікарі обстежили хвору, підтвердили, що нога зовсім здорова, гангрена зовсім відступила, рани загоїлись. Чи не через це він потребував дев’ять днів молитви й посту?

Емма Менегелльо, 14-літня дівчина, котра терпіла від епілепсії, молячись гаряче про оздоровлення, раптом побачила отця Піо біля себе. Усміхнувся, поклав руку на постелі ліжка, доброзичливо поглянув на неї і відійшов. На доказ присутності на полотні залишилось кілька краплин крові. У цій же хвилині дівчина була цілком оздоровлена. Приступи епілепсії не повторювались уже ніколи.

Інший приклад торкається одного каменяра, котрий найнявся до праці в монастирі, в Сан Джованні Ротондо, щоб ліквідувати в городі старі скали. Джованні Савіно, так він називався, щодня перед працею вступав до захристії, щоб попросити благословення в отця Піо.

Три дні перед випадком, про котрий нижче, отець Піо сказав до Джованні: „Відваги, не журися”. Наступного дня повторив це саме. Джованні думав, що би це мало означати. Відповідь отримав наступного дня. Сильний вибух динаміту зранив йому лице. Отець Рафаїл перший оглянув його. Праве око виплило зовсім. У лікарні в Фоджджі небагато могли допомогти. Мужчині загрожувала сліпота, бо й у лівому оці знаходилися осколки від скали.

Однієї ночі, коли він лежав у розпачі в лікарні, раптово появився отець Піо, приложив руку до його правої скроні й відійшов. Кілька днів пізніше пацієнт залишав лікарню, маючи здорове праве око. Хоч лікарі ствердили, що очна впадина була пуста. Як тільки зміг, Джованні попрямував до монастиря. Була якраз Великодні Субота, отже він прагнув побажати своєму добродієві „Веселих свят”. Цей усміхнувся, й доторкнувся до лівої скроні. Сказав: „Жарти на бік. Дякуймо Богові, що тебе не вбили”.

Відтоді Джованні бачить досконало на обидва ока, а з лиця зникли шрами.

Білокація деколи виглядала трагікомічно, одначе нема причин, щоб не вірити свідченням. Оце, наприклад, італійський офіцер, вискакуючи з палаючого літака, не міг відкрити парашута. Замість загинути, був підхоплений якимось монахом, котрий його обережно поставив на землю й зник. Командир, почувши цю історію, подумав, що молодий офіцер зійшов з розуму, тому послав його у відпустку до родини. Коли ж він розповідав матері цю історію, вона виїняла фотографію отця Піо й запитала, чи це не цей монах. „Але ж це він, це він!” – вигукнув син.

Справа вияснилася. Мати щодня поручала сина опіці падре Піо.

Коли обоє поїхали до Сан Джованні Ротондо, щоб подякувати рятівникові, цей жартома додав: „А іншим разом, пам'ятаєш, над монастирем, коли мотор зіпсувався, то думаєш, що хто тебе вирятував?”

Переміщення отця Піо мало на меті виключно користь духовну, завжди йшлося про врятування когось від упадку в зло, від втрати сенсу життя, про поміч комусь, хто шляхетно, хоч помилково прямував до правди. У цьому останньому випадку відомий є приклад письменника й композитора Г. Феліче Хеччачі з Генуї, котрий коло сорока літ перебував на Сході, ведучи порівняльні релігійні дослідження. Повернувшись до Італії, наткнувся на книжки й статті про отця Піо. Забавив із ним познайомитись. Після розмови, повний ентузіазму, зворушений до глибини, написав про себе: „Пройнятий релігіями Сходу, я дійшов до висновку, що християнство походить від брамінізму й буддизму. Однак я шукав ще доказів. Коли мені потрапили в руки тексти про отця Піо, я довго роздумував над ними, декотрі глибоко мене зворушили. Однієї ночі немов у півсні з'явився отець Піо і сказав: „Прошу приїхати і відвідати мене.” Я не звертав на це уваги, вважаючи що це був сон. Через деякий час подібна історія повторилася, і слова отця Піо: „Чекав я Вас, а Ви не приїхали.”

Не звертав би я й далі на це уваги, коли б не ще одна історія, цим разом уже не у ві сні, а на яву: зовсім реально ввійшов до мене в кімнату монах, подібний до отця Піо, і сказав: „Якщо не можете до мене приїхати, прошу до мене написати.”

Враження не до описання. „Гусячу шкіру” відчуваю на саму згадку про цей візит. Написав я до отця Піо, просячи про правильний вибір і спокій душі. Два дні пізніше внутрішній голос склонив мене, щоб я пішов до церкви й упорядкував справи душі.

Тридцять літ я не був у церкві, боровся із собою внутрішньо, коли знову почув у собі виразні слова: „Віри не розтрясується, або приймається її з відкритими очима, признаючи власну неміч перед зрозумінням її таємниці, або відкидається її. Середина нема. Треба вибирати.”

Цього дня я зробив вибір. А властиво допоміг мані вибрати отець Піо. Завдяки йому, вернувся я до віри батьків, пізнав великодушність християнського милосердя, не властивого азійським релігіям, котрих характеризує фаталізм, байдужість до людських терпінь, егоїзм...”

Подібний випадок стався з одним учителем із Сіцилії, котрий учителював у школі під Болоньєю. Почувши про отця Піо, він внутрішньо бунтувався, тому що був раціоналістом і скептиком. Усі відомості, котрі доходили із Сан Джованні Ротондо, він вважав за витвір фантазії й нелогічного фідеїзму. Однак його знеохочення не було спрямоване проти особи монаха. Тому, коли потрапила йому до рук книжка Альберто дель Фанте „Від сумнівів до віри”, читав її з захопленням цілий вечір, аж заснув над нею. Удосвіта збудив його чийсь дотик. Напроти стояв монах із бородою, подібний до знімки з обкладинки книжки, яку читав. Протер очі і, не втрачаючи самовпевненості, запитав:

– Чи випадково не отець Піо?

– Так, – відповів монах. – По суті це я. Але прошу не дивуватися. Моя місія полягає в тому, щоб потішати зажурених, а особливо терплячих духовно. Бачу, що щиро шукаєш щастя й правди, одним словом – Бога. Щодо щастя, треба трохи почекати, бо земля є „долиною плачу”, й мусимо нести свій хрест. Властиво, щастя не є з цього світу. Однак, кожний, якщо хоче, може знайти Бога. Ти зійшов з дороги. Наука, метою якої не є віднайдення „Того, котрий є”, на ніщо не придатна. Така наука є марнотою, нічим у порівнянні з таємницями Божества. Увійди на іншу дорогу. Очисти серце з усяких людських пристрастей. Будь більше простий, а отримаєш, ручаюся, спокій у цьому житті й щастя у вічності. Це стільки. Мушу вже йти, бо інші нещасливі чекають. Ще поблагословлю твій дім, у котрому багато доброї волі й чесноти. Слава Ісусу Христу!”

Коли тільки видіння закінчилось, учитель вискочив з ліжка, записав докладно кожне

слово монаха, а навіть мав враження, немовби хтось керував його рукою під час записування. Коли пізніше показав записане дель Фанте, цей підтвердив, що міг бути тільки отець Піо, бо подібних випадків описав у своїй книжці багато.

Безчислені факти білокації мусять кожного дивувати. Треба однак пам'ятати, що сотні таких випадків були немовби скриті, відомі лише заінтересованим особам. Траплялися також білокації, можна сказати, спектакулярні, більш переконуючі, свідками яких було багато осіб. Наведемо кілька з цих фактів, щоб промовили самі за себе.

Загально відомий факт білокації, свідком якої був єпископ із Уругваю Фердинанд Даміані. У 1937 році прибув він до Сан Джованні Ротондо. Схорований, близький смерті, прагнув померти поблизу отця Піо, котрого почитав, як святого. Як приїхав, дістав приступ серця. Покликали до нього отця Піо, котрий сповідав у церкві. Не прийшов відразу, хоч сказали йому що стан єпископа важкий. Пізніше сказав:

– Я знав, що єпископ не помре, але вернеться до Уругваю, щоб далі душпастирювати. А що далі, буде видно. Напевно не помре без мене.

І справді, єпископ Даміані вернув до здоров'я, і, так як передбачив отець Піо, працював ще 4 роки в Уругваю. Уночі, з 11 на 12 вересня 1941 року дістав наступний приступ серця. Цим разом цей приступ був смертельним. І тут починається дивна історія, автором якої був отець Піо. А саме, другий єпископ, Антоній Барб'єрі, капуцин, котрий проживав поруч, почув із-за дверей голос: „Іди швиденько до єпископа Доміані, бо вмирає.” Барб'єрі поспішив до кімнати хворого. У напівтемряві помітив силует якогось незнайомого монаха. На столику лежала якась картка: „Падре Піо – Сан Джованні Ротондо – Припиняються удари серця. Даміані.”

Барб'єрі оглянувся. Провірив двері й вікна. Ніхто не міг ввійти, ані вийти. Все було зачинене. Однак хтось був при смерті Даміані, уділив йому останнього оливопомазання, написав цю картку... Відповідь тільки одна. Падре Піо виконав бажання приятеля, котрий хотів померти в його присутності.

Деколи монах користав з дару білокації, щоб стати невидимим, уникнути непрошених гостей чи бажаної сенсації товпи. Наприклад, щодня чатували на нього при вході до церкви (тоді, коли між монастирем і церквою не було ще переходу через захристію). Отже, отець Піо не міг іншою дорогою дістатися до церкви, як тільки переходячи повз людей. Бувало, що велика група годинами чекала, щоб його побачити. І раптом виявилось, що він уже давно сповідає. Як туди потрапив? Залишалось це його таємницею. В такий спосіб боронився від настирливого натовпу, або втікав перед тим, хто ще не „дозрів” до навернення, як це було з групою туристів, котрі проїжджали поблизу Сан Джованні Ротондо і вирішили посміятись з монаха.

Підїхали елегантною машиною під церкву, голосно заявляючи, що хочуть навернутися. Жінки пирскали сміхом, а мужчини відверто насміхалися з падре Піо. Почали шукати отця Піо, котрий весь час сидів у сповідальниці й не міг нікуди віддалитися. Перешукали монастир і церкву. Без результату. У артистів обличчя спісніли. Відїхали, як не пишні. Коли машина зникла за рогом, присутні дивляться, а отець Піо спокійно проходить перед церквою і, усміхаючись каже: „Знаю, знаю, що ви мене шукали. Я пройшов кілька разів перед вами, але ви мене не бачили.” Потім спокійно повернувся до сповідальниці. Не тішило його це, щоб стати „око в око” з не пригтовленими до справжнього навернення артистами. Та, крім цього, керував ним завжди Хтось Інший. Цим разом казав йому поступити так, а не інакше.

Доктор Сангвінетті, приятель і лікар отця Піо, запитав одного разу монаха про його дар білокації, чи справді може так статись, щоб хтось був „тут” і „там”.

– Звичайно, – відповів отець Піо. – Це можливе завдяки деякій „протилежності” особи.

Свідки подають, що отець Піо під час білокації здавався зовсім неприсутній. Не діяли на нього ніякі зовнішні подразники, як світло чи шум. Подібно, коли був у захопленні, ніби переставав існувати матеріально. А потім ніби пробуджувався із непритомності, здавалося, що не бачить, що навколо нього діється.

Шоста частина.

Лікар душ і тіл

Священича праця отця Пію має багато вимірів. Частково ми вже говорили про них в цій книжці. Та окреме місце слід приділити питанням: духовного керівництва монаха, створених ним молитовним групам та заснованій в Сан Джованно Ротондо лікарні з гарною назвою: Дім Допомоги в Терпінні (Cosa Sollevo della Sofferenza).

До Сан Джованні Ротондо щоденно надходили сотні листів і телеграм. Очевидно, що отець Пію не міг їх усіх прочитати, а коли ж на них відповісти... Ти, що писали листи, добре знали про це, та все-таки висилали свої прохання чи подяки, вірили, що „всемогутній” монах випросить і для них потрібні ласки. У монастирі, це велике читання й упорядкування кореспонденції, виконували призначені для цього монахи. Очевидно, багато з тих листів, їх головні проблеми чи думки переказували отцю Пію. Він у своїй досконалій пам'яті зберігав, що найважливіше і, коли хтось пізніше особисто згадував про якусь ласку, отець Пію досконало знав, про що йшлося. Ефективність його молитви спричиняла „чудеса”, серед цих прохань він досконало орієнтувався тому, що оплачував їх терпінням і кров'ю.

Тисячі з цих листів зовсім не торкалися справ життя чи смерті. Багато з них писали з потреби серця ті, котрі сповідалися в отця Пію й котрі жили під його очаруванням. В листах, випускники шкіл запитували, яку професію мають вибрати, вагітних жінок цікавило все про народження й стан своїх дітей - всі поручали йому справи котрі стосувалися чи то монастирів, чи парафій, чи сімей і т. п.

З плином часу кореспонденція росла, хоч до адресанта поверталась лиш коротка відповідь: „Отець Пію пам'ятає й молиться”. Стереотипна формула, нерідко відбита спеціальним штампом, нікого не відкидала й не дивувала. Найважливішим був духовний зв'язок, а його багато людей міцно відчували.

В своїй книжці про отця Пію Катерина Тангарі наводить приклад такого „сухого” відношення. Вона пише, що в 1949 році місіонер о. Еркельо де Мархі, котрого вона особисто знала, з Місійного інституту у Вероні виїхав до Аруї в Уганду, де захворів на пропасницю. Що з того, що хотів усе посвятити місіям, коли з дня на день опускали його сили. Авторка, бажаючи допомогти йому, написала до отця Пію. Коротко представила суть справ, просила, щоб відправив Службу Божу за здоров'я місіонера, про молитву й благословення для хворого. Через тиждень отримала відповідь такого змісту, написану настоятелем монастиря: „Жертву на св. Літургію ми отримали. Отець Пію дякує, молиться у вашому наміренні й благословить.”

Це все. Лаконічна відповідь повинна кожного розчарувати. Хто ж у подібній ситуації не очікував би хоч кілька слів від самого отця Пію, якоїсь поради чи потіхи в справі о. Еркельо. А тут нічого. Реакція мало оптимістична: чи це ж можливо, щоб отець Пію міг допомогти комусь, хто лежить хворий в Уганді?

Авторка переслала відповідь із Сан Джованні Ротондо до о. Еркельо. Пояснила, що сама більш нічим, окрім молитви не може допомогти. Порадила написати безпосередньо лист до отця Пію. Місіонер послухав її. Наступного дня написав докладний лист й вислав до Італії. Не одержав жодної відповіді. Навіть звичайного повідомлення з монастиря. Але цікава річ: у день відправлення цього листа гарячка припинилась. Отець зміг розвинути широку душпастирську

діяльність. Слід відзначити, що в день, коли о. Еркольо вислав свій лист, 10 серпня 1950 року, отець Піо обходив 40-ліття свого священства.

Коли при нагоді монаха запитали про місіонера з Уганди, він відповів, що орієнтується в його справі й просить, щоб цей жертвував йому свою п'ятницю, а він взамін дасть йому свій тиждень. Пізніше о. Еркольо згадував у листах, що відтоді п'ятниця стала днем ще більшої душпастирської праці, в котрій єднався з терпіннями отця Піо. Обидва солідарно несли хрест п'ятниці. Місіонерові цього дня немовби хтось постійно про це нагадував.

Духовний провідник

Від перших днів свого священства отець Піо збирав навколо себе людей, котрі хотіли глибше пережити свою віру. Це відбувалося просто і натурально. Він, котрий сам відзначався глибокою духовністю, прагнув передати її іншим. Напевно, багато з цих людей перейшло через сповідальницю отця Піо й навернулося, а слід знати, що хто „потрапив у сіті монаха”, цього так легко він вже не відпускав. Може, боявся, щоб не змарнувався овоч його молитов і терпінь, а може, просто в цьому було щось людське, прагнення, щоб іти вперед, коли вже вийшов на стежку правди.

Падре Піо притягав багатьох, але нікого силою не затримував. Серед тих, котрі його оточували були й такі, котрі наситивши свою цікавість, від'їжджали до своїх домів. Отже, „магніт” отця Піо не раз „пускав” тих, котрі цього хотіли. Очевидно, що найдорожчими для нього були ті, котрі прагнули йти далі разом з ним. Їм він присвячував багато часу, знав імена, молився за них, дозволяв цілувати руки...

Це була його нова родина, найближча йому. В листах до багатьох з них, (коли ще йому було можна переписуватися), ставив великі вимоги, бо не людина мала зростати, але Бог. Звідси стільки слів про послух, покору, відданість, молитву й францісканську простоту. Навіть не можна було їм забагато радіти з цього духовного керівництва, бо отець Піо вважав себе тільки знаряддям Божої справи.

Однією з перших осіб, глибоко пов'язаних з капуцином, була Рафаеліна Керасе. Збереглося кільканадцять листів отця Піо до цієї молодій дівчини, котра, як Клара для Франциска, була для нього „ніжною рослиною”, котру культивував для Бога. На жаль, Рафаеліна скоро померла – в 1916 році. Ідея все таки залишилась. Швидко оточення монаха заповнилося духовними доньками й синами. По суті, кожна з осіб, котра співпрацювала з отцем Піо у якомусь ділі, відразу, чи через деякий час зачислялась до його духовної спільноти. Найбільш відомим прикладом є Марія Пиле з Нью Йорку, пресвітеріанка, високо освічена, любила багато подорожувати. Вона вела світське життя, але, як висловилося, бракувало їй мети в житті, відчувала навколо себе пустоту. Тому шукала свого місця. Знайшла його вже, яко 35-літня жінка, в Сан Джованні Ротондо. Поворотним пунктом у її житті стала участь у св. Літургії, котру відправляв отець Піо. Вона прийняла хрещення й стала католичкою. Коли перший раз могла порозмовляти з капуцином, він поклав руку на її голову і сказав: „Моя дочко, не подорожуй вже більше, залишайся тут!” Це були 20-ті роки. Монастир знаходився ще на відлюддю, приблизно два кілометри поза містечком. Дім Марії Пиле, побудований її матір'ю, став по суті, першим будинком на трасі між монастирем і центром. З часом у цьому будинку знайшов місце осередок терціарства. В ньому постійно перебувало багато людей з різних країн світу. Бо Марія Пиле була людиною загально відомою, студіювала колись музику, а в Сан Джованні Ротондо керувала церковним хором. Та найбільшою її заслугою стало фінансування будови церкви й монастиря капуцинів у П'єстрельціні, рідній місцевості монаха. Так сповнилося віщування отця Піо, що в його краю постане монастир. Він показав навіть де має бути його

місце. Бо багато років тому переходячи через те місце, чув спів хору монахів і запах кадила. Марія Пиле потурбувалась також, щоб у його родинному домі була створена кімната пам'яті. Крім цього, у її гостинному домі під кінець свого життя замешкали батьки отця Піо.

Марія Пиле дожила до глибокої старості. Померла за кілька місяців перед своїм духовним отцем, котрому присвятила все своє життя. Була йому віддана, як ніхто інший.

Отець Піо приймав за своїх духовних синів і дочок тих, котрі цього хотіли. Можна було стати його сином чи дочкою, не контактуючи з ним особисто. Бувало, що хтось хто вже був записаний, приїжджаючи повторно до Сан Джованні Ротондо хотів відновити свій запис, то чув від отця Піо: „Навіщо? Я ж тебе вже прийняв два роки тому”.

В який спосіб, цей самітній капуцин міг згуртувати навколо себе таку армію людей? Більшість із них не мала контакту з ним, крім сповіді, звичайно, про котру теж не було легко, особливо жінкам. Де знаходилась таємниця його внутрішньої сили й досягнень?

Відповідь одна: відправлення Найсвятішої Жертви. Це була єдина зустріч із отцем Піо доступна для всіх. Як на це вказують свідчення, крім сповіді, св. Літургія була безустанним джерелом дарів, невичерпним струменем ласк. Таємничим способом, якраз під час св. Літургії отець Піо найглибше „входив” в особисте життя її учасників, про що я вже багато разів писав на сторінках цієї книжки.

Духовна опіка монаха відбувалась також із допомогою писаного слова. До 1924 року, а отже до часу, коли капуцинові можна було кореспондувати, здається неймовірним, але він залишив кільканадцять томів листів. Це завдяки їм маємо можливість знати про його найбільш особистісні переживання й досвідчення віри. З них ми вичитуємо теологію внутрішнього життя. Коли б їх піддати проникливому аналізу й оцінці, повстала б цікава книжка на тему християнської святості. Його знання не ґрунтувалися на самій людській мудрості, не сформувалося як синтез прочитаних чужих думок, але випливало з діяльності Бога, тому його вказівки й поради були такі безпомилкові, мали характер прямо пророчий. І рівночасно ця кореспонденція відзначалась великою доброзичливістю. В одному з листів він ділився своїми думками, пишучи:

– „Що це є любов Бога? Поки відповім на це запитання, хотів би відрізнити любов у її суті й любов екзальтовану. Любов у своїй суті – це віддання нашої волі Богу як найвищому добру. Якщо поєднуються з цим впливом почуття, коли появляється ціла гама захоплень, маємо до діла з чуттєвістю духовною або змисловою. Я не дав би багато за того, котрий прив'язався б до тих відчуттів, занедбуючи істотні елементи побожності. Щоб запобігти подібним збоченням Господь Наш, коли тільки признає нашу душу досить мужньою, Йому відданою, спішить відібрати їй попередні насолоди. Доходить навіть до того, що відбирає дар молитви чи медитації й погрузає душі в темряву й остиглість. Може, когось це лякає: мабуть, думає, що поповнив великий гріх і звідси ця неласка. Перебирає свою совість, пересіває найдрібніші вчинки, але не знаходить нічого, що могло б пояснити таку недолю. Нарешті доходить до переконання, що Бог його опустив. Яка ж помилка! Це що називається опущенням, по суті є винятковою ласкою. Це перехід до стану тривалої контемпліяції, до якого доходить будучи очищеним. Коли б людина могла зрозуміти, що ця неможливість контемпліяції є наслідком відняття їй надприродного світла!

Але скоро нове світло оживляє розважання й робить його успішним. Ох! Кажу вам, коли б душа могла тільки знати, що Бог, усуваючися в тінь, одночасно вливає ясність до її інтелекту, завдяки чому вона стає здатна до зустрічі з Божими речами, піднімаючись понад розумування до безпосередньої візії, що приносить почуття невимовно ніжної розкоші.

Мені закидають, що коли цей стан є настільки досконалим, то душі, помноживши свої спосібності, повинні пізнати це нове світло контемпліяції. Але не поспішаймо. Ті, котрі їдять м'ясо, відносяться з огидою до більш витончених страв. Щоб могли оцінити розкіш духовних

приємностей, треба в першу чергу зірвати з усяким прив'язанням до земських речей. Мій Боже! У тій темряві є промінь світла. Пам'ятайте, що любові до Бога ніщо не може заспокоїти”.

Для багатьох було чимсь очевидним, що отець Піо є лише знаряддям переливання ласк, що ним Бог виручається. Може, для декого буде це важко прийняти, але серед свідчень маємо й такі, котрі описують, що бачили в сповідальниці замість отця Піо самого Ісуса. Багато осіб після кількох сповідей у монаха були переконані, що він був тільки перекладачем Божої волі, а в деяких випадках, особливо важких, у сповідальниці засідав сам Христос. Як про це пише Марія П. : „Під час однієї сповіді я зауважила, що отець Піо має обличчя Ісуса з терневим вінцем на голові. Я почала плакати. Він був мовчазний і замкнутий. Інші думали, що відсилає мене від сповідальниці, не висповідавши, а я плакала від зворушення.”

Духовне керівництво отця Піо нерідко концентрувалося на найзвичайнішому контролюванню своїх підопічних, щоб не впали в злі налоги й привички. Як оповідає один з його духовних синів, котрий походив із Маженти, що одного разу він зайшов у картярський салон. Прийшов подивитися, але через хвилину настрої гравців втянув його. Він вже почав виймати гаманець, коли побачив старшого мужчину з бородою, котрий підійшов до нього і сказав: „Йди, йди собі. Чим довше тут стоїш, тим більше втягне тебе гра. Деякий час вдається тобі виграти, а потім стратиш всі гроші, ходім.” Відтягуючи його з цього місця, пояснював далі: „Вони спеціалісти в цій грі. Якщо хтось із них виграє, мусить ділитися з іншими. Це нормальна мафія.” Вкінці додав: „Ніколи не дозволяй втягнутися до цієї гри. Ця гра – пастка сатани.”

Через деякий час оповідач приїхав до Сан Джованні Ротондо, щоб порозмовляти з отцем Піо і висповідатися. Монах мимоволі натякнув: „Чи ти маєш голову? Якщо б ти її мав, то не хотів би грати в карти з дияволом.”

Він уділяв у сповідальниці десятки конкретних і простих здавалося б порад. Комусь, хто скаржився, що мучать його давні провини, відповів гостро: „Це гордість. Це сатана розпалює в тобі такі почуття. Диявольський дух ятрить, розпалює, наповнює тривогою... Від Бога походить мир, заспокоєння, милосердя...”

Це дивно, але багато каляників відчували різного роду терпіння й викиди совісті. Чи це зустріч із святим монахом була причиною такого комплексу? Напевно ні, бо отець Піо у подібних випадках був дуже рішучий, не любив звірянь, „прання брудів”. А навіть вважав, що тривога й безпідставні викиди совісті є більшим злом, ніж само зло. Тому повчав: „Ідіть прямо дорогою, визначеною вам Богом, і перестаньте самі себе мучити. Нехай ваші вади викликають у вас почуття відрази без неспокою, а не тривожну й неспокійну ненависть, котра є перебільшена. Пам'ятайте, мої дочки, що я ворог непотрібних прагнень не менше, ніж прагнень шкідливих і злих.”

На запитання, як відрізнити спокусу від гріха, мав рішучу відповідь: „Хто ж не зуміє відрізнити осла від людини? Осел дозволяє себе вести, а істота розумна, якою є людина, повинна тримати віжки!”

Це, що постійно підкреслював, відносилось до регулярності релігійних практик: молитви, діл милосердя, розвиток Духа навіть ціною терпіння. Одній із духовних дочок радив: „Мусиш терпеливо тривати у святій вправі медитації, задовільнюючись тим, що посувешся вперед повільним кроком аж до хвилини, коли ноги самі почнуть бігти, а ще більше, коли виростуть тобі крила для льоту. Старайся заховати послух, що немаловажне для душі, котра віддалась Богові на повну власність. У цій хвилині нехай порадує тебе свідомість, що ти є малою, ледве народженою бджілкою, котра згодом виросте на велику бджолу, здатну до складання доброго меду.”

Факт, що отець Піо вирізняв своїх дітей, обдаровував приязню, опікувався ними. Поки хтось ставав його дитиною, мусів спочатку бути Божою дитиною. Звідси, власне, більшість описаних у цій книжці навернень чи уздоровлень стосується осіб, котрі скоріше чи пізніше зачислялися до духовних дітей капучина.

Молитовні групи

Отець Піо, знаючи, яку силу посідає молитва, вирішив організувати так звані молитовні групи, щось на зразок товариства вірних, котрі разом із ним молилися б безнастанно, щоб обняти молитвою всю земну кулю. Коли виникли? Важко сказати докладно, але їх початки можна бачити вже у 1917 році, коли зимовою порою збиралися в монастирі місцеві жінки, котрих отець Піо учив молитви, а особливо з розважанням Мук Христових. До тих жінок, котрих названо духовними дочками, пізніше приєдналися духовні сини. Рух набрав розмаху під час останньої війни, він став відповіддю на заклик отця Пія XII про більшу молитву християн. Папа в 1940 році, між іншим, говорив до членів Католицької Акції: „Моліться... цей заклик спрямовуємо до людей міст і сіл. Взиваємо молодь: навчіться молитися!... Взиваємо католицьких підприємців і працедавців: за допомогою молитви старайтеся розв'язати всякі труднощі й проблеми. Взиваємо всіх: піднесіть ваші серця до Бога! Без дотримання молитовного життя не можна довго додержати вірності Божим правам і встерегтися від тяжких провин. Молитва – це найсильніша й переможна зброя, котра дозволяє нам перебороти труднощі й напасті світу... Молитва – ключ до Божої скарбниці, є важливою зброєю в боротьбі добра зі злом. Хто ж, отже, не повинен молитися, прославляючи Бога, заносючи до Нього покірні молитви й переблагання, а також дякуючи Йому за все?”

Друга Світова війна була особливим досвідченням для молитовних спільнот отця Піо. Молитва мала бути зброєю, щоб перемогти трагедію зла й відродити людяність. Монах уточнював діяльність груп, говорячи, що це мають бути „школи віри, серця повні любові, в котрих має бути присутній Ісус, під керівництвом священників і духовних провідників.” Практично не було якихось формальних правил, котрі зв'язували б їхню діяльність. Скоріше йшлося про докладне втілення в життя слів Христа, записаних у св. Матея: „Якщо двоє з вас на землі про щось згідно будете просити, то все дасть їм мій Отець, котрий є в небі. Бо, де двоє або троє згромажені в ім'я моє, там я посеред них” (18,19-20).

Цей євангельський принцип сконкретизував отець Піо, звертаючись до всіх словами: „Якщо ви є моїми духовними дітьми, моліться із своїми найближчими кожного вечора. Хоч раз у тиждень зустрічайтеся в своїй парафіяльній церкві, щоб брати участь у Службі Божій, розважайте Боже слово й живіть Ним. Приступайте разом до св. Причастя й адоруйте Христа в Найсвятіших Тайнах. „Звідси завдання молитовних груп отця Піо – за о. Граціаном Майкою – коротко можна виразити чотирькома дієсловами: *elevare, sentire, adorare, vivere*.

Elevare – заносити молитви до Бога й благати про милосердя для світу.

Sentire – через добру участь у св. Літургії переживати таємницю любові Христа до людей і прямувати до участі в незбагнених скарбах любові й терпіння, котрі Мати Божа жертвувала Господеві за спасення людської родини.

Adorare – прославляти Бога, Христа у Пресвятій Євхаристії, у найбільшій тайні віри, у котрій Бог Отець дав свого Сина людям, щоб були спасенні.

Vivere – жити в ласці Божій, у свідомості свого дитинства Божого, уподібнюючись до Ісуса через працю над собою і співпрацю з Божою ласкою.

31 липня 1968 року Апостольська столиця признала „групи молитви” релігійними товариствами. Опіку над ними повірено настоятелеві монастиря в Сан Джованні Ротондо. У днях, коли отець Піо відходив із цього світу, працювало 70 молитовних груп у 20-ти країнах світу й до них належало близько 70 тисяч вірних. Тепер їх число є вже настільки велике, що неможливо його перевірити.

Хтось обвинувачував отця Піо, що його батьківство сковувало свободу інших і було накиданням чужої волі і т.п. З цього приводу монах скаржився, говорячи, що „дехто вважає, що роздаючи ласки, накидаю іншим свою волю. Нічого подібного, я безсильний супроти волі інших.”

Справа хіба у тому, що отець Піо потребував співпраці інших, молився за цю співпрацю, чи, як сказав до когось: „Для твого добра просив і прошу твоєї любові до Христа”. Крім цього, монах знав майбутнє, тому міг у багатьох випадках „виходити” на зустріч цьому, що і так станеться. Важко це зрозуміти, багато теологів спіткнулося в цьому питанні. Краще, отже, не входити глибше в ці справи. Факти говорять самі за себе. І так, наприклад, Вінченцо Каталяно оповідає, що протягом багатьох років він жив далеко від церкви і ніщо не вказувало на те, що він коли-небудь буде на дорозі до Бога. Однієї зустрічі з отцем Піо вистарчало, щоб дотеперішнє його життя опинилося у розвалинах. Тепер утримує він три лепрозорії в Африці, а про свою переміну не говорить інакше, як про чудо. Він бере активну участь в кількох групах молитви, їздить із лекціями про капуцина, свідчить життям.

Молитовні групи є немов продовженням діяльності отця Піо як у духовному значенні, так і фізичному. Ця друга здійснюється різноманітно. Між іншим, свідчення про це склав Джованні Венуті, зізнаючи, що він хворів протягом багатьох літ і жоден із лікарів не міг поставити діагнозу. Підозрювали рак печінки, але вскриття черевної порожнини не виявило нічого. Одна приятелька порадила йому, щоб звернутися за допомогою до отця Піо. „Але ж він давно помер” – жахнувся хворий. „Але ж є його діти, його молитовні групи” – відповіла вона. Ефект був такий, що молитва однієї з груп у Падуї принесла хворому повне оздоровлення. Венуті був переконаний, що чудо сталося за посередництвом отця Піо. Так свідчив він у Сан Джованні Ротондо, куди поїхав з подякувати за отримане здоров'я.

Немає що скривати більшість осіб у молитовних групах це були ті, котрі дістали якісь дари від отця Піо. Згідно зі словами св. Томи з Аквіну: „Ці люди не були би тими, ким є, якби не отримали виразних знаків, підтверджуючих правду.” Найважливішим є те, що молитовні групи отця Піо „опоясали” землю ланцюгом молитов, сердечності і доброти. Похвали гідним є їхнє віддання ієрархії, що згідне з рекомендацією отця Піо. Поруч з іншими течіями сучасної віднови в Церкві молитовні групи становлять, як висловився папа Павло VI, „полк осіб, котрі моляться і котрі за прикладом засновника, вірячи в його духовну поміч, посвячуються християнському життю, даючи свідчення єдності на молитві, у взаємній любові і євангельській убогості.”

Дім пільги в терпінні

Співчуваючи хворим, отець Піо не раз повторював: „Ох, коли б я міг зовсім усунути біль і терпіння з цієї землі!” І зараз додавав: „Хто я є, щоб міг учинити те, що належить до Бога, і все-таки Він цього не робить.” І все ж отець Піо здобувався на почин, який би частково мав принести пільгу хворим. У 1925 році з приводу великої кількості напливаючи до Сан Джованні Ротондо прочан, постановлено заложити маленьку лікарню під покровом св. Франціска.

Коли в 1938 році в околиці Сан Джованні Ротондо відбувся землетрус, лікарню розширили, але потреби зростали. Тому, порозумівшись з лікарями Сангвінетті Кісвардом і Санвіцем, а також із місцевою владою отець Піо запропонував побудувати нову клініку. 9 січня 1940 року рішення було прийняте.

Отець Піо аргументував: „У кожній хворій людині присутній Христос, котрий терпить”. Вийнявши золоту монету, пожертвувану йому кимось на добродійні цілі, він сказав: „Складаю першу жертву на Дім Допомоги в Терпінні”. І так почалося. Однак щойно після війни справа посунулася вперед, а набрала темпу, коли до міста прибула англійська журналістка Варвара

Вард. Вона приїхала просити отця Піо, щоб її наречений-протестант перейшов на католицизм. Отець Піо виконав її прохання. Наречений пані Вард був високим посадовцем Організації Об'єднаних Націй у справах допомоги і відбудови. Він прибув до Сан Джованні Ротондо, а при нагоді допоміг здобути фонди на будову лікарні. Хочу підкреслити один епізод з його біографії, особливо, коли др. Сангвінетті вперше зустрівся з отцем Піо і почув: „Вільгельме, пам'ятай, ти мені потрібний. Мусиш мені допомогти в будівництві лікарні, щоб хворі мали можливість лікуватися найкращими засобами.” Сангвінетті відмовлявся через обов'язки лікаря в Борго Лоренцо.

– Чи маю залишити своїх хворих? – питав.

– Не журися, – відповів отець Піо. – Справи складуться так, що перейдеш до праці тут. Не знаєш ще Божих доріг.

І сталося. Після кількох літ лікар продав свій дім і переселився до Сан Джованні Ротондо, де зайнявся лікарнею та працював над своїм характером. Дехто, дивувався з величавості об'єкту, переживав, що буде, коли отець Піо помре й зникне джерело утримання? Лікар добродушно відповідав: „Отець Піо у небі буде менше зайнятий і знайде більше часу, щоб зайнятися своїм ділом.”

6 вересня 1954 року др. Сангвінетті помер. Отець Піо був потрясе ний. Прощався з приятелем, безперервно плачучи. Над гробом не міг сказати ані слова. Із Ватикану прийшло співчуття від архієпископа Монтіні, котрий пізніше став папою Павло VI. Смерть лікаря не перервала подальшої розбудови об'єкту. Урочисте відкриття відбулося 5 травня 1956 року. Посвятив лікарню кардинал Леркаро. У присутності 15 тисяч вірних отець Піо відправив Св. Літургію. В інавгураційній промові наукового симпозіуму отець Піо між іншим сказав: „Це діло створило Боже Провидіння, послуговуючись людьми. Подивляйте й славте разом зі мною Господа, бо на землю впало зерно, котре променюючи, буде нас ogrівати Любов'ю. Постало нове діло, плід жертв і самозречень, котре причиниться до помноження Божої слави й принесе полегшення терплячим. Старайтеся вносити свій вклад і допомагайте терплячим, щоб Божа любов, котра не знає меж і є світлом самого Бога та вічним життям, могла наповнити ваші серця ласкою, спадкоємцями якої вчинив нас Ісус на дереві хреста (...). Цей дім хай буде місцем молитви і знання, щоб людина могла віднайти себе в Розп'ятому Христі, а людський рід згуртувався навколо Ісуса, як отара навколо одного пастиря (...). Старайтеся вірно відчитати Божий заклик і виконати наш обов'язок. Я ж, не гідний слуга Ісуса Христа, буду підтримувати це діло неустанною молитвою й завжди буду поручати хворих і терплячих милосердю Божому. Ви ж піддержувані ласкою, будьте великодушні і витривалі в творенні добра, керуючись завжди чистим наміренням...”

До лікарів отець Піо між іншим сказав: „Вашим обов'язком є лікувати хворих. Якщо ж до ложа хворого не занесете любові, то сумніваюся, чи зумієте сповнити свою послугу... Любов не може бути менша від слів. А все ж таки багато значить добре слово, вимовлене з любов'ю. О, як дуже воно підносить на душі хворого! (...) Занесіть Бога до хворих. Це має більше значення ніж інші форми опіки і допомоги. А Господь нехай благословить вас і ваші родини, нехай благословить вашу працю й ваших хворих. Це моє дуже гаряче побажання, котре до вас скеровую як священник.”

Уже через два роки виявилось, що лікарня ще замала, тому постановили її розбудувати. Отець Піо посвятив наріжний камінь під нове крило будівлі. Тепер ніхто не питав звідки взяти на це фонди. Все було зрозумілим. Сотні хворих прагнули лікуватися поблизу харизматичного капучина. Їхній шанс виздоровлення тут був набагато вищим. Це ж бо не лише зразкова лікарня, яка приносить полекшу тілові, але – як підкреслив отець Піо – діло повстало з любові. Лікарня, посвячена Матері Божій Ласкавій стала зворушливим прикладом любові ближнього, що поєднує дві різні дії на людину: несення допомоги терплячому тілу та освячення і спасення душі.

Сьома частина

Божий слуга

В час, коли писалася ця книжка, у Ватикані, розпочалася справа беатифікації. Із деяких висловів папи можна вважати, що незабаром вона завершиться. Є причини, щоб сподіватися, що беатифікація наступить ще за понтифікату Івана Павла II, котрий зустрівся з харизматичним монахом. Зустріч ця відбулася в 1947 році, коли священник Кароль Войтила, студент Ангелікум у Римі, відбував прощу до Сан Джованні Ротондо. Не знаємо, яке враження до молодого священника зробили слова монаха, що він стане папою. І ще отець Пію додав: „На твоїм понтифікаті бачу кров.”

Предсказання стало відоме, ще до приходу кардинала Войтило до Петрової столиці. А драматичний замах 13 травня 1981 року є страшним підтвердженням цього віщування. Це був не єдиний візит священника Войтило в Сан Джованні Ротондо. В 1974 році, краківський митрополит повторно сконтактувався з отцем Пію. Цим разом йшлося про порятунок близької особи, глибоко відданої справі Церкви, котрій грозила поважна операція. У монастирських архівах знаходяться два листи в цій справі. Перший, у котрому єпископ просить про молитву отця Пію за здоров'я др. Ванди Полтавської. І другий, написаний кілька тижнів пізніше, у котрому єпископ Войтило дякує монахові за допомогу. Фактом є, що все відбулося без втручання медицини, а оздоровлення пояснювали, як таємничий випадок, незрозумілий з точки зору лікарів.

Не зрозуміло, чому, будучи потім стільки разів в Італії, кардинал Войтило не заглянув за життя отця Пію повторно до капуцинського монастиря. Може, це предсказання видалося йому так неймовірним, що він лякався знову зустрітися з монахом? Так могло бути, бо кардинал Войтило прибув тут щойно після смерті отця Пію, і що є цікавим, прибув якраз у річницю своїх священничих свячень – 1 листопада 1974 року. Наводжу фрагмент його проповіді, яку він виголосив під час св. Літургії, в крипті при гробі отця Пію. Він сказав: „Ми тут при престолі, щоб відзначити пам'ять смерті й воскресення Христа. Ми відправляємо її щодня, але сьогоднішня має спеціальне значення, бо згадуємо всіх померлих (...). В собливіший спосіб ререживаємо це, бо відправляємо Євхаристію біля труни отця Пію, котрий голосив муку, смерть й воскресіння Ісуса Христа через ціле своє життя. Маємо надію, що в цій нашій спільній жертві він буде також молитися з нами”.

Другу Службу Божу цього дня кардинал Войтило відправив у церкві, проповідь виголосив єпископ Андрій Дескур. Третю св. Літургію (був це Задушний день) поляки відправляли вечором на Монте Сан Анджельо де, знаходиться старовинна святиня (культ Архангела Михаїла сягає тут початку V століття).

Наступного дня гості з Польщі відправили Службу Божу в старій монастирській церкві. У своїй проповіді кардинал Войтило між іншим сказав: „Маємо ласку відправляти Службу Божу на цьому місці. Ця стара церковця є для мене місцем зустрічі зі слугою Божим отцем Пію. Після 27 літ маю перед очима його особу, його присутність, слова, св. Літургію, яку він відправляв, сповідальницю, у котрій сповідав жінок, захристію, головний престіл, де тепер знаходимось, при котрім він роздавав св. Причастя. Все це допомагає мені зрозуміти речення, котре є центральною думкою сьогоднішньої св. Літургії: „Божою славою живе людина.” Після місяця нарад Синоду на тему євангелізації сьогоднішнього світу думаю, що це фундаментальна правда

евангелізації вчора й сьогодні, про що будемо молитися в цій церкві, в котрій відчувається ще присутність отця Піо. Молитися, щоб евангелізація dokonувалася в нас. Але, щоб так сталося, треба обов'язково, щоб кожний з нас став людиною, котра живе славою Божою і об'являє її."

На пам'ять прощі кардинала Войтила до гробу отця Піо в крипті встановили таблицю. На ній написано: „Поручаюся вашій пам'яті з цілою краківською архідієцезією і з усіма особами, котрі часто моляться до Слуги Божого отця Піо. Кардинал Кароль Войтило, після 28 літ моєї першої св. Літургії і після 26 літ мого візиту в Сан Джованні Ротондо в отця Піо."

З реєстру прочан. Субота, 2 листопада 1974 року.

Останні роки, дні, години

Під кінець життя отець Піо ще продовжував сповідати, хоч і почував себе вже змученим. Одного дня (3.10.1965р.) він хотів трохи відпочити. Лягаючи до ліжка, сказав: „Полежу 5 хвилин, а потім зйду сповідати." Співбрати наполягали, щоб цього дня вже не сповідав. Відповів, що в такому разі вже ніколи не повинен сповідати. Бо надармо відпочивати, коли вже почувашся цілковито вичерпанним.

Через кілька хвилин покликав о. Гонората й просив: „Стягніть з ліжка цього лінюха." Потім вже в коридорі, кажучи, що він уже до нічого, сказав: „Сповідь – це найперше праця, а потім, коли вже людина змучена, стає жертвою!" тому, крім фізичних і духовних терпінь, кожного дня до години одинадцятої старався сповідати, а потім йшов на хори на молитву. Йшов, звичайно, підтримуваний котримсь із братів, не раз чалапав сам довгим коридором, тягнувши ноги й кашляючи. По дорозі вступав щодня до келії отця економа. Мав йому завжди щось до нього: вручити лист, адресу, датки на клініку чи пожертви на Службу Божу. Був дуже акуратний і добросовісний. Часто повторяв тоді: „Пам'ятай, коли б я раптово помер, то в лівій кишені є пожертви на Служби Божі, а в правій – на клініку."

Він працював без хвилини відпочинку. Змучений хворобами, не мав спокою від нападів сатани. Наприклад, у неділю, 5 липня 1964р. о 22-й годині вечора в монастирі пролунав крик: „Браття, рятуйте мене, браття...!" За хвилину почувся гуркіт падаючого тіла, від чого задрижала підлога. Знайшли отця Піо із закривавленим чолом і носом, із раною під правим оком. Лежав на землі і не міг піднятися.

Чим можна пояснити цей упадок? А, може, пояснить це факт, що цього дня під час Служби Божої отець Піо „порадив" собі з опанованою дияволом дівчиною? А наступного дня устами тієї дівчини хтось сказав: „Був я в нього, помстився, навчиться тепер..." Чого мав навчитися опухлий старець, котрий не мав сили, щоб здобутися на фізичну боротьбу? Коли йому співчували, він відповідав: „Дякую вам за це, але я сам мушу це витерпіти. Господь, мабуть, не хоче дати мені Киринейчика. Але я прагну тільки виповнити його волю. Решта не враховується."

30.8.1965 року якийсь прочанин із Касерти, клякаючи у стіп отця Піо, сказав: „Як Ви, отче, сьогодні добре виглядаєте! Я бачив Вас 8 років тому. Тепер Ви виглядаєте набагато краще." Отець Піо, знизуючи раменами, відповів, що почувашся дуже зле, хворіє і взагалі... Коли прочанин стояв на своєму, отець Піо перервав йому словами: „Тобі так здається, але я знаю, що двигаю на своїх плечах."

В одному тільки 1967 році, будучи вже тяжко хворим і фізично вичерпанним, отець Піо висповідав десь 10 тисяч мужчин і близько 15 тисяч жінок. У цьому самому році роздали в церкві о. Капуцинів 300 тисяч св. Причастій і відправили 12 тисяч Служб Божих.

Але це вже був повільний кінець життєвої дороги харизматичного монаха. Весною 1968 року він уже не міг ходити власними силами. Зборолася його хвороба, котру ледве вдалося

перемогти. Але тільки до липня. Від цього місяця отець Піо замовк. Не відправляв щодня Служби Божої, мало сповідав, рідко показувався прочанам. Тим, котрі „насильно” пробували дістатися до нього, не відмовляли відвідин. Однак отець Піо, не мав уже сили, щоб поворухити ногою чи рукою. 12 вересня зробив зусилля й продиктував настоятелеві слова заповіту. По суті це вияв почесні й віддання супроти Папи й свого монаршого чину. Говорив: „Нехай Господь учинить, щоб у світі затріумфувала правда, щоб Церква й весь людський рід тішилися миром.” Просив у молитві за здоров’я для св. Отця, бажав світові, щоб розпорошилися над ним хмари загрози. Прагнув, щоб у всіх серцях запанувало Царство Боже.”

Як я вже згадував, до кінця своїх днів отець Піо хотів працювати для інших. Як згадує Еміліо де Нотаріс, духовний син отця Піо, прив’язаність тисяч осіб до монаха була така сильна, що багато із них мусли бачитись із ним хоч раз на кілька років. Він також, будучи вчителем у Анконі, приїжджав багато разів до Сан Джованні Ротондо, щоб подякувати і просити про нові ласки. Один раз це було оздоровлення матері, іншим разом просьба про допомогу в час розпачі після втрати сестри, смерть котрої від раку отець Піо передсказав. Де Нотаріс приїхав до Сан Джованні Ротондо в серпні 1968 року тільки після тижневого очікування прийшла його черга до сповіді в захристії старої церковці. Як згадує, отець Піо був дуже слабкий, слухав уважно, але це коштувало його великого зусилля. Безупинно кашляв, важко дихав і ледве порушав головою. Останні слова, які йому сказав, звучали: „Нехай тебе Бог благословить, йди в мирі.” Наступного дня він зустрів ще раз отця Піо, як цей виїжджав із ліфту на кріслі. Отець Піо поблагословив його останній раз.

В цей час в церкві йшли інтенсивні роботи в побудові катакомб, а влане, крипти й саркофагу для отця Піо. Одного дня монах був трохи знервований, бо робітники працювали занадто голосно, тому поручив сказати: „Не мусять спішити. Помру, коли гріб буде готовий.” Його закінчили за день до смерті отця.

Якогось дня хворий капуцин, човгаючи коридором, зустрів настоятеля й звернувся до нього: „Чи вже даш мені дозвіл, щоб я міг померти?” Той просив отця, щоб ще трохи захотів побути на землі, бо має тут стількидо роботи. Тоді монах відповів із блиском в очах, що з неба вчинить набагато більше.

Видно було, що вже „поважно” готується до тієї останньої дороги. Заглиблювався щодня в самотній молитві, занепадав на здоров’ї, не міг рухатися з власних сил.. Для всіх ставало очевидним, що його завдання вже скінчилося. А наближалася якраз 50-річниця ношення стигм. На ці дні скликали з’їзд молитовних груп, котрі святкували 25-річчя існування та офіційного затвердження Ватиканом статуту й діяльності в Церкві. До Сан Джованні Ротондо прибули тисячі прочан, щоб молитися спільно з отцем Піо, дякувати за ціле його життя. Організували Трідуум (три дні) подяки, від п’ятниці до неділі (20-22.IV.1968).

У день ювілею стигм, 20 вересня, отця Піо занесли до церкви, де він, сидячи, відправив Службу Божу, а потім ще висповідав кілька осіб. Це його дуже змучило так, що увечері вже не міг поблагословити велику масу прочан, що прибули на ювілей і вітали його. Наступного дня приступ астми трохи полегшав. Перебув його отець Піо у ліжку. Не мав сили піти до престолу. Був блідий та змучений і рівночасно надзвичайно покірний, перепрошував за клопіт, який спричиняє отцям, що опікуються ним. День проходив дещо бурхливо, бо за мурами монастиря вирувала маса людей.

Увечері, хоч день отця Піо пройшов виключно на приватній молитві, він був зовсім вичерпаний. Поблагословив тільки своїх духовних синів, що були представлені отцю Піо, і поки пішов на спочинок, підійшов до вікна й поблагословив тисячі зібраних.

В останній день свого життя, 22.IX.1968 року, отець Піо із великим зусиллям відправив Службу Божу для прибулих із цілого світу представників молитовних груп на свій міжнародний конгрес. Служба Божа мала драматичний перебіг. Після подання першого св. Причастя двом дітям обезсилений отець Піо зомлів при вівтарі, був би впав, але його вчасно підтримав брат

міністрант Вільям Мартіні, молодий американець, котрий пізніше вступив до капуцинів.

Після св. Літургії отця Піо відвели до келії, а потім ще до вікна, щоб поблагословив прочан та відмовив „Отче наш.” Слова вимовляв повільно, але голосно й виразно. До сьогодні звучать вони в вухах зібраних, слова сильні, пройняті переконанням, що оце вдається до справжньої своєї батьківщини, бо все його життя звернене на здобування неба. Після обіду не можна було його стримати від участі у спільних молитвах монахів, вечером не пропустив відправи в церкві. Коли на закінчення він хотів підвестися, щоб, як щодня, уділити згромадженім благословення, закріплене тіло відмовило послуху. Не міг рушити ні рукою, ні ногою. Підтримали тоді його руку, і таким чином останній раз у житті він трикратно поблагословив зібраних.

Отець Пеллегріно кілька разів заглядав до келії отця Піо, заставав його залитого сльозами й молячогося. Коло півночі отець Піо попросив його, щоб не відходив, щоб тримав його міцно за руки. Так було протягом години. Хворий цілий дрижав, немов боявся, немов відчував що наближається його остання година.

Як розповідає отець Пеллегріно, коло першої після півночі отець Піо заспокоївся. Йому допомогли вмитися, причесати волосся і він устав із ліжка, одягнувся і власними силами, як молодий вийшов на веранду. Постояв там хвилину, розглянувся навколо, немовби прощався з цілим світом. Раптом сили опустили його. Вже не міг сам повернутися назад. Отець Пеллегріно прилаштував фотель на коліщатках і завіз отця Піо до келії. Потім була ще сповідь, котрої попросив капуцин, хоч і повідався минулої ночі. Відтак прийшов настоятель, бо отець Піо хотів відновити монаші обіти й поблагословити всіх. Він неначе прагнув приложити печатку на своє прямолінійне життя, ціле повязане з Розп'ятим Ісусом. Монаші обіти – це посвячення життя для Господа. В хвилину смерті їх відновлення ставало немовби поновленням ласки святого Хрещення. Проживши стільки літ, винищений фізично, але молодий духом, він хотів відновити свою професію, останній раз свідомо вчинив цей досконалий акт волі, котрому був вірний через ціле життя.

О. Пеллегріно приблизився до ліжка вмираючого. Отець Піо поклав йому руки в долоні й почав говорити: „Я, брат Піо, наново шлюбую й обіцяю Всемогучому Богові, Благословенній Приснодіві Марії, Благословенному отцю святому Францискові і всім святым через ціле життя заховувати устав і стиль життя Братів Менших, затверджений папою Гонорієм, живучи в послуші, без власності і в чистоті.”

Отець Пеллегріно, зворушений до глибини, він заступав в ці хвилині настоятеля, відповів: „А я, якщо всього цього додержиш, обіцяю тобі зі сторони Бога життя вічне.”

Це відновлення обітів на переломі дня і ночі, на переломі життя й смерті є зворушливим образом францісканського довір'я до Бога, останнім акордом духовної глибини людини, котра на цій землі хотіла бути лише прочанином.

Вкінці отець Піо, звертаючись до о. Пеллегріно, додав: „Прошу тебе, подякуй за мене всім співбратам за любов, яку завжди мені виявляли. Перепрошую всіх за прикрощі, злий приклад і згіршення, яке я давав згромадженню.”

Чи це вже був кінець? Ніхто із зібраних так не думав, бо отець Піо мав вже такий стан не раз, а тепер не виглядало, що йому гірше. Однак, коли на чолі монаха появилися холодні краплі поту, а уста почали синіти, покликали чергового лікаря з клініки.

О годині 1.05 вночі о. Пеллегріно привів лікаря. Наступила незначне покращення. Після кільканадцяти хвилин лице отця Піо поблідло, він дістав приступ астми. О 1.30 застосували кисневий апарат. Це небагато допомогло. Віддих став короткий, нерівний. Покликали лікаря завідуючого клінікою. О годині 2.15 отець ослаб. Пригасли зіниці. Знову застосували штучне дихання, але кінець життя невмолимо наближався. О годині 2.25 о. Павло уділив вмираючому св. Тайну оливопомазання. Отець Піо останками сил підніс руку й пробував благословити зібраних. І так помер. У тій хвилині зауважили, що стигми почали гоїтися. Руки, стопи й бік

покрилися свіжим надшкірком. Знімки цього миттю блискавкою облетіли світ. Якщо хтось не довіряв ділам отця Піо за його життя, отримав чергову загадку, як поздоровлення із-за гробу.

Тіло виставили в церкві на три дні, сюди прибували незлічені маси вірних, щоб попроситися із своїм духовним отцем. Священники безперервно відправляли св. Літургії. Молилися й чували вдень і вночі. Величезний мовчазний натовп, молячись, тиснувся до церкви Матері Божої Ласкавої, щоб останній раз поглянути на дочасне тіло монаха. Похорон відбувся 26.IX. Похоронна процесія двічі окружала містечко. Понад 100 тисяч прочан прошалося з отцем Піо, замінюючи похорон у прославлення.

„Osservatore Romano” писало 25.IX.1968 року: „Серед скількох сотень і сотень тисяч душ перейшов отець Піо, творячи добро за прикладом Спасителя. Жалоба по нім погідна й повна спокою, нагадує скоріше зворушення, ніж біль, бо його ревна й релігійна особа буде надалі присутня й усі знайдуть у ньому зразок життя, готового до любові ближнього, до щирості, до молитви.”

Помер убогий, так як убого жив. В останніх роках перейшли через його руки мільярди лір, жертвованих на Дім Допомоги в Терпінні. Але він не мав ні гроша. Ця убогість була ознакою його внутрішньої і зовнішньої свободи. Вона дала йому право говорити про все, що думає й відчуває. Тому з цього приводу багато терпів, особливо, коли йому не довіряли. Браком довір'я можна окреслити прикрі монастирсько-фінансові контролі, суворі слідства й різні обмеження, котрі його діткнули й прикінці життя. Метод, яким, наприклад, проводили фінансову перевірку в 1960 році, причинив отцю Піо багато болю. Але це не він був винен. До молитовних груп втиснулося багато аферистів, із-за чого ті групи на багато літ припинили свою діяльність.

Однак, його боліло, особливо тоді, коли йому не вірили або хотіли його використати. Мало хто знає, що в його келії хтось вмонтував мікрофон, щоб підслуховувати особисті розмови отця Піо з приятелями. Можна б дивуватися, чому він сам не відкрив цього підступу, не виявив чиновника. Може, волів, щоб через так підступний спосіб випливала наверх правда, як кришталь, чиста.

В останніх літах він був більше „реліквією”, ніж кимсь живим. Міг виходити тільки до небагатьох, сповідав тільки мужчин. Появлявся у вікні й благословив. Стільки його бачили. Ніхто однак не нарікав на щораз то нові обмеження й заборони, які затруднювали побачення з ним. Тільки ранесенько можна було його побачити в церкві повного ласки. Коли підносив угору Агнца, ставав тим, котрому вірилося на правду.

Відтоді культ його особи концентрується при гробі, де не припиняється молитва вірних за його посередництво в отримуванні ласк. Багато з тих просьб є вислуханими. На очах тисяч людей триває таємниця спілкування із святим.

В дорозі на престоли

Я вже згадав у цій книжці про спонтанний культ, який зродився відразу після смерті отця Піо. Зрештою він почав розвиватися ще за його життя. Це справжній феномен, більший ніж слава, про яку багато хто міг тільки мріяти. Важко зрозуміти цей культ без уявлення собі середовища, в якому діяв отець Піо, а особливо його апостольського виміру.

Отець Бернардіно, генеральний постулатом монастиря капучинів, ініціатор справи беатифікації отця Піо, висловився, що падре Піо пережив трагедію хреста й таку дорогу нам залишив. Ціле його життя було хресною дорогою, пережитою глибоко і з любов'ю. Страшні фізичні болі аж до кривавого розп'яття через стигми, всякого роду моральні терпіння, самотність, опущення, внутрішня темрява, злобні очорнювання й знеславлювання – всі ці

терпіння переорали його цілого, немов плугом, зламали й понизили. Мало хто з людей пережив подібну трагедію хреста. Отець Піо боровся, як розбитий корабель серед моря терпінь. Не потонув, тому що Христос був з ним. Світанок його слави заповідається з дня на день.

Очевидно, церковна процедура може тривати довго, треба буде відсіяти „зерно від полови”, відділити те, що було правдою, від того, що зродилося під впливом очарування „мученичим” життям отця Піо. Не знаю чому, але тиснеться мені під перо слово мученик при окресленні його життя. Невже християнство, зрозуміле як досконале виповнення євангелія, мусило завжди переминятися в безустанне мучеництво, зрозуміле, як співумирання з Христом? Боротьба з вадами, злими нахилами, з фізичними хворобами, боротьба із силами зла... про це все треба було постійно пам'ятати при написанні цієї книжки. Хотів я, чи не хотів, а життя капуцина виросло до історії героя, що відзначається надзвичайною силою, що будить подив і страх. Рідко яка біографія сучасного святого така багата й різноманітна. „Чудесність” стала знову майже обов'язковим елементом у цій гагіографії. Здавалося б, що ця надприродна оболонка вже сьогодні непотрібна (не вимагається вже в беатифікаційному процесі задокументованих хочаб двох чудес), однак в звичайній свідомості встановилася модель святості, котра творить чудеса... „Не може бути призначений святим цей, хто вчинив лише одно чудо”, – писав колись св. Григорій із Тоурс. Отець Піо відповідає, отже, народним вимогам святого майже досконало, канонізація його була приготована ще при житті. Подібно у старинній Церкві так проходили канонізації ісповідників. Проводилися через визнання народу. Вже за життя святого розповідали про покути й умертвлення, виславлювали чесноти, подивлялися його та просили про благословення. Переконавання про святість даної особи могло бути настільки велике, що за життя будували йому гріб, нерідко каплицю, або навіть церкву. Після смерті відразу місце оточували стихійним культом, до гробу тягнулися прощі, там діялися чудеса, відправлялись урочисті Літургії і т.п.

Це все досконало підходить до життя і смерті отця Піо! Напевно, раніше такий процес відбувся б так, що канонізація наступила б без посередньо після смерті, тому що народ визнав канонізацію, хоч відбувалося це при співучасті й одобренні духовенства. Така практика, нагадую, тривала аж до Середньовіччя. Однак з причини різних надуживань від XIII століття зустрічаємо вже сувору канонізаційну процедуру, котра включала:

слідство єпископа й просьбу до Папи, у котрій подавався доказовий матеріал про життя й чудеса;

перевірку доказового матеріалу папськими посланцями;
рішення Папи.

Протягом століть процедуру модифікували, прийшло до т.зв. беатифікації, тобто затвердження культу. Згадую про цей правний аспект, щоб „усправедливити” час і труднощі при веденні беатифікаційного процесу отця Піо, котрий почався майже 20 років тому. Бо вже через рік після смерті отця Піо Генеральна Курія отців Капуцинів вислала просьбу до єпископа дієцезії Манфредонія, на території котрої знаходиться Сан Джованні Ротондо, щоб розпочати беатифікаційний процес. 23 листопада прийшла відповідь і розпорядження – зібрати відповідні документи й передати їх до Конгрегації в справах Святих. До цієї Конгрегації поступали індивідуальні просьби в цій справі та листи єпископів з різних країн. Такий лист прийшов також із Польщі, підписаний 45 єпископами, в тому числі й кардиналами Вашингим і Войтилом. Єпископи між іншим писали: „Його довге, взірцеве, повне чеснот життя, особливо безустанні молитви, особливіша набожність, до Страстей Господа Нашого Ісуса Христа й Найсв. Діви Марії, які відзначалися героїчними жертвами й покутою, променючі предивним апостольством і любов'ю Бога й ближнього – відоме в цілому християнському світі, як і в нашій Батьківщині. Діла котрі творилися з його ініціативи: Дім Допомоги в Терпінні й „молитовні групи” через свою суспільну діяльність принесли великі плоди, стали для вірних джерелом незліченних ласк, котрі приписували його заступництву, підтверджують його славу. Сьогодні, коли так часто

монашому життю приписуються речі неправдиві й неслухні, коли говориться про монарший апостолят, про гідність і обов'язки священників – особа отця Піо монаха й священника наших часів, через спосіб життя й діяльність дає неспокоїному світові бажаний приклад людини, відданої Богу на землі.(...)

Маючи все це перед очима й славу святості, якою він відомий в Польщі в молитвах вірних, занесених до Бога через його заступництво, різні ласки одержані за його посередництвом, вважаємо справедливим просити Вашу Святість, щоб для більшої слави й користі Святої Церкви Ви зволили відкрити справу беатифікації й канонізації цього Слуги Божого.”

Як я вже згадував процес розпочався рік після смерті отця Піо. За 5 років зібрали відповідну документацію й вислали до Конгрегації Святих у Ватикан.

У документації знаходилася, між іншим, біографія, написана о. Олександром Ріпаботтоні, свідчення 25 свідків, 575 статей, які відносяться до хронології життя отця Піо, його чеснот і святості, копія 12 томів містичних і аскетичних листів монаха, список 93 свідків, готових до складання свідчень на процесі (32 з них капучини).

У 1982 році папа Іван Павло II видав декрет, який дозволяє розпочати беатифікаційний процес. Скликали спеціальний церковний трибунал архієпископства Манфредонії (20.03.1983р.), котрий розпочав слухання й перевірку свідків від 20 березня 1983 року. На початку 1986 року перевірку закінчили. Відбулося 163 сесії й переслухали 65 свідків, записали тисячі сторінок машинопису, безліч додатків; зібрали це все в багато товстих томів. Усе це помандрувало відтак до Конгрегації в справах Святих.

В 1983 році, 4 червня, розпочала працю Історична комісія, завданням котрої є зібрати про отця Піо всі праці, книжки, статі опубліковані і неопубліковані. На кінець члени комісії зобов'язані написати рапорт про свою працю, а також характеристику на нового Слугу Божого. Щойно після закінчення праці цієї комісії й передання її висновків до Ватікану може Конгрегація розглянути все й дати заключення про святість чеснот і життя падре Піо. На закінчення праць Історичної Комісії ще чекаємо.

Смерть, отже, не закінчила місії отця Піо. Тисячі осіб прибувають далі до Сан Джованні Ротондо, щоб у крипті отця Піо дізнати ласк і дарів. Кожний, як за життя монаха, приносить до нього свої неспокої й проблеми. При його гробі дозріває в багатьох людей постановка звільнитися від тягару гріхів, щоб відтепер жити в світлі ласки. Тут також не припиняється молитва про винесення отця Піо на престоли. Люди просять словами:

„О Ісусе, наш Спаситель, Джерело ласки й милосердя, Ти, що віддав життя для спасення світу, покійно Тебе прошу, прослав славою святих у небі й на землі свого Слугу отця Піо з Петрельціни, котрий із ревністю й відданістю брав участь у Твоїх терпіннях і стільки доброго вчинив для людських душ. Через його заступництво прошу Тебе, о Ісусе, помнож віру, надію й любов у людських душах і уділи ласку, про котру Тебе з покорюю й підданням Божій волі прошу. Котрий живеш і царюєш на віки віків. Амінь.”

Сан Джованні Ротондо сьогодні

Петрельціна й Сан Джованні Ротондо – це два містечка, у котрих проплило життя отця Піо. Петрельціна зберегла до сьогодні свій давній скромний вигляд. Невеличке гірське містечко розташоване біля Беневенто, між Фоджджею і Неаполем, трохи подібне до Асичу. Вибієсті, тісні вулички, низькі домики з каміння, спадаючи на лагідних узгір'ях творять прекрасний пейзаж італійського села. Згідно з назвою місцевості, Малий Камінь, усе тут невелике. Навіть

терасові невеликі поля, фігові й виноградні городи „покраяні” щокілька метрів кам'яними межами. Щодня сюди заїжджають туристичні автобуси з почитателями отця Піо. На стоянці автомашин перед монастирем капуцинів завжди стоїть їх кілька. Хто б сподівався, що в тій місцевості повстане такий прекрасний монастир, посвячений Святій Родині. Його закінчили в 1947 році. Збудований завдяки невтомній Марії Пиле, американці, духовній дочці отця Піо.

На площі перед монастирем у П'єстрельціні стоїть пам'ятник із бронзи, який представляє отця Піо, простягаючого руки до трьох братів, котрі перед ним клячуть. Пам'ятник посвятили 6.09.1971 року при участі архієпископа з Беневенто. На цьому місці молодий священник Піо, перебуваючи у відпустці через погане здоров'я, сказав до отця пароха: „Чую тут ангельський спів..., а часом звук дзвону. Чую запах пахучого кадила. Тут колись буде монастир і церква братів.”

Тоді в цьому місці було чисте поле. Тепер вноситься велика церква й монастир отців капуцинів. Навколо ростуть, як гриби після дощу, вілли і будиночки. Сотні осіб щодня прибувають, щоб помолитися в монастирі та побачити родинний дім отця Піо, у котрому капуцини створили невеликий музей.

Дещо інакше є в Сан Джованні Ротондо, хоч різниця торкається тільки вимірів подій, що відбуваються. Ще в 1950 році це містечко нагадувало відсталу італійську провінцію. Що з того, що сюди прибували тисячі людей, але вони кочували під голим небом, не було води, місць на нічліг. Більшість йшла до віддалених на кілька кілометрів осель, люди спали покотом на підлозі. Тіснота панувала і в монастирській церковці. Щойно в 1959 році закінчили будову нової святині, котра, зрештою, і так не може помістити всіх, котрі сюди прибувають.

Поступово і Сан Джованні Ротондо, містечко пастирів, як його називали перед війною, ставало сучасним містом. А все сталося й далі діється за посередництвом одного монаха. Його свідоцтво життя потрясло й потрясає совісті тисяч людей. Для багатьох він був „інакший” від усіх людей, тому що його оточувала атмосфера чудесності. Особливо для осіб, жадібних сенсації, він був об'єктом цікавості й постійного тривогу про правдивість того що робив. А для своїх близьких, а, отже, для монахів та духовних синів і дочок був взірцем людини, віра котрої, надія й любов стали змістом існування. Він був одним із цих борців – як це підкреслив Бернанос – котрі здобувають Царство Небесне, пориваючи за собою інших.

Його життя було докором для слабості й посередності. Тому траплялося, що хто раз приїхав до Сан Джованні Ротондо, мусив тут або часто приїжджати, або навіть залишитись жити.

Проф. Елькан із Болонї, котрий у школі викладав латинську і грецьку мови, наводить цікаву розповідь. У 1951 році він вибрався до отця Піо, щоб той допоміг йому в різних шкільних клопотах. Признався про це своїй товаришці проф. Сетті, котра була атеїсткою. Вона йому сказала: „Дивуюся, що така освічена людина, як ви вірить у такі марні й легкі до здобуття справи. Я представниця правди. Мій атеїзм є правдою. Прагну рівності між людьми і завжди буду ширити ідеали комунізму.”

Елькан захопив її, щоб відвідала отця Піо й випробувала правду в котрій живе. „Якщо маєте відвагу це вчинити”, - додав, щоб подразнити її амбіцію.

Проф. Італія Сетті була особою мудрою й відважною. Поїхала до Сан Джованні Ротондо. Результат був такий, що не повернулася вже до школи, але прислала лист, котрий просила прочитати молоді через шкільний радіовузол. Писала в ньому між іншим: „Я вас впровадила в блуд, коли замість того, щоб викладати математику, старалася говорити про дорогу життя, яка веде в самотність і пустоту. Я поїхала до отця Піо щоб його висміяти, а знайшла воскресення й життя. Тут залишуся, бо знайшла світло. Відчуваю, що таким чином зможу відпокутувати за гріхи разом із терпіннями отця Піо.

Невдовзі вона захворіла на рак, дуже мучилася. Померла в Сан Джованні Ротондо, що було її найбільшим бажанням.

Сьогодні місця, серед котрих минуло життя отця Піо, доступні для всіх. Келію, коридори, захристію, зали й проходи монастиря вилучені із клявзури (заборони). Кожний може наблизитися до цих місць і пам'яток, застановитися над життям їх незвичайного користувача. Усе набрало характеру реліквії, має духовне значення. І так, наприклад, у монастирській келії №1 (більшій від №5), до котрої перенісся під кінець життя отець Піо, створили малий музей. Він розташований в кінці довгого монастирського коридору. Від дня смерті нічого тут не змінилося. Усі речі, навіть дрібнички, залишили на місці. Над ліжком висить гарний хрест. Напроти – великий образ Мадонни – дар одного з духовних синів. На комодці лежить годинник і стоять два будильники. Під подушкою вервичка і кілька хустинок. Велика умивальниця з порцеляни, клячник, вішалка, фотель, на котрому помер, три крісла, плетені з лози, столик, плащ, шалики з коричневої шерсті, трохи тютюну в коробці, баночки з сиропом, якісь упаковки з аерозоллю... – все це можна відразу обняти зором і запам'ятати. Але найбільше людей горнеться до крипти (склепу) під базилікою, де є гробниця монаха.

Вона потопає в квітах. За італійським звичаєм навколо повно грошей, хоча надпис на табличці забороняє це. Прочани пересуваються в черзі, плачуть, заховуються досить голосно. Здається, він ніби живий і вислуховує всіх одразу, бо кожної хвилини хтось вголос розмовляє з ним; говорить а водночас слухає. Сюди приходять одягнуті завжди в чорному італійки, кладуть квіти й вголос благають допомоги, щоб у їхніх родинх запанував спокій; дружини просять про зрозуміння для себе й збереження нерозривного шлюбного зв'язку, діти заносять просьби за здоров'я батьків, особи посвячені Богу, просять про дар апостольського життя, прагнучи наслідувати отця Піо. Без перерви триває цей діалог між серцями живих, і серцем отця Піо, котрий слухає, розуміє й помагає. А тут же при гробниці на одній із колон вирізьблений напис: „Погляньте на славу, яка оточила отця Піо! Скільки ж людей його оточувало! Чому так сталося? Чи він був філософом? Чи, може, яким мудрецем? Чи мав, може, якийсь надзвичайні засоби до розпорядження? Це тільки тому, що покірно відправляв св. Службу Божу, сповідав від рана до вечора й був представником Спасителя, позначеним його стигмами! А понад усе був мужем молитви й терпіння.” Павло VI. Рим, 20 лютого 1971 року.

Цей же Папа 21.X.1968 року, а отже, через місяць після смерті отця Піо, під час аудієнції для членів Генеральної Капітули Капуцинів між іншим сказав: „Капуцинська традиція, прямує важкою й вузькою дорогою Євангелія, є дійсністю, котра триває надалі помимо подиву й спротиву її ідеалам.” Доказом цього, -пригадав св. Отець, - є „честь, якою оточили отця Піо, котрий цими днями зійшов із земської сцени.”

У самій крипти є теж табличка, видніється на ній прізвище кардинала Кароля Войтила.

Цікава річ. Щовечора брат Моденісто приносить до крипти стос листів із цілого світу та різних предметів, котрі відтак повертаються тим, що їх послали. Майже на магію виглядає те, що твориться з цими посилками. А саме, залишають їх якийсь час при гробівці, одночасно заносючи молитви про допомогу і заступництво отця Піо. Чи це забобонна діяльність? Чи померлий може відповідати на кореспонденцію? Чи в світлі слабкої електролампочки в крипти вночі можна щось прочитати? Але пошта регулярно приходить і відходить. Сотні осіб пізніше дякують за сповнення бажання й прохання. Люди шукають поради й знаходять її, просять о потіху й отримують її, благають чуда й випрошують його.. Багато з них шукають признання для себе, винюють сенсації, хочуть при кожній нагоді плескати в долоні, ніж битися в груди. Що ж, треба признати, що особа отця Піо викликає недовір'я й сенсацію. Наприклад, лікарі ніколи не могли зрозуміти таємниці цієї людини, котра щодня втрачала чашку крові, їла дуже мало, а не зважаючи на те втримувала вагу і майже довговічність. Дні його проходили, могло б здаватися, монотонно: молитва, зустріч із вірними, сповіді. І св. Літургія. Навіть ті котрі не довіряли його стигмам, були переможені Службою Божою. Це було неначе чудо. Як сказав про це архієпископ Монтіні з Медіолану, пізніший папа Павло VI: „Одна св. Служба Божа отця Піо наvertsє більше осіб ніж ціла місія.”

Майже в кожному закутку світу Церква переживає якісь драматичні проблеми наших часів. А в цьому куточку південної Італії, скритому на схилі гори Гаргано, віра розвивається, як перед віками, стихійно і блискавично, розцвітає місійний і апостольський дух, згідно із словами Павла VI, що „люди молитви, подібні до отця Піо, відновлять у майбутньому Церкву і зроблять її святою”.

Коли глянути на людей, котрі відправляють хресну дорогу, яка простягається на Гаргано між монастирем і клінікою, папські слова міняються барвами життя, кольорами облич, різномірністю мов. Тут також можна зустріти кожного, хто завітає до цього містечка. Посвятив її 25 травня 1971 року у 84 річницю народження отця Піо кардинал Урсі. Не було серед живих уже того, котрий був духовним ініціатором монументального почитання. Цього дня побіч Христа він відбирав почитання незліченних мас вірних. Кожний мав у пам'яті його життя і приклад. Тепер, особливо вечором, хресна дорога розблискує сотнями запалених ламп, котрі, здається змагаються із зоряним небом. Зрештою, вона так побудована, щоб кожний, хто виходить із церкви, наткнувся на неї зором, а також побачив статую отця Піо, згорбленого, з батьківським рухом благословляючих рук. Францеско Мессіна, автор статуї, як і цілої хресної дороги, багато років приглядався до харизматичного капуцина і перелив в цю брилу металу живого отця Піо, цікаво, що помістив статую на дуже низькому постаменті, щоб, за його висловом, отець Піо міг розмовляти зі своїми дітьми. Терпляче обличчя, поранені руки, похилені плечі... Отець Піо стоїть як живий, такий яким пам'ятають його всі. Щодня біля цієї статуї клячуть багато людей. Кожний хто дотикає статуї, притуляє об неї вервицю або хусточку. Когось, хто стоїть збоку, мусить дивувати цей неперервний культ до простого невченого капуцина, котрий не опустив ані на крок цього гористого містечка, не займався розв'язуванням складних проблем сучасного світу, не втручався до політики чи літератури..., тільки притягав до себе стільки людей, викликаючи такий ентузіазм і приязнь, захоплення, а навіть фанатизм!

Скільки людей, занурених у практичному матеріалізмі, вигодах і духовному застої, живучих у гріхах по вуха, відповідало на його заклик до життя згідно з Євангелієм і радами св. Франциска. Способи притягання до себе залишались його таємницею. Усі, однак, були логічним наслідком його незламної віри.

Без епілогу

Визначною подією стало видання листів отця Піо. Завдяки великій праці отців капуцинів, особливо Мельхіора й Олександра, видали кільканадцять томів листів, у більшості написаних до духовних керівників. Їх автор ніколи не думав, що вони будуть опубліковані, отже, становлять вартість як автентичний запис духовних досвідчень, поривів любові, віддання себе Божій волі, благородних поривів містичних, боротьби із сатаною, описів терпіння й самотності. Як багато в цих листах покликань на св. Письмо, яке досконале знання євангельських правд. Колись твердили, що отець Піо – неук, грубуватий селянин, перебраний у монарший габіт. Що судити тепер про автора цих листів? Він виявляє себе визначним аскетом, котрий не тільки євангеліє вчинив основою свого життя, але й майстерно навчав інших, як впровадити євангеліє в життя.

Правду написав о. Антоніо Галльо, співбрат отця Піо, що про харизматичного монаха із Сан Джованні Ротондо щойно тепер будуть голосити. „Бо зістануть удокументовані чудеса, котрі йому приписуються, помножаться докази, ще сьогодні замовчувані або невідомі. Ворни перестудіюють його історію суворою і прискіпливою критикою, провірять незліченні листи, які залишив, і Церква муситиме його винести на вівтарі. Ми помремо, радіючи, що ми його знали й з ним розмовляли. Про нас забудуть, але отець Піо буде надалі жити в історії світу. Його могила стане славна, а мале гірське містечко, котре так розвинулося останніми роками, стане ясніючим пунктом на дорогах людства. Однак, щоб ви про нього говорили чи писали, нічого це не додасть

до таємниці, котру ми пізнали. Наука францисканської духовності, або простоти і містичної жертвенності, поваги і радості, променіючих із його життя почне відтепер від його гробу перебігати світ, щоб досягти не лише меж простору, але і меж часу.”

Слова ці, висказані перед багатьма роками, підтвердило життя. Хоч треба пам'ятати, що багато тих, що пишуть про нього фантазували або, щоб підкреслити його терпіння, видумували гори брехні про церковні обмеження й переслідування через співбратів. Писали, наприклад, що отець Піо був змушений жити в цілковитому опущенні, оточений злими й безсовісними монахами, недовірками й аферистами, які розтрачували гроші, залишені вірними в монастирі. Ці слова диктувала злоба, а, може, і ненависть до Церкви, але теж не можна нагнути правду в другу сторону, що все було добре. Це ж кардинал Джузеппе Сірі з Генуї сказав на похороні отця Піо: Перші, котрі повинні були признати Христа, післали Його на хрест. Подібно сталося у випадку отця Піо. Мусив жити відокремлено, заборонили йому навіть контакти з людьми...”

Але також не можна забувати, що самотність святих завжди залюднена. Отець Піо у кожному моменті прагнув до того, щоб вести інших до Бога. Була в ньому ця постійна внутрішня напруга, чудесне зосередження всієї енергії до вибраного ідеалу. Ніколи він не сповільнив темпу, не відпочивав, немовби виліплений з іншої глини, ніби не міг думати про щось інше, як тільки про свою Велику Любов, Таємниця його впливу на інших та на цілу велику діяльність лежить у цьому безнастанному прямуванні до Бога. І ще одна асоціація насувається: Христос сказав до апостолів: „Ідіть на весь світ...”, іншими словами, це апостоли мали йти до людей, закидати сіті... У випадку отця Піо „риби” самі горнулися в сіті.

Щодо закидів відносно співбратів, то можна підкреслити лише одне: вони мусили разом з ним переносити все, що за п'ятдесят років валилося на монастир. Хоч би не хотіли цього чинити, разом із ним несли тягар нічного життя, переносили постійне облягання монастиря прочанами, організовували зустрічі, вели кореспонденцію і т.п.

Важко припускати, щоб котрийсь із них не гордився цим, що живе поблизу благочестивого співбрата.

Він сам терпів з приводу цього, що знаходилися такі, котрі йому не вірили, не довіряли ані його стигмам, ні іншим дарам. Одного разу з болем він сказав до співбратів: „Дехто не уявляє собі, що я мушу здати справу Господу з цього великого знаку, яким я є, відповім за стількох бідних людей, котрі тут прибули зі всіх сторін і від'їхали з порожніми руками (...) О! Але нехай діється Божа воля!

Це мусіло бути страшне почуття відповідальності за дари, якими розпоряджався, а одночасно покора, що лише тільки може вчинити, наскільки інша людина йому дозволить. З цього останнього відчував ніби почуття безсилля, усувався в тінь, хоч чуйно за всім стежив. Так тільки здавалося, що він дуже змучений і хворий, але в ньому кипіла сила й готовність послужити кожному. Тисячі зустрічей з різними особами, знатними й малими, кардиналами й звичайними священиками, аристократією й біднотою не притупило його гостроти погляду. Кожний також пізнавав у ньому сина Бідняка з Асичу. Випромінював з нього якийсь магічний вплив, якому майже кожний мусів піддатися.

Проф. Меді запитали про наслідки діяльності отця Піо. Він відповів: „Це величезний посів любові, світла, святості, жертви й молитви.” І далі професор ще додав: „Покора стала в нього характером, а характер покорою.”

Veni, vidi et victus sum – „Я прийшов, побачив і зівстав переможений” – так окреслив свою зустріч з отцем Піо єпископ Віоля. Він потім приїжджав щороку до Сан Джованні Ротондо, щоб чимраз більше бути переможеним.

Папа Бенедикт XV сказав про капуцина: „Падре Піо – це одна з тих незвичайних особистостей, котрих Господь час від часу посилає, щоб навертати душі.”

Він оздоровляв душі, як парох із Арсу, потішав неспокійні й розбурхані совісті. Був одночасно сильний і чутливий, батьківський й шорсткий, але ніколи штучний чи добренький.

Це лише уява й описи його фанатичних прихильників здеформували його образ. Ернест Піцони 25.IX.1968р. писав про нього: „Був він немовби св. Франциск із півдня, трохи дивний у своїй войовничості, але теж і жартівливий, часто так далекий і ніби знищений скритим жаром, який палав у нього в нутрі, спричиняючи кривавлення. Ранений своїми, багатьма підозрюваний, упокорюваний, усуваний, навіть жорстоко зневажений, як справжні святі, все-таки завжди залишався в незламній вірі. Його віра, котра сьогодні для багатьох здавалася надзвичайною, залишиться назавжди єдиною вірою, здатною порушити гори самотності й розпачу, привертаючою подих надії завмерлим душам наших часів.”

Крім його таємничих стигмів, котрі уподібноли його до св. Франциска, можна сказати, що його особа була великим „знаком” часу в християнстві. Він був і далі залишається діяльним свідком віри й любові, апостолом фізичного й духовного терпіння, найбільш взірцевим священиком, котрий із сповідальниці зробив найвищу кафедру. Був людиною, котра сліпо довіряла Богові, що не є легкою справою в теперішню епоху людей байдужих на справи релігії.

Закінчити цю книжку варто особливою подією. У сторіччя народження отця Піо, котре випало 25 травня 1987р., прибув до Сан Джованні Ротондо папа Іван Павло II. Вибрав цю нагоду – день народження благочестивого монаха, щоб відбути 65 апостольську подорож на території Італії до провінції Фоджджа в Апулії. Свій візит у цьому регіоні Папа розпочав власне від Сан Джованні Ротондо. Втретє, отже, знайшовся в цьому місці. (Перший раз у 1947р., коли розмовляв з отцем Піо, другий – у 1974 році, вже після смерті монаха, і тепер також із почесною при його могилі).

Після прибуття до Сан Джованні Ротондо Папа на місцевому стадіоні очолив відправу Служби Божої. Прибули на неї понад 60 тисяч вірних, із них велика група молоді з інтернату для неповноцінних, а також багато прочан з цілого світу, між іншим із Беніну, де особливо поширюється культ Отця Піо. У проповіді св. Отець пригадав про світову славу, яку ця місцевість здобула завдяки присутності отця Піо і праці отців капучинів, продовжуючих його діло. Він захопив усіх, щоб завжди були гідні свідочства, яке дав цей слуга Божий.

Після св. Літургії Папа зустрівся в новій церкві – святині Матері Божої Ласкавої з представниками монастирів, що творять родину францісканців. У виголошеній проповіді Іван Павло II вказав на отця Піо як на монаха, що жив справді ідеалом священства. Папа звернув увагу передусім на два суттєві елементи священничої праці: владу перемінювання Тіла й Крові Ісуса Христа та відпущення гріхів. Вівтар та сповідальниця – ствердив Папа – були двома найважливішими пунктами в житті отця Піо.

„Це священиче свідочство, – говорив далі, – дуже важливе й завжди актуальне. Праця священика не буде, однак, вірогідна в очах людей, якщо священик не буде одночасно відповідати вимогам братерської любові. Знаємо добре, що в цьому відношенні зробив отець Піо. Мав він великий дар справедливості й милосердя та співчуття для терплячих і завдяки охочій співпраці інших багато для них зробив. Через свою любов до Бога й братів він є знаком великої надії і заохочує всіх, а особливо нас, священиків, щоб ми в цьому післанництві любові не залишили його самого.”

Потім св. Отець зійшов до крипти і довго молився при гробі отця Піо. Після запису в пам’ятковій книзі він подався до „Дому Допомоги в Терпінні.” На площі перед лікарнею чекав на нього персонал лікарні. У промові св. Отець, звертаючи увагу на назву лікарні, сказав, що в окресленні „допомога в терпінні” міститься суть християнської любові. „Великою інтуїцією отця Піо, – говорив далі, – було поєднання науки, віри й молитви в служінні людині, медичного знання до щораз більше сучасної боротьби з хворобою, а віри й молитви в переміні й ублагороднюванні терпіння, котре по мимо поступу медицини завжди залишиться в деякому розумінні спадковістю життя на цій землі.” Іван Павло II висловив побажання, щоб перебуваючі в цьому домі хворі були завжди оточені кліматом любові й солідарності, оснований на вірі й молитві.

Так проходила третя зустріч Папи – Войтила в Сан Джованні Ротондо. Наступна відбудеться, напевно, в Римі, коли отець Піо буде проголошений благословенним.

Хронологія беатифікаційного процесу падре Піо

1968 р. 4 листопада - Генеральний постулятор Ордену капуцинів отець Бернард Ромагноллі звернувся з клопотанням до архієпископа Манфредонії-Віесте про започаткування процесу беатифікації і канонізації падре Піо.

1973 р. 16 січня Ватиканська Конгрегація у справах святих отримала зібрані матеріали, листи й свідчення свідків.

1982 р. 29 листопада - Святіший Отець Іван-Павло II дав "nihil obstat" (церковний дозвіл) на початок процесу беатифікації.

1983 р. 20 березня - Архієпископ Манфредонії-Віесте підписав декрет про відкриття процесу беатифікації. 1983 р. 20 березня У монастирській церкві Мадонни делле Граціє (Сан-Джованні-

Ротондо) урочистою Літургією розпочато беатифікаційний процес падре Піо. 1999 р. 2 травня - Урочиста беатифікація падре Піо відбулася одночасно у Римі і Сан-Джованні-Ротондо.